

GAZETA NIEPOŁOMICKA

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nr 1/316

STYCZEŃ/LUTY 2021

ISSN 1429-004

SAMI PISZEMY GAZETĘ: 50 AUTORÓW, 72 TEKSTY

Rozmowa na początek roku

str. 2

Budżet na 2021 rok przyjęty!

30 grudnia przy 14 głosach za, 3 wstrzymujących się i 3 przeciw Rada Miejska w Niepołomicach przyjęła uchwałę budżetową na rok 2021

str. 5

Odbiór śmieci w 2021 roku: stawki

Radni Rady Miejskiej w Niepołomicach zdecydowali, że za odbiór śmieci zapłacimy 30 złotych od osoby. To kwota niższa niż realny koszt wywozu odpadów. Brakująca kwota pochodzić będzie z budżetu gminy

str. 6

Zmiany organizacyjne w Urzędzie Miasta i Gminy

1 stycznia 2021 r. zarządzeniem Burmistrza wprowadzony został nowy Regulamin Organizacyjny Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach.

str. 14

Projekt: „Wsparcie pracujących w radzeniu sobie ze stresem” współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, 8 Oś Priorytetowa Rynek pracy, Działanie 8.6 Wsparcie na rzecz wydłużania aktywności zawodowej, Poddziałanie 8.6.2 Programy zdrowotne, z Europejskiego Funduszu Społecznego

JAK OSWOIĆ... ...STRES?

WARSZTATY EDUKACYJNE DLA OSÓB PRACUJĄCYCH

WARUNKI UCZESTNICTWA W WARSZTATACH

Warsztaty psychoedukacyjne prowadzone będą przez trenerów w grupach 10 - osobowych. Czas trwania warsztatów dla każdej z grup: łącznie 24 godziny w 4 modułach po 6 godzin zegarowych, w dni wolne, tj. sobota i niedziela, co dwa tygodnie.

W bezpłatnych warsztatach mogą uczestniczyć osoby aktywne zawodowo:

- mieszkające lub pracujące na terenie województwa małopolskiego
- pełnoletnie, w wieku aktywności zawodowej
- należące do jednej z grup (lub dwóch grup):

grupa A: niezależnie od wieku - wykonują zawody o podwyższonym poziomie stresu tj.:

- podejmują decyzje - kadra zarządzająca (dyrektorzy, kierownicy)
- w pracy mają bliski kontakt emocjonalny z drugim człowiekiem: pracownicy sektora ochrony zdrowia (lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni), pedagodzy
- w pracy działają w stanie dużego obciążenia traumatycznymi wydarzeniami: służby mundurowe
- są narażone na wysokie ryzyko wypadku przy pracy: górniczy i pracownicy fizyczni sektora budowlanego

grupa B: - są w wieku 30-39 lat - niezależnie od grupy zawodowej

grupa C: - są w wieku 50 lat i więcej - niezależnie od grupy zawodowej

WAŻNE! Uczestnik projektu otrzymujący wsparcie przedstawia dokumenty potwierdzające zatrudnienie.

Celem programu jest przygotowanie Uczestników do radzenia sobie ze stresem w różnych sytuacjach życiowych i zawodowych. Każdy Uczestnik będzie miał możliwość pracy nad swoim rozwojem osobistym w przyjaznej atmosferze, pod okiem doświadczonych trenerów.

Korzyści z udziału w programie:

- Wzmocnisz swoje mocne strony
- Poznasz źródła stresu i swoje reakcje w sytuacjach stresowych
- Dowiesz się jak radzić sobie ze stresem w pracy i życiu codziennym
- Dowiesz się jak wzmocnić pewność siebie i asertywność
- Dowiesz się jak reagować na zmiany w swoim otoczeniu

Po zakończeniu szkolenia każdy Uczestnik otrzyma podręcznik z płytą CD oraz uzyska certyfikat potwierdzający udział w treningu kompetencji miękkich.

Zgłoszenia i informacje:
12 6330218, 508607705
projekt.zdrowie@maszachaba.com.pl

Ilość miejsc ograniczona!

TEMATY MIESIĄCA

2. Rozmowa na początek roku

BUDŻET 2021

4. Budżet w czasach zarazy
5. Budżet na 2021 rok przyjęty!

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI

6. Odbiór śmieci w 2021 roku: stawki
7. Kompleksowo o odpadach komunalnych
10. Harmonogram odbioru odpadów komunalnych i segregowanych na rok 2021

TWÓJ URZĄD

14. Zmiany organizacyjne w Urzędzie Miasta i Gminy
15. Teresa Kuźma przechodzi na emeryturę
15. Coś się kończy
16. Umowa na budowę Błoń podpisana
16. Nowe pomniki przyrody w gminie
17. Inwestycje gminne
17. Powstanie Piekarnia Sztuki
18. 29 tysięcy mieszkańców
18. Co zrobić z choinką po świętach?
18. Zgłaszanie awarii oświetlenia
18. Odsnieżanie dróg, chodników i dachów
18. Niepołomice w sieci VENETO Adapt
19. Ogłoszenie Burmistrza Miasta i Gminy Niepołomice
20. Rusza akcja doręczania decyzji podatkowych
20. Inwentaryzacja źródeł ogrzewania budynków
20. Uwaga na oszustów
21. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021
21. Nabór kandydatów na rachmistrzów spisowych

CZYSTE POWIETRZE

23. Niepołomice walczą ze smogiem

25. Sztuczne płuca badają nasze powietrze
25. Stacja GIOŚ mierzy też PM10
26. Fotowoltaika w gminie Niepołomice

PODSUMOWANIE ROKU 2020

29. Rok 2020 w obiektywie

NASZA TABLICA

35. Szczepimy się!
36. Informacja Wodociągów Niepołomice
36. Realizacja strategii LGD wysoko w rankingu
36. Pomoc dla Etiopii
36. Pomoc psychologiczna

WYDARZENIA

37. 29. finał WOŚP w Niepołomicach
38. Przyroda i Przygoda
39. Artystyczny 2020 rok

BEZPIECZEŃSTWO

40. Nowy „ciężki” samochód w OSP Niepołomice
41. Śmiertelnie niebezpieczny czad

EDUKACJA

42. Bogini Afrodyta i Erasmus+
43. Historia sukcesu
44. Finał *Za oknem, za progiem*
44. Nice to e-meet you
45. Wycieczka na Ranczo Artemidy
45. Kodowanie na dywanie
46. Razem na święta
46. Mikołajkowe szaleństwo
46. Nieść pomoc każdy może
46. Mikołaj promuje sport

SPORT

47. O morsowaniu rozmawiamy z miłośniczką lodowatej wody
48. Morsowanie okiem lekarza
49. OSA w trampkach
50. Bo biegać każdy może...
51. Halowy Puchar Polski Południowej

51. Wicemistrzowie Polski modeli szybowców
52. Mistrzyni w gimnastyce artystycznej
52. Karate online z AKT Niepołomice-Kraków
53. Mistrzostwa Małopolski w Badmintonie w Niepołomicach
53. Ogólnopolskie Zawody Combat Aikido
54. Działanie w dobie pandemii

BIBLIOTEKA

55. Wirtualne podróże po literaturze
55. Godziny otwarcia bibliotek w sołectwach gminy Niepołomice
55. Biblioteka rozda 130 kodów do Legimi

LUDZIE

56. Dama z alei Dębowej – wspomnienie o Stanisławie Piątkowskiej

HISTORIA

58. Jak mieszkali starożytni Rzymianie część II
61. Nowe tabliczki nagrobne na cmentarzu wojskowym nr 327 w Niepołomicach
62. Dramat rodziny Szczepańskich

ASTRONOMIA

66. Luty 2021
67. Lutowy podbój Marsa

NA FALI

68. WinLink – poczta elektroniczna bez Internetu

FELIETON

69. O uczeniu się języków

KUCHNIA

70. Herbata to najbardziej popularny napój na świecie
72. Lokalne, czyli jakie? O Słowiańskim niespiesznym gotowaniu w rytmie natury

PUSZCZA NIEPOŁOMICKA

75. Zima w Puszczy Niepołomickiej

GAZETA NIEPOŁOMICKA

www.niepolomice.eu

Nakład: 5000 egz.

Wydawca: Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, Plac Zwycięstwa 13, 32-005 Niepołomice

Redakcja: ul. Zamkowa 5, 32-005 Niepołomice
tel. 12 250 94 50, faks 12 250 94 00

e-mail: joanna.kocot@niepolomice.eu

Redaktor naczelna: Joanna Kocot

Kolportaż: UMiG w Niepołomicach,

tel. 12 250 94 50

Tekstów niezamówionych redakcja nie zwraca, ponadto zastrzega sobie prawo do skracania artykułów, opatrywania ich własnym tytułem i korespondencji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.

Korekta: Marta Sobiecka, Joanna Musiał

Skład: Krzysztof Biliński

Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o.

www.leyko.pl

Pismo należy do Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej.

Rozmowa na początek roku

Rok zaczynamy od rozmowy z Burmistrzem Miasta i Gminy Romanem Ptakiem o pandemii, zmianach, jakie wprowadziła w nasze życie, powrocie do normalności, planach gminy na najbliższe miesiące oraz covidowym budżecie

Szymon Urban: Panie Burmistrzu, czy żyjemy w ciekawych czasach?

Roman Ptak: Stare chińskie powiedzenie mówi: Obyś żył w ciekawych czasach. Z pewnością żyjemy w dziwnych, dotąd nam nieznanych czasach. Ostatnie miesiące na długo zostaną w naszej pamięci, bo wszyscy musieliśmy zmienić swój codzienny rytm.

Pobawmy się w jasnowidzów: jaki Pańskim zdaniem będzie rok 2021?

Nadal w większości pracujemy zdalnie, pozamykani w domach. Nie możemy skorzystać z hotelu, wyjechać, odpocząć czy iść na kawę do restauracji. Obawiam się, że w tym roku nie powrócimy do normalności, jaką pamiętam sprzed pandemii.

Rok 2020 i 2021 łączy jedno zjawisko: koronawirus. Przeszedł Pan?

Nie, chyba że zupełnie bezobjawowo. Nie wiem, czy Państwo też mieli takie poczucie, iż wiosną ubiegłego roku wydawało się, że wirus jakoś nas osobiście mniej dotyczy, ale patrząc teraz z perspektywy czasu, to chyba każdy z nas ma kogoś wśród rodziny czy znajomych, kto przeszedł chorobę. Niestety, kilka osób, które dobrze znałem, przegrało walkę z Covidem. To uczy człowieka pokory, żeby nie lekceważyć problemu.

Planuje się Pan zaszczepić?

Tak, oczywiście. Jak tylko będzie moja kolej. Choć niepokojąca jest informacja o wstrzymaniu dostaw szczepionek.

Na terenie gminy jest jeden punkt szczepień, dysponujący tygodniowo trzydziestoma szczepionkami. To dużo, mało czy wystarczająco?

Bardzo mało. Gminna spółka Niepołomickie Centrum Medyczne zgłosiła się do przeprowadzenia szczepień, wyznaczając miejsce spełniające wymogi Narodowego Funduszu Zdrowia. W innych gminach jest kilka punktów, ale tam zgłosiły się przede wszystkim prywatne przychodnie.

Jeśli mamy 28800 mieszkańców i 30 dawek tygodniowo to do zaszczepienia wszystkich będziemy potrzebować 960 tygodni. Czyli jakieś 18 lat.

Mam świadomość, że akcja szczepień startuje i na razie jest realizowana w oparciu o szczepionki Pfizera. Słyszymy zapowiedzi, że niedługo na rynku pojawią się produkty innych firm. Oby tak się stało. Po „wyszczepieniu” grupy zero i grupy pierwszej powinna ruszyć akcja zakrojona na szeroką skalę i być może

wtedy zaszczepimy się wszyscy. Problem szczepionek to jedno, osobną kwestią jest kłopot ze skompletowaniem zespołów medycznych. Mam nadzieję, że uda się to wszystko dobrze zaplanować.

Jak lokalna gospodarka przechodzi COVID-19?

Strefa działa, nie docierają do nas niepokojące sygnały. Duże firmy mają się względnie dobrze, natomiast problemem są branże, które zostały pozamykane i nie otrzymują wystarczającego wsparcia ze strony państwa. Mam na myśli hotele, gastronomię, branżę fitness – ludzi od wielu miesięcy pozbawionych dochodów i rządowej pomocy. Mają przecież do spłacenia kredyty, odpowiedzialni są za swoich pracowników i swoje rodziny. Nie dziwię się, że nie wytrzymują presji i zamierzają otwierać działalności.

Niektóre urzędy wznawiają bezpośrednią obsługę mieszkańców. A co z Niepołomicami? Kiedy można spodziewać się powrotu do normalności?

fol. Jacek Taran

To nie jest takie proste. Nie sztuką jest otworzyć magistrat i za chwilę mieć ognisko choroby, w efekcie czego będziemy musieli wstrzymać na przykład wydawanie dowodów osobistych, aktów urodzenia, zgonów czy innych ważnych dokumentów, ponieważ cały wydział czy referat będzie w izolacji lub na kwarantannie. Wszystkie sprawy są w miarę możliwości na bieżąco załatwiane, a jeśli ktoś potrzebuje bezpośredniego kontaktu z urzędnikiem to umawia się na spotkanie telefonicznie lub mailowo.

Jeśli ludzie przyjdą, to do mocno zmienionego urzędu. Co się zmieniło i czym owe zmiany były podyktowane.

Od stycznia obowiązuje nowy regulamin organizacyjny. Połączyliśmy kompetencje niektórych komórek. Powstały trzy wydziały: Rozwoju, Planowania Przestrzennego i Nieruchomości; Inwestycji; Wymiaru i Egzekucji Podatków i Opłat. Ma to na celu lepszą jakość obsługi mieszkańców i nadzór nad prowadzonymi inwestycjami.

Dzieciaki wróciły do szkół. Jak im minęły pierwsze dni?

Z rozmów z dyrektorami wiem, że dzieciom po tak długim nauczaniu online ciężko wrócić do szkolnych obowiązków. Słyszałem historię o chłopcu, który rozplakał się po powrocie do szkoły, ponieważ okazało się, że przez tych kilka miesięcy na tyle urosła mu stopa, że nie dał rady założyć szkolnych tramppek. Dla młodego człowieka taka sytuacja może stanowić ogromne źródło stresu. Wszyscy czekamy, aby zacząć w miarę normalnie funkcjonować. Dla wielu dzieci będzie to rozpoczęcie nauki na nowo, ponieważ pierwszaki chodzili do szkoły raptem półtora miesiąca i nie zdążyli poznać choćby kolegów i koleżanek z klasy.

Bank Gospodarstwa Krajowego badał sytuację finansową gmin i doszedł do następujących wniosków: „wydaje się dziś, że samorządy szykowały się na dużo gorszy scenariusz niż w rzeczywistości się spełni, jeśli chodzi o dochody. Prawdopodobnie rzeczywisty stan budżetów samorządów będzie lepszy niż sądzili przedstawiciele JST”. Jak to wygląda u nas?

Dochody z PIT zrealizowane zostały na poziomie roku 2019. Pewnie gdyby nie sytuacja z epidemią wpływy byłyby wyższe, bo przybyło nam mieszkańców, czyli osób, które „zostawiają” część podatków w naszej gminie. Natomiast dalej dopłacamy grube miliony na przykład do edukacji, mamy placówki, w których subwencja nie wystarcza na pensje dla nauczycieli. Wzrosły opłaty za energię elektryczną: koszt oświetlenia ulicznego to ponad 700 tysięcy rocznie. Śmieci: praktycznie we wszystkich gminach wzrosły opłaty. To nie jest tak, że decyzją Rady Miejskiej mieszkańcy zapłacą za nie 30 złotych. Bo de facto wszyscy zapłacimy po 39 złotych (tyle realnie powinni płacić mieszkańcy, żeby pokryć koszt obsługi systemu) 30 złotych zapłacimy bezpośrednio z własnych kieszeni, a 9 z naszych wspólnych, gminnych środków. Odbędzie się to kosztem jakiejś inwestycji, oferty sportowej albo kulturalnej.

Ale samorządy obawiają się, że wpływy do kasy mogą być jeszcze niższe na skutek zmian w PIT

fot. Szymon Urban

i CIT. To między innymi efekt „transferu” części zwykłego podatku PIT do puli podatku zryczałtowanego, w którym samorządy nie mają udziałów. Mówi się o niższych udziałach w CIT... Jak to wpłynie na naszą gminę?

To będzie miało konsekwencje w budżecie 2021. Według wyliczeń Związku Miast Polskich i innych korporacji samorządowych, w skali kraju to około 1,5 miliarda złotych mniej dochodów dla samorządów. Wylewa się fala krytyki na wójtów, burmistrzów, prezydentów i radnych przy okazji podwyżek śmieciowych, ale trzeba jasno powiedzieć, że to nie my, ale sejm i rząd, wprowadzają kolejne zmiany prawa, które generują koszty dla firm z branży odpadowej. Mam na myśli opłatę środowiskową, zabezpieczenia w instalacjach odbierających odpady, podwyżki ceny energii elektrycznej i inne. A to ma odzwierciedlenie w końcowej cenie. Żeby nie trzymać się tylko śmieci – wystarczy pójść do sklepu po pepsi, colę czy inny napój słodzony i porównać cenę. Niedawno wprowadzono podatek cukrowy, co w konsekwencji spowodowało drastyczny wzrost cen. Niestety jest tak, że nominalnie, zarabiając tyle samo lub więcej, stać nas na coraz mniej.

Niepołomice przyłączyły się do akcji symbolicznego wyłączenia świateł.

Tak! Trudno udawać, że nie dostrzegamy problemu. Jak nie będziemy głośno wyrażać naszego zdania i obaw o budżety gmin, to krok po kroku będą nam odcinane środki, dokładane zadania i będzie nam brakowało pieniędzy na podstawowe wydatki.

Bo pieniądze to środki do realizacji celów. A te będą wyznaczone w nowej strategii.

Rozpoczęliśmy prace nad aktualizacją strategii gminy. Ta, która została przyjęta w 2010 roku, obowiązywała 10 lat. Dokument jest nam potrzebny do ubiegania się o nowe granty. Kończy się unijna perspektywa zaprogramowana na lata 2014-2020. Musimy w tej kwestii nadrobić stracony czas, aby poważnie myśleć o nowym rozdaniu środków europejskich. Do tej pory byliśmy niezwykle skuteczni, więc mam nadzieję, że poradzimy sobie i tym razem.

Budżet w czasach zarazy

Koniec roku to czas podsumowań, ale też okres kiedy trzeba planować zadania na przyszłość. Obecnie gminy uchwalają budżety na 2021 rok. Samorządowcy muszą w nich pogodzić wodę z ogniem. Teoretycznie taka reakcja jest niemożliwa. Kończy się zawsze zwycięstwem jednego z żywiołów. Teraz samorządowcy muszą jednak dokonać niemożliwego. Inaczej gminy czeka stagnacja

Samorząd to jedno z największych osiągnięć wolnej Polski. Zdecentralizowanie władzy miało służyć rozwojowi lokalnych społeczności. Ale by samorzady mogły realizować swoje zadania, potrzebowały źródeł stałego dochodu. Te zagwarantowano im w konstytucji.

Artykuł 167 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia samorządom udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań. Udział w powyższych dochodach wynika także z umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską (por art. 9 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego). Niestety. W ostatnim czasie rząd obarcza samorzady coraz nowymi zadaniami zleconymi. Mimo że zwiększają się obciążenia, nie zwiększa się system finansowania gmin. Co gorsza. W Sejmie obecnie procedowany jest rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne oraz niektórych innych ustaw, który spowoduje ogromne straty finansowe dla samorządów, nawet 1,5 mld zł rocznie. Tym samym rząd planuje pozbawić samorzady środków, które te mogłyby przeznaczyć na rozwój.

Dodatkowo z roku na rok rosną koszty oświaty. „Reforma edukacji” likwidująca gimnazja, podwyżki pensji nauczycieli oraz rosnące koszty utrzymania obiektów nie przekładają się na wzrost subwencji oświatowej wypłacanej przez rząd. Gminy bez zagwarantowania środków własnych nie są w stanie utrzymać oświaty. Przykładowo, Gmina Niepołomice aktualnie do oświaty dokłada rocznie grubo ponad 30 mln złotych. A kwota ta, corocznie wzrasta.

Kolejnym wyzwaniem, przed którym stoją samorzady, są wysokie koszty odpadów. Rokrocznie podnoszone kwoty za opłatę środowiskową, brak nadzoru nad instalacjami przetwarzania odpadów, brak nadzoru nad kwestią konkurencji na rynku wywozu odpadów komunalnych, brak systemu kaucyjnego, coraz nowe obostrzenia i podnoszenie innych opłat dla wykonawców, wszystko to sprawia, że wiele gmin musi radzić sobie z problemem gwałtownego wzrostu opłat za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Dochody z tytułu opłat za odbiór odpadów komunalnych nie pokrywają w pełni systemu gospodarowania odpadami. By zbytnio nie obciążać lokalnej społeczności, gminy muszą do tego dopłacać z własnych dochodów.

Rosną też inne wydatki bieżące gminy tj. ceny energii czy wody. W takich warunkach samorządowcy układają właśnie budżety na przyszły rok.

Chcąc wywiązać się z dodatkowych zadań zleconych przez rząd, muszą szukać oszczędności. Gdzie?

Na to pytanie nie ma dobrej odpowiedzi. Gros samorządów szuka oszczędności w inwestycjach. Rezygnują z budowy dróg, wodociągów, szkół czy świetlic. Dzięki temu mają pieniądze na zadania zlecone przez rząd, ale nie mogą realizować tego, na co czeka lokalna społeczność.

Brakujących środków można szukać w opłatach lokalnych. Ale to też pułapka. Podnosząc opłaty targowe czy te za strefę płatnego parkowania, znajdziemy część pieniędzy na inwestycje, ale doprowadzimy do wzrostu niezadowolenia wśród ludzi.

Zawsze można jeszcze wziąć kredyt czy wyemitować obligacje. Tylko dług prędzej czy później trzeba będzie oddać, a nic nie wskazuje, że dochody gmin miałyby się w przyszłości zwiększyć. Szykuje się raczej odwrotny trend. Coraz więcej dodatkowych zadań zleconych przez rząd i coraz mniej pieniędzy.

W takich warunkach samorzady czeka powolna śmierć. Nie wykończy ich pandemia, a rząd swoimi decyzjami.

ROMAN PTAK

Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice

Budżet na 2021 rok przyjęty!

30 grudnia przy 14 głosach za, 3 wstrzymujących się i 3 przeciw Rada Miejska w Niepołomicach przyjęła uchwałę budżetową na rok 2021

To będzie trudny budżet. Mamy pandemię i występuje realne ryzyko mniejszych dochodów, a z drugiej strony staramy się utrzymać poziom, do którego przyzwyczailiśmy mieszkańców – powiedział burmistrz Roman Ptak. – Nie zwalniamy tempa. Kontynuujemy rozpoczęte wielkie inwestycje, jak choćby

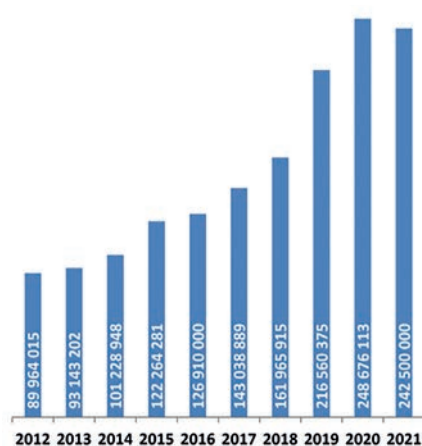
budowa obwodnicy Podłęża. Duże nakłady zaplanowaliśmy też choćby na edukację czy kulturę, a więc na to, co sprawia, że ludziom żyje się lepiej i wygodniej.

W 2021 roku dochody budżetowe powinny wynieść 242,5 mln złotych, a wydatki – 261,5 miliona. Przy dziewiętnastomilionowym deficycie, wydatki majątkowe wyniosą 77,4 mln zł.

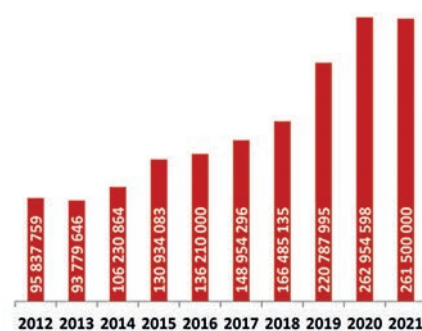
Największymi pozycjami po stronie dochodów będą dotacje na inwestycje oraz na zadania z zakresu opieki społecznej. One łącznie będą ponad 40% wpływów. 19% budżetu stanowią udziały w podatku dochodowym PIT i CIT, a 16% to subwencja oświatowa. Co dziesiąta złotówka wpłacona zostanie z tytułu podatku od nieruchomości odprowadzanego przez osoby prawne. Warto pamiętać, że w przeważającej mierze są to przedsiębiorstwa zlokalizowane w strefach inwestycyjnych.

Najwięcej, bo 27,5 % budżetu, przeznaczymy na oświatę i wychowanie. Gmina po raz kolejny dołoży do funkcjonowania szkół prawie tyle samo, ile

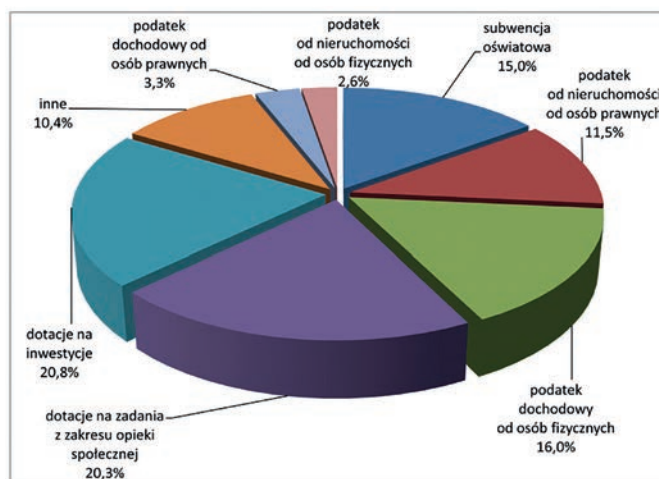
dostanie subwencji oświatowej od rządu. O 5 punktów procentowych mniej pochłoną wydatki na pomoc społeczną (w ramach programu 500+ do naszych mieszkańców trafi prawie 38 mln zł-

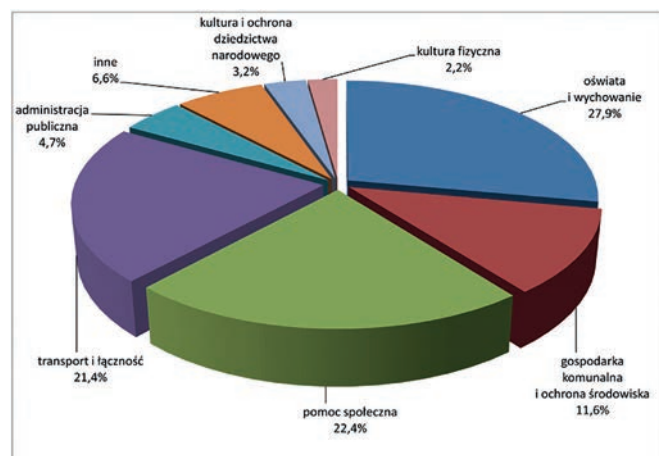
Dochody budżetu gminy Niepołomice w latach 2012-2021

Wydatki budżetu gminy Niepołomice w latach 2012-2021

Dochody budżetu gminy Niepołomice w 2021

Wydatki budżetu gminy Niepołomice w 2021

Dział	w proc.	w zł
Ogółem	100,0	242 500 000
dotacje na inwestycje	20,8	50 546 940
dotacje na zadania z zakresu opieki społecznej	20,3	49 253 553
podatek dochodowy od osób fizycznych	16,0	38 831 433
subwencja oświatowa	15,0	36 264 695
podatek od nieruchomości od osób prawnych	11,0	28 000 000
inne (m.in. podatek rolny i leśny, opłaty za gospodarowanie odpadami, ze sprzedaży nieruchomości)	10,4	25 243 200
podatek dochodowy od osób prawnych	3,3	8 000 000
podatek od nieruchomości od osób fizycznych	2,4	6 360 179

Struktura dochodów

Dział	w proc.	w zł
ogółem	100,0	261 500 000
oświata i wychowanie	27,9	72 982 268
pomoc społeczna	22,4	58 518 349
transport i łączność	21,4	56 030 517
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	11,6	30 237 562
inne	6,6	17 366 240
administracja publiczna	4,7	12 332 420
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,2	8 256 000
kultura fizyczna	2,2	5 776 644

Struktura wydatków

tych) oraz na transport i łączność. 11,6% wydatków przeznaczymy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

Spośród wydatków inwestycyjnych najwięcej, ponad 30 milionów, wydamy

na budowę obwodnicy Podłęża. Oprócz tego trwają projekty związane z budową placów Park&Ride, obiektu sportowego w Staniątkach czy rozbudowy Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego. Kontynuować będziemy walkę

o czystsze powietrze i rozpoczną się na dobre prace przy błoniach niepołomicznych i Piekarni Sztuki.

PRZEMYSŁAW KOCUR
Referat Promocji i Kultury

Odbiór śmieci w 2021 roku: stawki

Radni Rady Miejskiej w Niepołomicach zdecydowali, że za odbiór śmieci zapłacimy 30 złotych od osoby. To kwota niższa niż realny koszt wywozu odpadów. Brakująca kwota pochodzić będzie z budżetu gminy.

Ile to kosztuje?

Przypominamy, że na cały system oczyszczania składa się – oprócz odbioru odpadów spod domów – również funkcjonowanie PSZOK-ów, likwidacja dzikich wysypisk czy opróżnianie koszy w miejscach publicznych. To wszystko kosztować będzie gminę niemal 14,5 mln zł. Choć większość tej kwoty – 13,7 mln zł – pochłonie odbiór śmieci od mieszkańców.

Wprawdzie żyjemy w czasach gdy chyba wszystko drożeje: zapłacimy więcej za prąd, wyższe składki na ZUS, zapłacimy podatek cukrowy czy pokryjemy koszt podatku handlowego. To jednak żadne pocieszenie, choć rosnąca opłata za odbiór śmieci nie jest wyjątkiem.

Pamiętajmy, że choć system odbioru odpadów powinien się bilansować władze miasta były zdeterminowane, aby dołożyć do niego z budżetu gminy. Stawka za odbiór stanowi kompromis pomiędzy ceną odbioru, możliwościami gminy i wysokim poziomem ściągalności.

Ile gmina dopłaci?

Od stawki ustalonej przez Radę Miejską zależy ile dołożymy do systemu z budżetu gminy. Zgodnie z przepisami nie mogło być to więcej niż 36 złotych. Zgodnie z wycenieniami, zakładając pełną ściągalność składek, każda złotówka obniżki ceny to około 350 tysięcy złotych deficytu w systemie. Symulacja cen za odbiór odpadów i ich wpływ na budżet gminy wyglądała następująco:

Stawka: 30 złotych	Wpłaty: 10,4 mln zł	Dopłata z budżetu: 3,4 mln zł
Stawka: 31 złotych	Wpłaty: 10,7 mln zł	Dopłata z budżetu: 3 mln zł
Stawka: 32 złote	Wpłaty: 11 mln zł	Dopłata z budżetu: 2,7 mln zł
Stawka: 33 złote	Wpłaty: 11,4 mln zł	Dopłata z budżetu: 2,4 mln zł
Stawka: 34 złote	Wpłaty: 11,7 mln zł	Dopłata z budżetu: 2 mln zł
Stawka: 35 złotych	Wpłaty: 12 mln zł	Dopłata z budżetu: 1,7 mln zł
Stawka: 36 złotych	Wpłaty: 12,4 mln zł	Dopłata z budżetu: 1,3 mln zł

Gminy nie mają możliwości budżetu centralnego – nie możemy ‘dodrukować’ pieniędzy. Każdą złotówkę musimy znaleźć w podatkach lub pożyczyć. Dlatego dołożenie do systemu to konieczność rezygnacji z innych wydatków.

Co się zmieni dla mnie?

Cena za odbiór odpadów wyniesie 30 złotych miesięcznie od osoby, licząc od lutego.

Bez względu na jej wysokość nie ma konieczności składania na nowo deklaracji śmieciowej. Chyba, że od ostatniej deklaracji zmieniła się ilość osób zamieszkujących gospodarstwo domowe.

Nie zmienią się numery indywidualnych kont, na które wpłacimy należność.

Nie musimy również wymieniać kontenerów, ponieważ nadal obsługiwać nas będzie konsorcjum MPOGO.

Rzadziej niż w 2020 roku będą odbierane spod domów wielkogabaryty. Jest to związane z możliwością korzystania z dwóch PSZOK-ów, w których za darmo zostawimy swoje odpady.

Gdzie więcej informacji?

Tradycyjnie na naszej stronie internetowej www.niepolomice.eu.

SZYMON URBAN
Referat Promocji i Kultury

Kompleksowo o odpadach komunalnych

Przetarg rozstrzygnięty... za drugim razem

Każda gmina jest administratorem systemu odbioru odpadów na swoim terenie. Zadanie to realizuje we współpracy ze specjalistyczną firmą wyłonioną spośród ofert złożonych w przetargu. I w tym miejscu ujawnia się pierwszy słaby punkt całego systemu: w obu przeprowadzonych w tym roku przetargach na odbiór odpadów oferty złożyła... jedna firma: Małopolskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami. Nie pozostało nam nic innego niż podpisać umowę z tym wykonawcą.

MPGO w Niepołomicach

Podpisanie umowy z MPGO ma swoje dobre strony: to sprawdzony wykonawca, od lat świadczący usługi na terenie gminy Niepołomice. Nie będzie konieczności wymiany kublów ani nauki współpracy z nowym przedsiębiorstwem. Minusem jest fakt, że jesteśmy zobligowani przystać na warunki finansowe zaproponowane przez tę firmę.

Wartość umowy

W wyniku zmiany w przepisach w porównaniu z zeszłym rokiem nastąpiła jedna istotna zmiana w konstrukcji przetargu. Wcześniejsze umowy były rozliczane ryczałtowo: wykonawca odbierał wszystkie śmieci, a gmina płaciła z góry założoną kwotę za usługę. W tym roku kwota na fakturze dla gminy będzie uzależniona od ilości odebranych odpadów. Na podstawie danych z lat poprzednich w dokumentacji przetargowej przewidzieliśmy, ile ton odpadów wygenerujemy. Firma złożyła ofertę, wyliczając kwotę odbioru jednej tony. Ale oznacza to, że nie jesteśmy w stanie dokładnie przewidzieć, ile zapłacimy za odbiór odpadów. Kwota ostateczna będzie zależała od realnej wagi odebranych śmieci. Zakładamy, że odbiór śmieci od mieszkańców pochłonie 13 milionów 764 tysiące 600 złotych.

Kto za to zapłaci

Pan, Pani, społeczeństwo. Zgodnie z założeniami, gmina powinna przeprowadzić przetarg, podzielić kwotę umowy

przez liczbę osób objętych odbiorem śmieci, zebrać należność i przekazać ją wykonawcy. Jak mówi ustawa: system ma sam się utrzymywać, a gminy nie powinny do niego ani dopłacać, ani czerpać korzyści.

Pamiętajmy jednak, że ostateczną decyzję o wysokości opłat podejmuje Rada Miejska. Zasiadający w niej chcą w jak najmniejszym stopniu obciążać mieszkańców dodatkowymi opłatami. Próbuje znaleźć kompromis pomiędzy oczekiwaniami ludzi a możliwościami budżetu, ponieważ pieniądze na pokrycie braków z systemu trzeba skądś wziąć. A to nic innego jak obcinanie innych wydatków.

Co tyle kosztuje?

Gdyby stosować prostą matematykę, to dzieląc kwotę umowy przez założoną liczbę osób objętych systemem w 2021 roku, powinniśmy płacić 39 złotych od osoby. Ta kwota rośnie z umowy na umowę i zaczyna stanowić znaczący wydatek w budżecie domowym. Dlatego burmistrz Roman Ptak, wspólnie z radnymi i specjalistami z urzędu miasta starają się wypracować taki model finansowania systemu, aby opłaty dla mieszkańców były niższe. Aby dostosować je do poziomu opłat w podobnych do naszej miejscowościach.

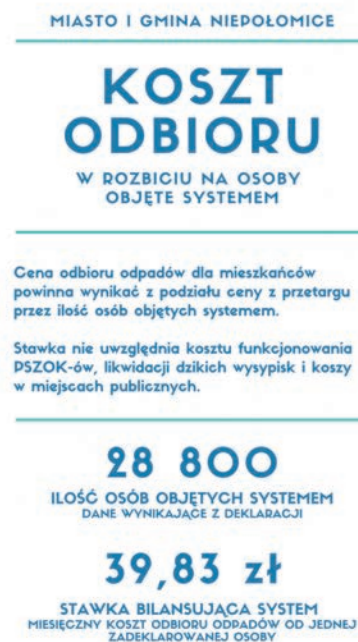
Wzrost cen w przetargach wynika z wielu czynników: rosnących kosztów pracy, leasingu pojazdów, paliwa. O ile te wzrosty można zrozumieć, to dla samorządów niezrozumiała jest konieczność ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z tzw. opłatą środowiskową. Tę ostatnią ustala Ministerstwo Środowiska, a odprowadzana jest bezpośrednio do urzędów marszałkowskich. I ona rośnie jak na drożdżach: od około 25 złotych za tonę w 2017 roku, do 270 zł w 2020.

Luki w systemie

Deficyt w systemie odbioru odpadów generujemy również sami. Po pierwsze: często zaniżamy ilość osób zamieszkujących w jednym domu czy mieszkaniu. Dotyczy to w szczególności studentów, pracowników sezonowych

czy nowych członków rodziny, których zapominamy zgłosić w deklaracjach. Obecnie różnica ta wynosi prawie 900 osób. To więcej, niż mieszkańców Zagórza i prawie tyle, ile osób żyje w niepołomickiej dzielnicy Piaski.

Po drugie nawarstwiają się zaległości w opłatach. Często nieświadomie, korzystając ze stałych poleceń przelewu wpłacamy za śmieci mniej, niż wynikałoby z deklaracji. Zdarzyły się sytuacje, gdy mieszkańcy zgubili swój indywidualny numer rachunku i poprosili sąsiada, aby im podał numer konta, na który wpłaca pieniądze za odbiór odpadów. Zapominamy tym samym, że każdy wpłaca na

inny numer konta, a 'odkręcenie' takich nieprawidłowych wpłat również trwa i powoduje zatory płatnicze.

Po trzecie coraz więcej osób nie płaci za odbiór śmieci w ogóle. Jeszcze 5 lat temu niepłacących było około 5%. Dziś liczba ta dobija do 20%. Brakującą kwotę miasto musi dołożyć z własnego budżetu, czyli z naszych wspólnych pieniędzy.

Bilans

Coraz większa ilość odpadów, rosące koszty odbioru, dodatkowe opłaty za każdą tonę i braki wpłat od części mieszkańców zwiększają deficyt całego systemu. O ile w 2017 roku było to 146 tysięcy złotych, o tyle w 2018 już 881 tysięcy, a w 2020 prawdopodobnie ponad 2,1 miliona złotych. To niemal dwukrotnie więcej, niż wydajemy na remont i rozbudowę szkoły podstawowej w Zakrzowie.

Przed Radą Miejską ciężki orzech do zgryzienia. Koszt odbioru odpadów

dla jednego mieszkańca nie może przekroczyć 36 złotych. A to już oznacza deficyt na poziomie przynajmniej 1,3 mln zł, przy założeniu stuprocentowej ściągłości opłat. Każda złotówka taniej oznacza 400 tysięcy złotych dołożonych z budżetu gminy.

Usługi dodatkowe

Pamiętajmy, że mówimy tu wyłącznie o odbiorze odpadów komunalnych z domów. Kwota ponad 13 milionów złotych rocznie nie uwzględnia funkcjonowania dwóch Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, likwidacji dzikich wysypisk oraz opróżniania koszy w miejscach publicznych. Za to gmina płaci na podstawie osobnych umów. Gdy doliczymy te dodatkowe usługi okaże się, że sprzątnięcie gminy Niepołomice to wydatek około 14,8 miliona.

Reasumując

Koszty rosną i prawdopodobnie będą rosły nadal. Zamawiamy online, pracu-

jemy i uczymy się zdalnie, a to generuje więcej odpadów. Chcemy zarabiać więcej, ale osoby pracujące przy systemie odbioru odpadów mają podobne oczekiwania. Ceny paliwa po majowych spadkach poszły w górę. Jesteśmy ofiarą niemal zerowej konkurencji na rynku i braku odpowiedzialności producentów za materiały wtórne. Wprawdzie chodzimy do sklepu z własnymi torbami, ale coraz więcej artykułów sprzedawanych dotychczas luzem zgrzewanych jest w jednorazowych opakowaniach. W porównaniu z krajami europejskimi nasz system kaucyjny jest symboliczny. Nie mamy dostępu do krakowskiej spalarni odpadów.

Zdajemy sobie sprawę, że cena odbioru odpadów dla jednego mieszkańca jest porównywalna z ceną za abonament telefoniczny czy korzystanie z serwisów streamingowych. To trudne do zrozumienia, ale wpływ gminy na wysokość opłat jest symboliczny.

Ile produkujemy śmieci?

Coraz więcej. W 2014 roku odebraliśmy niemal 6000 ton odpadów. Dzieliąc to przez liczbę 25 tysięcy zadeklarowanych osób wynika, że każdy z nas wyprodukował wówczas 240 kilogramów śmieci. Ilość ta idzie w górę. W 2017 roku były to już 332 kilogramy rocznie. A w 2020 roku odbierzemy ponad 400 kilogramów odpadów od osoby.

Do tego dochodzą śmieci oddane do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Możemy w nich zostawić stare meble, dywany, elektrośmieci czy resztki po remontach. Sześć lat temu oddaliśmy tam 434 tony odpadów, a w 2018 rekordowe 1012 ton!

Jednocześnie wciąż pojawiają się dzikie wysypiska śmieci. Gmina rokrocznie likwiduje ich około 20. W ubiegłym roku usunęliśmy z takich miejsc aż 18,5 tony odpadów.

Jak segregujemy odpady?

Kilka lat temu mogliśmy uznać, że nie chcemy segregować odpadów. Płaciliśmy wtedy wyższą stawkę, ale nie mieliśmy obowiązku zbierać śmieci w sposób selektywny. Od 2019 roku mamy ustawowy obowiązek segregować odpady. W przeciwnym wypadku musimy się liczyć z karą.

Coraz więcej oddajemy śmieci segregowanych. Zwiększa się ilość oddawanego szkła i tworzyw sztucznych. Kilkukrotnie od 2014 roku wzrosła ilość wielkogabarytów i elektrośmie-

ci. Bardzo mocno poszła w górę liczba odpadów BIO, czyli głównie skoszzonej trawy, liści czy resztek roślin.

Poziom segregacji odpadów podnosi się w całym kraju. To pozytywne zjawisko. Z drugiej strony pojawił się problem nadpodaży surowców wtórnych. Część z nas być może oddawała do skupu makulaturę, uzyskując za to drobne pieniądze. Dziś jest to praktycznie niemożliwe. Wydaje się, że rynek recyklingu nie jest w stanie przerobić takiej ilości odpadów. Kraje Dalekiego Wschodu jeszcze do niedawna otwarte na przyjmowanie odpadów do recyklingu zamknęły na nie swoje granice. Doszło do kuriozalnej sytuacji, gdy odbiór śmieci posegregowanych jest droższy niż zmieszanych. Tu jednak trzeba rozwiązań systemowych, które nie są możliwe z poziomu samorządu gminnego.

Jak naliczamy opłaty?

Gmina może naliczać opłaty za śmieci od:

- liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość,
- ilości zużytej wody,
- powierzchni nieruchomości,
- za gospodarstwo domowe (stawka ryczałtowa).

W praktyce niemal wszędzie w Polsce płacimy za śmieci stawkę zależną od liczby osób. Jednocześnie coraz więcej samorządów – w tym Warszawa – zaczyna testować rozliczanie na podstawie zużytej wody.

Naturalnie jedni zużywają więcej wody, drudzy mniej. Jednak statystycznie wykorzystujemy na osobę od 3,5 do 4 metrów sześciennych wody miesięcznie. A istnieją nieruchomości, w których to zużycie jest dwu, a nawet trzykrotnie wyższe. Można zakładać, że zamieszkują je osoby szczególnie dbające o higienę. Jednak bardziej prawdopodobne jest, że przebywa w nich więcej osób, niż wynika z deklaracji śmieciowych.

Obecnie nie podjęliśmy decyzji o zmianie sposobu naliczania opłat. Jednak będziemy przeprowadzać symulacje takiego rozwiązania. Zanim podejmiemy decyzję, będziemy Państwa informować, aby osoby wykorzystujące wodę np. do napełniania basenów albo podlewania ogródka miały czas założyć osobne liczniki na tak zwaną wodę bezpowrotnie zużytą.

Aktualizujemy deklaracje

Podstawowym obowiązkiem właściciela nieruchomości, oprócz złożenia zgod-

nej z prawdą deklaracji śmieciowej, jest aktualizowanie jej w zależności od zachodzących w domostwie zmian.

To kluczowy element wydolności systemu. Na podstawie liczby zadeklarowanych osób naliczamy opłatę za odbiór śmieci, dlatego im więcej osób jest zgłoszonych, tym cena dla każdego z osobna będzie niższa.

Warto pamiętać, aby zaktualizować deklarację w przypadku zmiany liczby osób zamieszkujących nieruchomość. Gdy student przebywający normalnie w akademiku w innym mieście uczy się zdalnie z domu – musimy dopisać go do systemu. Gdy na świat przychodzi nowy członek rodziny także powinniśmy zaktualizować deklarację śmieciową.

Egzekucja należności

Gmina jako operator systemu musi dbać o interesy mieszkańców płacących za odbiór śmieci. Dlatego jesteśmy zdeterminowani, aby uszczelnić system egzekucji należności.

Będziemy kontrolować domy, w których mieszkają pracownicy sezonowi. Nie mamy nic przeciwko wynajmowi pokoiów dla osób pracujących na naszym terenie: to wpływa pozytywnie na lokalną gospodarkę. Chcemy jednak, aby ponosili koszty odbioru odpadów, które produkują.

Będziemy przyglądać się deklaracjom śmieciowym w nieruchomościach, w których nastąpił nagły 'odpływ' mieszkańców.

Przetestujemy sposób rozliczania śmieci w zależności od ilości zużytej wody.

Będziemy prowadzić skuteczniejszą egzekucję wpłat. Tą działką zajmą się specjaliści z Wydziału Wymiaru i Egzekucji Podatków i Opłat.

Nie robimy tego na złość mieszkańcom. Wręcz przeciwnie: chcemy uszczelnić system, aby stał się wydajniejszy i tym samym tańszy w utrzymaniu. Bo wydajemy na niego nasze wspólne pieniądze.

Dobre praktyki

Na koniec tej części przypominamy o kilku dobrych praktykach przy oddawaniu odpadów.

- Aktualizujemy swoje deklaracje śmieciowe.
- Segregując odpady robimy to zgodnie z zasadami. Te można znaleźć na naszej stronie internetowej.
- Korzystamy z Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Po co mamy trzymać starą szafkę w garażu czekając na odbiór wielkogabarytów? Zawieźmy ją na PSZOK! To nic nie kosztuje.

- Oddając wielkogabaryty postaramy się... je zmniejszyć. W miarę możliwości rozkręcimy szafki, krzesła.

- Zwiążmy porządnie worki ze śmieciami. Dzięki temu nie napada do nich deszcz, zawartość nie wysypie się podczas podnoszenia, a zwierzęta będą miały trudniej roznieść śmieci po okolicy.

- Nie mylmy frakcji – nie ma nic bardziej bezsensownego niż wyrzucenie worka z posegregowanymi puszkami do kubła z odpadami zmieszany.

- Gniećmy śmieci przed wyrzuceniem. Dotyczy to zwłaszcza butelek plastikowych, wytłoczek po jajkach, opakowań po jogurtach czy pudełek po ubraniach zamówionych online.

SZYMON URBAN

Referat Promocji i Kultury

Harmonogram odbioru odpadów komunalnych i segregowanych na rok 2021

PODŁĘŻE 1 lewa strona od Niepołomic ; Cała ulica Wielicka w Podłężu

	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane	4; 18	1;15	1;15;29	12;26	10;24	7;21	5;19	2;16;30	13;27	11;25	8;22	6;20
Odpady segregowane	4; 18	1;8;22	8;22	6;19	4;17;31	14;28	12;26	9;23	6;20	4;18	2;15;29	13;27
Odpady wielkogabarytowe								10				
Odpady biodegradowalne*	4; 18	1;15	1;15;29	9;23	7;21	4;18	2;16;30	13;27	10;24	8;22	5;18	6;20

PODŁĘŻE 2 prawa strona bez ulicy Wielickiej

	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane	5; 19	2;16	2;16;30	13;27	11;25	8;22	6;20	3;17;31	14;28	12;26	9;23	7;21
Odpady segregowane	5; 19	2;9;23	9;23	7;20	5;18	1;15;29	13;27	10;24	7;21	5;19	3;16;30	14;28
Odpady wielkogabarytowe								12				
Odpady biodegradowalne*	5; 19	2;16	2;16;30	9;23	7;21	4;18	2;16;30	13;27	10;24	8;22	5;18	7;21

STANIĄTKI 1 (Kręta, Krótka, Mostowa, Na Przystanek, Niepołomska, Piaskowa, Podcegielniana, Piłsudskiego, Polna, Pożarnicza, Północna, Staniątecka, Szkolna, Świerkowa, Wierzbowa, Za torem)

	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane	7; 20	3;17	3;17;31	14;28	12;26	9;23	7;21	4;18	1;15;29	13;27	10;24	8;22
Odpady segregowane	7; 20	4;18	4;18	1;15;29	13;27	10;24	8;22	5;19	2;16;30	14;28	12;25	9;23
Odpady wielkogabarytowe								17				
Odpady biodegradowalne*	7; 20	3;17	3;17	1;15;29	13;27	10;24	8;22	5;19	2;16;30	14;28	10;25	8;22

STANIĄTKI 2 (Benedyktyńska, Cmentarna, Droga Królewska, Jeruzal, Klasztorna, Kwiatowa, Mokra, Na Błonie, Na Górnice, Parkowa, Sportowa, Św. Wojciecha, Wodociągowa, Wyszyńskiego, Zielone)

	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane	8; 21	4;18	4;18	1;15;29	13;27	10;24	8;22	5;19	2;16;30	14;28	12;25	9;23
Odpady segregowane	8; 21	5;19	5;19	2;16;30	14;28	11;25	9;23	6;20	3;17	1;15;29	13;26	10;24
Odpady wielkogabarytowe								19				
Odpady biodegradowalne*	8; 21	4;18	4;18	1;15;29	13;27	10;24	8;22	5;19	2;16;30	14;28	10;25	9;23

STANIĄTKI 3 (Białe Ogród, Górna-Górne, Górzyste, Jana Pawła, Kolejowa, Leśna, Nowa, Ogrodowa, Podborska, Podlaska, Wąska)

	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane	9; 22	5;19	5;19	2;16;30	14;28	11;25	9;23	6;20	3;17	1;15;29	13;26	10;24
Odpady segregowane	9; 22	5;19	5;19	2;16;30	14;28	11;25	9;23	6;20	3;17	1;15;29	13;26	10;24
Odpady wielkogabarytowe								24				
Odpady biodegradowalne*	9; 22	5;19	5;19	1;15;29	13;27	10;24	8;22	5;19	2;16;30	14;28	10;25	10;24

SUCHARABA, ZAGÓRZE

	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane	12; 26	9;23	9;23	6;20	4;18	1;15;29	13;27	10;24	7;21	5;19	2;16;30	14;28
Odpady segregowane	12; 26	11;25	11;25	9;22	7;20	4;17	1;15;29	12;26	9;23	7;21	4;18	2;16;30
Odpady wielkogabarytowe								26				
Odpady biodegradowalne	12; 26	9;23	9;23	2;16;30	14;28	11;25	9;23	6;20	3;17	1;15;29	12;26	14;28

Odpady biodegradowalne :

Odpady kuchenne resztkowe odbierane co 2 tygodnie w okresie od stycznia do grudnia (odpady pochodzenia roślinnego bez opakowań)

* Odpady zielone odbierane co 2 tygodnie w okresie od kwietnia do listopada (trawa, spady owocowe, liście)

Odpady należy wystawić przed posesję w dzień poprzedzający wywóz lub do godziny 06:00 rano w dzień odbioru.

W ramach akcji wystawka można wyzbyć się niepotrzebnych w domach odpadów tj.:

szafy, fotele, krzesła, stoły, dywany, okna i drzwi bez szyb, deski, wanny, piecyki gazowe, opony

Odbieramy również stary sprzęt RTV i AGD: telewizory, komputery, żelazka, radio itp.

Wszelkie odpady remontowe, budowlane (gruz, pokrycia dachowe, dachówki, tzw. „papa”) kleje, farby, baterie, akumulatory, wata mineralna, styropian nie są odbierane w ramach akcji wystawka.

Dane kontaktowe do Operatorów odbioru odpadów :

SUEZ POŁUDNIE SP. Z O.O. operator odbioru odpadów komunalnych zmieszanych, odpadów biodegradowalnych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 390-71-27 ; 12 390-66-42 ; 12 390 71 20

Adres mailowy : bok_sita@sitapolska.com.pl

Strona internetowa operatora : www.suezpoldownie.pl

MPGO SP. Z O.O. operator odbioru odpadów segregowanych, odpadów wielkogabarytowych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 340 04 21

Adres mailowy : mpgo@mpgo.krakow.pl

Strona internetowa operatora : www.mpgo.krakow.pl

Harmonogram odbioru odpadów komunalnych i segregowanych na rok 2021

WOLA BATORSKA 1 Przyborów , Borek, droga 964 od przystanku Mikoniowiec dla wysiadających do granicy z Zabierzowem Bocheńskim , drogi boczne i część Mikoniowca

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	11,25	8,22	8,22	6,19	4,17;31	14,28	12,26	9,23	6,20	4,18	2,15;29	13,27
Odpady wielkogabarytowe						26						
Odpady biodegradowalne*	11,25	8,22	8,22	6;19	4;17;31	14;28	12;26	9;23	6;20	4;18	2;15;29	13,27

WOLA BATORSKA 2 Zamogielice, od Wsi(auto-złom) do OSP i drogi boczne , Kolanów , od Skrzyżowania drogi 964 do drogi Królewskiej oraz boczne

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	12,26	9,23	9,23	7,20	5,18	1,15,29	13,27	10,24	7,21	5, 19	3,16,30	14,28
Odpady wielkogabarytowe						28						
Odpady biodegradowalne*	12,26	9,23	9,23	6;19	4;17;31	14;28	12;26	9;23	6;20	4;18	2;15;29	14,28

WOLA BATORSKA 3 Droga 964 od granicy z Niepołomicami do przystanku Mikoniowiec dla wysiadających , drogi boczne ,Mikoniowiec prawa i lewa strona

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	13,27	10,24	10,24	8,21	6, 19	2,16,30	14,28	11,25	8,22	6,20	4,17	1,15,29
Odpady wielkogabarytowe						30						
Odpady biodegradowalne*	13,27	10,24	10,24	6;19	4;17;31	14;28	12;26	9;23	6;20	4;18	2;15;29	15,29

WOLA BATORSKA 4 Od boiska sportowego, Kozłica, Kępa, Tarnówka, Wychyłówka, Wieś i wszystkie przylegające boczne do gimnazjum

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	14,28	11,25	11,25	9,22	7,20	4,17	1,15,29	12,26	9,23	7,21	5,18	2,16,30
Odpady wielkogabarytowe								3				
Odpady biodegradowalne*	14,28	11,25	11,25	6;19	4;17;31	14;28	12;26	9;23	6;20	4;18	2;15;29	16,30

WOLA ZABIERZOWSKA 1 Nowa Wieś, Flaga, Chałupki, Mała Wieś, Psarka.

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	4,18	1,15	1,15,29	12,26	10,24	7,21	5, 19	2,16,30	13,27	11,25	8,22	6,20
Odpady wielkogabarytowe								5				
Odpady biodegradowalne*	4,18	1,15	1,15,29	12;26	10;24	7;21	5;19	2;16;30	13;27	11;25	8;22	6,20

WOLA ZABIERZOWSKA 2 Kła, Brzozówka, Zakrzeniec, Kąt, Skotnica.

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	5,19	2,16	2,16,30	13,27	11,25	8,22	6,20	3,17,31	14,28	12,26	9,23	7,21
Odpady wielkogabarytowe								9				
Odpady biodegradowalne*	5,19	2,16	2,16,30	12;26	10;24	7;21	5;19	2;16;30	13;27	11;25	8;22	7,21

Odpady biodegradowalne :

Odpady kuchenne reszkowe odbierane **co 2 tygodnie w okresie od stycznia do grudnia** (odpady pochodzenia roślinnego bez opakowań)

* Odpady zielone odbierane **co 2 tygodnie w okresie od kwietnia do listopada** (trawa, spady owocowe, liście)

Odpady należy wystawić przed posesję w dzień poprzedzający wywóz lub do godziny 06:00 rano w dzień odbioru.

W ramach akcji wystawka można wyzbyć się niepotrzebnych w domach odpadów tj.:

szafy, fotele, krzesła, stoły, dywany, okna i drzwi bez szyb, deski, wanny, piecyki gazowe, opony

Odbieramy również stary sprzęt RTV i AGD: telewizory, komputery, żelazka, radia itp.

Wszelkie odpady poremontowe, budowlane (gruz, pokrycia dachowe, dachówki, tzw. „papa”) kleje, farby, baterie, akumulatory, wata mineralna, styropian nie są odbierane w ramach akcji wystawka.

Dane kontaktowe do Operatorów odbioru odpadów :

MPGO SP. Z O.O. operator odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych, odpadów wielkogabarytowych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 340 04 21

Adres mailowy : mpmgo@mpgo.krakow.pl

Strona internetowa operatora : www.mpmgo.krakow.pl

SUEZ POŁUDNIE SP. Z O.O. operator odbioru odpadów biodegradowalnych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 390-71-27 ; 12 390-66-42 ; 12 390 71 20

Adres mailowy : bok.sita@sitapolska.com.pl

Strona internetowa operatora : www.suezpoludnie.pl

Harmonogram odbioru odpadów komunalnych i segregowanych na rok 2021

ZAKRZÓW

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	11,25	8,22	8,22	6, 19	4,17,31	14,28	12,26	9,23	6,20	4,18	2,15,29	13,27
Odpady wielkogabarytowe							6					
Odpady biodegradowalne*	11,25	8,22	8,22	1;13;27	11;25	8;22	6;20	3;17;31	14;28	12;26	9;23;30	13,27

ZAKRZOWIEC

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	12,26	9,23	9,23	7,20	5,18	1,15,29	13,27	10,24	7,21	5, 19	3,16,30	14,28
Odpady wielkogabarytowe							8					
Odpady biodegradowalne*	12,26	9,23	9,23	1;13;27	11;25	8;22	6;20	3;17;31	14;28	12;26	9;23;30	14,28

OCHMANÓW

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	13,27	10,24	10,24	8,21	6,19	2,16,30	14,28	11,25	8,22	6,20	4,17	1,15,29
Odpady wielkogabarytowe							12					
Odpady biodegradowalne*	13,27	10,24	10,24	1;13;27	11;25	8;22	6;20	3;17;31	14;28	12;26	9;23	1,15,29

SŁOMIRÓG

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	2,15,29	12,26	12,26	10,23	8,21	4,18	2,16,30	13,27	10,24	8,22	6,19	3,17,31
Odpady wielkogabarytowe							14					
Odpady biodegradowalne*	2,15,29	12,26	12,26	2;16;30	14;28	11;25	9;23	6;20	3;17	1;15;29	12;26	3,17,31

CHOBOT

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	9,22	5,19	5,19	2,16,30	14,28	11,25	9,23	6,20	3,17	1,15,29	13,26	10,24
Odpady wielkogabarytowe							16					
Odpady biodegradowalne*	9,22	5,19	5,19	2;8;22	6;20	1;17	1;15;29	12,26	9;23	7;21	3;17;30	10,24

ZABIERZÓW BOCHEŃSKI 1 Północ, Łąki, Łażnia, Dąbrowa, Centrum.

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	7,2	3,17	3,17,31	14,28	12,26	9,23	7,21	4,18	1,15,29	13,27	10,24	8,22
Odpady wielkogabarytowe							20					
Odpady biodegradowalne*	7,2	3,17	3,17	2;8;22	6;20	1;17	1;15;29	12,26	9;23	7;21	3;17;30	8,22

ZABIERZÓW BOCHEŃSKI 2 Zaborcze, Ulesie, Sołtysie, Zakościele, południowa część wsi

	styczeń	luty	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	8,21	4, 18	4,18	1,15,29	13,27	10,24	8,22	5, 19	2,16,30	14,28	12,25	9,23
Odpady wielkogabarytowe							22					
Odpady biodegradowalne*	8,21	4, 18	4,18	2;8;22	6;20	1;17	1;15;29	12,26	9;23	7;21	3;17;30	9,23

Odpady biodegradowalne :

Odpady kuchenne resztkowe odbierane co 2 tygodnie w okresie od stycznia do grudnia (odpady pochodzenia roślinnego bez opakowań)

* Odpady zielone odbierane co 2 tygodnie w okresie od kwietnia do listopada (trawa, spady owocowe, liście)

Odpady należy wystawić przed posesję w dzień poprzedzający wywóz lub do godziny 06:00 rano w dzień odbioru.

W ramach akcji wystawka można wyzbyć się niepotrzebnych w domach odpadów tj.:

szafy, fotele, krzesła, stoły, dywany, okna i drzwi bez szyb, deski, wanny, piecyki gazowe, opony

Odbieramy również stary sprzęt RTV i AGD: telewizory, komputery, żelazka, radia itp.

Wszelkie odpady remontowe, budowlane (gruz, pokrycia dachowe, dachówki, tzw. „papa”) kleje, farby, baterie, akumulatory, wata mineralna, styropian nie są odbierane w ramach akcji wystawka.

Dane kontaktowe do Operatorów odbioru odpadów :

MPGO SP. Z O.O. operator odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych, odpadów wielkogabarytowych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 340 04 21

Adres mailowy : mpgo@mpgo.krakow.pl

Strona internetowa operatora : www.mpggo.krakow.pl

SUEZ POŁUDNIE SP. Z O.O. operator odbioru odpadów biodegradowalnych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 390-71-27 ; 12 390-66-42 ; 12 390 71 20

Adres mailowy : bok.sita@sitapolska.com.pl

Strona internetowa operatora : www.suezpoldnie.pl

Harmonogram odbioru odpadów komunalnych i segregowanych na rok 2021

Akacyjowa, Batorego, Bażantowa, Flisaków, Kasztanowa, Kolejowa, Krzywa, Kwiatowa, Magnolii, Na Grobli, Na Grobli – po drugiej stronie drogi krajowej nr 75, Na Tamie, Nowa, Pionierów, Podwałe, Pogodna, Powiśle, Prosta, Radosna, Stawowa, Topolowa, Wesoła, Wiślana, Wiśniowa												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	4,18	1,15	1,15,29	12,26	10,24	7,21	5, 19	2,16,30	13,27	11,25	8,22	6,20
Odpady wielkogabarytowe						7						
Odpady biodegradowalne*	4,18	1,15	1,15,29	12,26	10,24	7,21	5, 19	2,16,30	13,27	11,25	8,22	6,20
Boczna, Czackiej, os. Kaptarz, Klonowa, Krucza, Lawendowa, Łanowa, Nagietkowa, Pociągów Pancernych, Rumiankowa, Słoneczna, Suszówka, os. Suszówka, Szałwiowa, Trudna, Wroniarka, Zabierzowska, Zabłocie, Zaczysze, Zielona												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	5,19	2,16	2,16,30	13,27	12,25	8,22	6,20	3,17,31	14,28	12,26	9,23	7,21
Odpady wielkogabarytowe						9						
Odpady biodegradowalne*	5,19	2,16	2,16,30	13,27	12,25	8,22	6,20	3,17,31	14,28	12,26	9,23	7,21
6- Batalionu, Balonowa, Brzezinki, Czerwonych Beretów, Graniczna, Komandosów, Lotnicza, Ludowa, Nawigatorów, Mokra, Oficerska, Olchowa, Płaszowska, Pilotów, Podoficerska, Polna, Potasińskiego , Saperów, Spadochroniarzy, Strzelców, Wielicka, Wrzosowa.												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	7,20	3,17	3,17,31	14,28	13,26	9,23	7,21	4,18	1;15;29	13,27	10;24	8;22
Odpady wielkogabarytowe						11						
Odpady biodegradowalne*	7,20	3,17	3,17,31	14,28	13,26	9,23	7,21	4,18	1;15;29	13,27	10;24	8;22
3 Maja , Al. Dębowa, Borówkowa, Cmentarna, Daszyńskiego, Jagiellońska, Jodłowa, Kościuszki, Łąkowa, Makosza, Malinowskiego, Malinowa, Piękna, Pileckiego, Poziomkowa, Podlasie, Staniątecka, Wiejska												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	8,21	4, 18	4,18	1,15,29	13,27	10,24	8,22	5, 19	2,16,30	14,28	12,25	9,23
Odpady wielkogabarytowe						15						
Odpady biodegradowalne*	8,21	4, 18	4,18	1,15,29	13,27	10,24	8,22	5, 19	2,16,30	14,28	12,25	9,23
Błonie, Chrustowa, Chwałców, Górala, Jasna, Kątek, Krakowska, Lipowa , Niepołomicka, Podłęska, Pod Gwiazdami, Różana, Sportowa, Śliczna, Torowa												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	11,25	8,22	8,22	6, 19	4,17,31	14,28	12,26	9,23	6,20	4,18	2,15,29	13,27
Odpady wielkogabarytowe						17						
Odpady biodegradowalne*	11,25	8,22	8,22	6, 19	4,17,31	14,28	12,26	9,23	6,20	4,18	2,15,29	13,27
FR. Książka, Grabska, Poręby, Portowa, Rolnicza, Skarbowa, Wałowa, Witosza												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	12,26	9,23	9,23	7,20	5,18	1,15,29	13,27	10,24	7,21	5, 19	3,16,30	14,28
Odpady wielkogabarytowe						21						
Odpady biodegradowalne*	12,26	9,23	9,23	7,20	5,18	1,15,29	13,27	10,24	7,21	5, 19	3,16,30	14,28
Bocheńska, Długa, Droga Królewska, Grzybowa, Kątowa, Królowej Bony, Kusocińskiego, Myśliwska, Okrężna, os. Błoto, Osiedłowa, Piaskowa, Ples, Pleska Roweckiego, Sadyby, Smutna, Sosnowa, Ścieżka Głogowa, Szkolna do Kusocińskiego, Ufanów, Wspólna, Ziemby, Zawila												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	13,27	10,24	10,24	8,21	6, 19	2,16,30	14,28	11,25	8,22	6,20	4,17	1,15,29
Odpady wielkogabarytowe						23						
Odpady biodegradowalne*	13,27	10,24	10,24	8,21	6, 19	2,16,30	14,28	11,25	8,22	6,20	4,17	1,15,29
Bohaterów Getta, Bohaterów Westerplatte, Brzozowa, Czumy, Jagodowa, Korczaka, Leśna, Litewska, Marudy, Modrzejewskiej, Modrzewiowa, Oplotki, Partyzantów, Sikorskiego, Sołskiego, Świerkowa, Wąska, Wojska Polskiego, Wyzwolenia, Zakole												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	14,28	11,25	11,25	9,22	7,20	4,17	1,15,29	12,26	9,23	7,21	5,18	2,16,30
Odpady wielkogabarytowe						25						
Odpady biodegradowalne*	14,28	11,25	11,25	9,22	7,20	4,17	1,15,29	12,26	9,23	7,21	5,18	2,16,30
Fabryczna, Grunwaldzka, Pl. Kazimierza Wielkiego, Kopernika, Księża Witolda, Mickiewicza, Młyńska, Moczydło, Ogrodowa, Parkowa, Plac Zwycięstwa, Robotnicza, Os. Robotnicze, Rynek, Spółdzielcza, Szewska, Zagrody, Zbożowa, Zamkowa												
	styczeń	lut	marzec	kwiecień *	maj *	czerwiec *	lipiec *	sierpień *	wrzesień *	październik *	listopad *	grudzień
Odpady komunalne zmieszane i segregowane	2,15,29	12,26	12,26	10,23	8,21	5,18	2,16,30	13,27	10,24	8,22	6,19	3,17,31
Odpady wielkogabarytowe						29						
Odpady biodegradowalne*	2,15,29	12,26	12,26	10,23	8,21	5,18	2,16,30	13,27	10,24	8,22	6,19	3,17,31

Odpady biodegradowalne :

Odpady kuchenne reszkowe odbierane co 2 tygodnie w okresie od stycznia do grudnia (odpady pochodzenia roślinnego bez opakowań)

* Odpady zielone odbierane co 2 tygodnie w okresie od kwietnia do listopada (trawa, spadły owoce, liście)

Odpady należy wystawić przed posesję w dzień poprzedzający wywóz lub do godziny 06:00 rano w dzień odbioru.

W ramach akcji wystawka można wyzbyć się niepotrzebnych w domach odpadów tj.:

szafy, fotele, krzesła, stoły, dywany, okna i drzwi bez szyb, deski, wanny, plecyki gazowe, opony

Odbieramy również stary sprzęt RTV i AGD: telewizory, komputery, żelazka, radia itp.

Wszelkie odpady poremontowe, budowlane (gruz, pokrycia dachowe, dachówki, tzw. „papa”) kleje, farby, baterie, akumulatory, wata mineralna, styropian nie są odbierane w ramach akcji wystawka.

Dane kontaktowe do Operatorów odbioru odpadów :

MPGO SP. Z O.O. operator odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych, odpadów wielkogabarytowych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 340 04 21

Adres mailowy : mpgo@mpgo.krakow.pl

Strona internetowa operatora : www.mpgo.krakow.pl

SUEZ POŁUDNIE SP. Z O.O. operator odbioru odpadów biodegradowalnych :

Dział Transportu (wywóz odpadów) 12 390-71-27 ; 12 390-66-42 ; 12 390 71 20

Adres mailowy : bok.sita@sitapolska.com.pl

Strona Internetowa operatora : www.suezpoludnie.pl

Zmiany organizacyjne w Urzędzie Miasta i Gminy

1 stycznia 2021 r. zarządzeniem burmistrza wprowadzony został nowy Regulamin Organizacyjny Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach. Zmiany dokonane w strukturze urzędu zapewnią mają jeszcze efektywniejsze wykonywanie zadań przez pracowników

Najważniejsze zmiany dotyczą znacznego zmniejszenia ilości referatów i utworzenia nowych wydziałów – wyspecjalizowanych komórek organizacyjnych skupiających w swoich rękach szeroki zakres zadań i kompetencji.

Od początku roku funkcjonują:

- Wydział Inwestycji, realizujący całościowo tematykę największych gminnych inwestycji począwszy od pomysłu, zdobycia zewnętrznego finansowania, kończąc na koordynacji prac związanych z realizacją i odbiorem inwestycji komunalnych. Ponadto w ramach Wydziału Inwestycji realizowane będą projekty dotyczące ograniczenia niskiej emisji, termomodernizacji oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii.

- Wydział Rozwoju, Planowania Przestrzennego i Nieruchomości zajmuje się m.in. przygotowaniem i koordynowaniem prac związanych z dokumentami planistycznymi Gminy (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Wśród wielu działań, które realizować będzie Wydział znajdują się m.in. niezwykle ważne kwestie, opracowywania strategii rozwoju gminy, programu rewitalizacji oraz prowadzenia spraw związanych z nieruchomościami (np. gospodarka nieruchomościami gminnymi, zatwierdzanie podziałów geodezyjnych, prowadzenie ewidencji punktów adresowych).

- Wydział Gospodarki Komunalnej skupia w sobie wszystkie działania związane z drogami gminnymi, realizacją inwestycji remontowych oraz utrzymaniem obiektów komunalnych, kwestie melioracji, wydawania uzgodnień, opinii i decyzji administracyjnych związanych z drogami gminnymi oraz sprawami dotyczącymi odprowadzania wód opadowych. W ramach Wydziału prowadzone będą również sprawy związane z funkcjonowaniem systemu odbierania odpadów komunalnych oraz organizacja transportu publicznego i zbiorowego.

- Wydział Wymiaru i Egzekucji Podatków i Opłat prowadzić będzie wszystkie sprawy związane z ustalaniem i poborem należności podatkowych. Wydział jest odpowiedzialny również za skuteczne windykowanie należności podatkowych, a kluczową – w kontekście ostatniej debaty w kwestii stawek ustalonych przez Radę Miejską za odbiór odpadów komunalnych – jest kompetencja Wydziału do windykacji wszystkich opłat należnych za odbieranie odpadów komunalnych.

Wprowadzone zmiany organizacyjne mają skuteczniej realizację prowadzonych przez urząd zadań dzięki tematycznemu skupieniu wszystkich spraw w ramach jednego wydziału. Dotychczas funkcjonujące rozproszenie kompetencyjne sprawiało, że realizacja niektórych spraw wymagała zaangażowania np. dwóch lub trzech komórek organizacyjnych urzędu. Wprowadzone zmiany mają na celu przede wszystkim przyspieszyć realizację zadań, poprzez zmniejszenie ilości referatów i uproszczenie struktury organizacyjnej.

MICHAŁ HEBDA

zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Niepołomice

Teresa Kuźma przechodzi na emeryturę

Szymon Urban
Referat Promocji i Kultury

Po trzydziestu latach pracy na zasłużoną emeryturę odchodzi Teresa Kuźma. Przez ostatnią dekadę pełniła funkcję sekretarza gminy Niepołomice, jednocześnie stojąc na czele Referatu Kadrowo-Płacowego

Ostatniego dnia pracy opowiadała o początkach swojej przygody z niepołomickim magistratem. *Przyszłam do burmistrza Kracika na skargę. Skarga dotyczyła GOPS-u i już nie pamiętam, jak się skończyła poza tym, że burmistrz Kracik zaproponował, abym pracowała dla miasta – wspominała.*

25 stycznia burmistrz Roman Ptak dziękował jej za pracę, energię, uśmiech, doświadczenie i wiedzę, którą świetnie potrafiła przekuć na realne rozwiązania najróżniejszych problemów. *Wspomniat też, że chyba każdy, kto zaczynał pracę w urzędzie, przechodził chrzest bojowy u pani Teresy. Jednocześnie przyznał, że teżka się dziś zakręci w oku. To koniec pewnej epoki.*

Żeby nie było zupełnie smutno, pani Teresa dodaje, że wprawdzie *podjęłam decyzję o odejściu na emeryturę, ale*

nie wykluczam, że nie raz jeszcze zaglądnę do urzędu. My ze swojej strony mamy nadzieję, że tym razem nie na skargę, a z interesującymi projektami.

Pani Tereniu, życzymy Pani nowych, ciekawych pomysłów i wyzwań, na które będzie mogła Pani wykorzystać swoją nadzwyczajną witalność i energię. Oczywiście również dużo zdrowia i humoru, którym – jak zwykle – rozbroi Pani każdego.

Coś się kończy

Joanna Kocot
Referat Promocji i Kultury

1 lutego – po piętnastu latach w Urzędzie Miasta i Gminy w Niepołomicach – zakończył pracę Szymon Urban, kierownik Referatu Promocji i Kultury

Jak opowiadał podczas pożegnania, pojawił się, by rozwijać stronę internetową gminy i postarał się tak, że ta strona została nagrodzona w ogólnopolskim konkursie na stronę internetową gmin. Pomysłów nowych i innowacyjnych miał sporo. To właśnie za jego sprawą, jako jedna z pierwszych gmin pojawiliśmy się na Facebooku, przecierając ślady dla innych, potem także na Twitterze i Instagramie. Prowadził czaty z burmistrzem.

Szymon był też inicjatorem i organizatorem największych i najciekawszych wydarzeń w gminie m.in. Dni Niepołomic, wyścigów rowerowych, biegów, spektakli teatralnych na dziedzińcu zamkowym, koncertów i spotkań. Wiele osób kojarzy go może jako prowadzącego wiele eventów, czy koncertów. Zawsze z fantazją, swadą i poczuciem humoru, a słów nigdy mu nie zabrakło.

Do tego świetny fotograf i grafik. Wiele zdjęć z powietrza ostatnio zamieszczanych w naszych mediach było autorstwa Szymona.

Gminę Niepołomice zna od podszewki. Był odpowiedzialny za tworzenie jej wizerunku w mediach i na portalach społecznościowych. Znał się na swojej robocie i praktycznie i teoretycznie (wykłada na Uniwersytecie Jagiellońskim PR w organizacjach publicznych), dzięki czemu udało się ominąć kilka raf i mielizn.

Pod jego opieką rozwijała się gminna współpraca zagraniczna i ta z organizacjami po-

zarządowymi, zrealizowaliśmy wiele ciekawych projektów międzynarodowych i gminnych, zebraliśmy doświadczenia, poznaliśmy ciekawych ludzi oraz nzebieraliśmy wspomnień.

Teraz postawił sobie nowe, ambitne zadania i jak go znamy wykona je w 150%! Życzymy wielu ciekawych wyzwań, rozwoju, sukcesów i morza kreatywności, która wyznaczy nowe horyzonty, choć tym razem w innej dziedzinie.

Co by nie powiedzieć, to niepołomczanin z wyboru i zamiłowania, dlatego wierzymy, że jeszcze nie jedno wspólne wyzwanie i spotkanie przed nami.

Do zobaczenia na mieście!

Umowa na budowę Błóń podpisana

Szymon Urban

Referat Promocji i Kultury

Nowe tereny zielone w Niepołomicach coraz bliżej! Dzięki podpisanej 25 stycznia umowie z wykonawcą powstanie nowa przestrzeń miejskiej zieleni parkowej popularnie zwane 'niepołomiczki Błonia'. Już w 2022 roku będziemy mogli korzystać z niemal pięciohektarowego terenu zielonego położonego pomiędzy Zamkiem Królewskim, a drogą krajową

Wykonawcą inwestycji będzie firma AKG Architektura Krajobrazu, z ramienia której umowę podpisywał Prezes Zarządu, Marcin Gajda. Firma jest doświadczonym wykonawcą. W swojej trzydziestoletniej historii zaprojektowała i wykonała wiele terenów zielonych i parkowych. Pochwalić się może między innymi rewitalizacją parku w Wilanowie, renowacją warszawskich Łazienek Królewskich. W Krakowie brała udział w renowacji parków: Krakowskiego i Jordana.

To dla nas ważna inwestycja, o której rozmawiamy z mieszkańcami od lat – przyznał burmistrz Roman Ptak. Dodał też, że to nietania inwestycja, ponieważ jej realizacja kosztować będzie około 9,8 mln złotych.

Jednocześnie prezes Gajda uspokoił, że firma ma wieloletnie doświadczenie w projektowaniu i realizacji podobnych

inwestycji. Współpracuje z przyrodnikami, aby zapewnić maksymalną ochronę zwierzętom i cennym roślinom żyjącym na terenach inwestycji.

To praca na żywym organizmie – przyznał zastępca burmistrza Adam Twardowski. Zwrócił uwagę na bezpieczeństwo podczas wydarzeń czy koncertów, które tradycyjnie odbywają się w okolicach placu budowy.

Zadanie podzielone zostało na dwa etapy. Pierwszy obejmuje samo utworzenie nowych terenów zielonych i potrwać

ma do kwietnia 2022 roku. Drugi zaś ich utrzymanie: najpierw przez rok, a później przez kolejne 24 miesiące. Łącznie umowa obowiązuje do końca kwietnia 2025 roku.

Prace budowlane ruszą już w najbliższych dniach. Na początek będzie to wyćinka i prace sieciowe.

Na realizację zadania uzyskaliśmy dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z Programu Infrastruktura i Środowisko (ze środków Europejskiego Funduszu Spójności).

Nowe pomniki przyrody w gminie

Joanna Musiał

Referat Promocji i Kultury

21 stycznia 2021 podczas Sesji Rady Miejskiej w Niepołomicach podjęto uchwałę o ustanowieniu dwóch pomników przyrody na terenie naszej gminy

Pierwszym z nich został dąb Leon, który rośnie przy Drodze Królewskiej w Niepołomicach. To dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o wysokości 18 metrów. Jego pień ma obwód 470 cm, średnica korony wynosi 15 metrów. Szacunkowy wiek drzewa to 180-220 lat. Dąb jest żywotny, w dobrej kondycji. Świadczą o tym regularne przyrosty z poprzedniego sezonu wegetacyjnego oraz znikoma ilość posuszu. Drzewo posiada dużą wartość przyrodniczą, dlatego objęto je ochroną pomnikową.

Drugim pomnikiem przyrody ustanowionym podczas sesji przez niepoło-

mickich radnych jest wiąz Henryk rosnący w Woli Batorskiej. To wiąz polny (*Ulmus minor*) o wysokości 28 metrów. Jego obwód wynosi 473 metry, o średnica korony 20 metrów. Szacuje się, że rośnie od 180-220 lat. Jego stan również ocenio-

no jako dobry. Drzewo uznano za cenne, także ze względu na dużą wartość przyrodniczą.

Oba pomniki przyrody przed podjęciem uchwały o ich ochronie zostały poddane planowanym zabiegom pielęgnacyjnym.

Inwestycje gminne

Joanna Musiał

Referat Promocji i Kultury

Tuż przed opadami śniegu udało nam się wykonać kilka zdjęć inwestycji realizowanych w gminie

Na ul. Staniąteckiej na ukończeniu są już prace związane z kanalizacją, wodociągami, prądem i teletechniką. W dalszym etapie ruszą roboty związane z podbudową drogi. Przypomnijmy, remont ul. Staniąteckiej ma na celu poszerzenie drogi, a co za tym idzie poprawę bezpie-

czeństwa. Inwestycja realizowana jest w ramach projektu budowy placów Park&Ride rozpoczętego w 2018 roku. Droga przez Puszcę zostanie oświetlona i poszerzona o ciąg pieszo-rowerowy o szerokości 3 metrów. Zakończenie przedsięwzięcia planowane jest na maj tego roku.

Zgodnie z harmonogramem idą też prace przy budowie obwodnicy Podłęża. Planowo wykonano roboty na wszystkich 3 obiektach inżynierskich. Fundamenty zostały wylane jeszcze przed mrozami. Zarys nowej drogi jest już wyraźnie widoczny. Obecnie z uwagi na niskie temperatury, wykonawca wstrzymał roboty, ale jak tylko pogoda pozwoli, ruszą ponownie. Więcej na temat całego przedsięwzięcia można przeczytać na naszej stronie www.niepolomice.eu w zakładce inwestycje. (fot. Szymon Urban)

Powstanie Piekarnia Sztuki

Kajetan Konarzewski

dyrektor Małopolskiego Centrum Dźwięku i Słowa

22 stycznia Burmistrz Roman Ptak podpisał z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego umowę o dofinansowanie na realizację projektu: Piekarnia Sztuki

W ramach tego zadania Gmina Niepolomice przeprowadzi kompleksową modernizację i przebudowę budynku byłej piekarni przy ul. Spółdzielczej. Nowy obiekt będzie służył poszerzeniu obecnej oferty kulturalnej Małopolskiego Centrum Dźwięku i Słowa. Znajdą się tutaj pracownie artystyczne rozwijające dzieci

i młodzież w kierunkach takich jak: rysunek, malarstwo, ceramika, fotografia, sztuka filmowa czy grafika komputerowa. W podziemiach zlokalizowane będzie działające już w MCDiS studio muzyczne, które będzie mogło dalej prężnie rozwijać się w nowej, profesjonalnie zaaranżowanej przestrzeni.

Na działce znajdującej się przed budynkiem wykonany zostanie plac służący rekreacji dla młodzieży korzystającej z pobliskich obiektów kulturalnych i szkół.

Projekt zrealizowany będzie w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego: Działanie 11.4 – Rewitalizacja terenów przemysłowych. Kwota dofinansowania ze środków UE to 5 452 960,51 zł, a całość projektu powinna zamknąć się w kwocie 8 974 141,79 zł.

Przewidywany termin oddania obiektu do użytku to koniec 2022 roku.

29 tysięcy mieszkańców

Przemysław Kocur

29.157 – tyle osób było zameldowanych na stałe i czasowo na terenie gminy Niepołomice na 31 grudnia 2020 roku. Tym samym przekroczyliśmy granicę 29 tysięcy mieszkańców. Na samo miasto przypada 13.685 osób

Jeśli wziąć pod uwagę jedynie zameldowania stałe, to w całej gminie było 28.664 zameldowanych osób, z czego w mieście 13.376.

Ubiegły rok był kolejnym rokiem wzrostu liczby ludności, zarówno w mieście, jak i w sołectwach ogółem. Jednak od paru lat notujemy delikatny spadek mieszkańców w niektórych większych miejscowościach – w Podtężu, Staniątkach czy Woli Batorskiej.

Co zrobić z choinką po świętach?

Joanna Musiał

Uschnięte choinki to częsty problem w okresie świątecznym. Co z nimi zrobić?

Jeśli chcemy wyrzucić starą choinkę, pamiętajmy, że nie zalicza się ona do zwykłych odpadów, odbieranych przez firmy wywożące śmieci.

Najlepszym rozwiązaniem będzie oddanie uschniętego drzewka do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych:

PSZOK w Podtężu, tel. 12 250 94 60

PSZOK w Woli Batorskiej, tel. 12 250 94 65

Oba punkty są czynne:

wtorek, czwartek, piątek od godziny 10.00 do 16.00

środa od 12.00 do 18.00

sobota od 9.00 do 15.00

Zgłaszanie awarii oświetlenia

Olga Pilch

Uwaga! Zmianie uległy numery telefonów do zgłaszania awarii oświetlenia. Aby teraz zgłosić taką awarię należy skontaktować się z Referatem Utrzymania Inwestycji, dzwoniąc na numery 12 250 94 11 lub 12 250 94 33.

Odśnieżanie dróg, chodników i dachów

Joanna Musiał

Referat Promocji i Kultury

Biała zima to nie tylko radosny czas zabaw na śniegu, ale również utrudnione warunki atmosferyczne oraz konieczność odśnieżania i posypywania oblodzonych nawierzchni dróg i chodników

Kto jest odpowiedzialny za odśnieżanie chodników i dachów?

Właściciel danej nieruchomości ma obowiązek odśnieżania chodnika, który leży wzdłuż jego nieruchomości oraz utrzymania czystości i porządku w rejonie nieruchomości. Właściciel, czyli zarówno osoba prywatna, współwłaściciel, użytkownik wieczysty, jednostki organizacyjne oraz zarządcy nieruchomości (spółdzielni, wspólnoty mieszkaniowej).

Obowiązek odśnieżania dotyczy też dachów. Właściciele i administratorzy budynków są zobowiązani do odśnieżania dachów z zalegającego śniegu oraz sopli.

W razie zaniedbania obowiązku odśnieżania i oczyszczania powierzchni z lodu, właściciel będzie musiał wypłacić odszkodowanie lub zadośćuczynienie każdemu, kto ucierpi (w skutek np. upadku na oblodzonej nawierzchni) z powodu nieodśnieżenia danej części nawierzchni.

Ponadto, każdy kto nie wywiąże się z obowiązku utrzymania porządku w obrębie swojej nieruchomości podlega karze grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

A co z odśnieżaniem dróg?

Utrzymanie drogi publicznej to obowiązek jej administratora. I tak za odśnieżanie i posypywanie poszczególnych dróg odpowiadają:

- drogi krajowe i autostrady – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
  - drogi wojewódzkie – zarząd województwa (Gmina Niepołomice przejęła odśnieżanie chodnika na naszym terenie wzdłuż drogi wojewódzkiej 964),
  - drogi powiatowe – zarząd powiatu (Gmina Niepołomice przejęła odśnieżanie powiatowych dróg i chodników na naszym terenie w sezonie zimowym 2020/2021),
  - drogi gminne – wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
  - droga wewnętrzna, do której zaliczają się drogi biegnące przez osiedla mieszkaniowe, drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, drogi obiektów użytkowanych przez przedsiębiorców, place przed dworcami kolejowymi, dworcami autobusowymi i portami oraz pętle autobusowe – zarządca nieruchomości lub terenu, na którym droga jest położona.
- W sprawie odśnieżania dróg na terenie gminy Niepołomice można się kontaktować z Referatem Inwestycji Drogowych, tel. 12 250 94 19.

Niepołomice w sieci VENETO Adapt

Przemysław Kocur

Niepołomice przystąpiły do projektu LIFE Veneto Adapt, którego celem jest stworzenie sieci wymiany wiedzy, doświadczeń oraz informacji na temat planowania i wdrażania strategii dostosowawczych do zmian klimatu na obszarach miejskich. To wynik inicjatywy Porozumienie Burmistrzów na rzecz Klimatu i Energii.

Nabór zakończył się 30 września 2020 r., a w następnych tygodniach ośmiu włoskim miastom dobrano partnerów z różnych miast w ca-

łej Europie. Niepołomice będą współpracowały ze Związkiem Gmin Medio Brenta, Montecchio Maggiore, Borgofranco d'Ivrea (we Włoszech) oraz Gminą Ceutí (w Hiszpanii).

Od stycznia 2021 r. partnerzy będą się dzielili swoimi doświadczeniami, wiedzą, informacjami o przyjętych strategiach, realizowanych projektach i działaniach. Z uwagi na pandemię COVID-19, spotkania będą się odbywały online.

Jeśli sytuacja poprawi się, partnerzy spotkają się w czerwcu przyszłego roku na międzynarodowej konferencji podsumowującej projekt.

**OGŁOSZENIE BURMISTRZA MIASTA I GMINY NIEPOŁOMICE W SPRAWIE PLANOWANYCH
KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DOTYCZĄCYCH PROJEKTU ZAKTUALIZOWANEJ STRATEGII ROZWOJU
MIASTA I GMINY NIEPOŁOMICE DO 2023 R.**

Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 z późn. zm.) oraz zgodnie z Uchwałą Nr XXV/314/20 Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie: określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice z perspektywą obowiązywania do roku 2023, w tym trybu jej konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,

Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice informuje o rozpoczęciu konsultacji społecznych dot. projektu zaktualizowanej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice do 2023 r.

Zachęcamy do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych oraz zgłaszania uwag do projektu zaktualizowanej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice do 2023 r.

Osoby zainteresowane tematyką objętą zakresem konsultacji mogą składać uwagi w terminie od 10.02.2021 roku do 17.03.2021 roku:

• **w formie pisemnej poprzez:**

• **formularz uwag pisemny** – dostępny do pobrania na stronie internetowej Miasta i Gminy oraz w Wydziale Rozwoju, Planowania Przestrzennego i Nieruchomości, który należy przesłać na adres mailowy: magistrat@niepolomice.eu lub pocztą na adres: Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, 32-005 Niepołomice Plac Zwycięstwa 13, lub wrzucić do pojemnika wystawionego przed budynkiem UMiG Niepołomice przy Placu Zwycięstwa 13

• **formularz uwag online** – udostępniony na stronie internetowej i BIP Miasta i Gminy Niepołomice;

• **ustnie oraz pisemne podczas dyżurów konsultacyjnych, które odbędą się:**

• w dniu 3 marca 2021 r. w godzinach 10.00-13.00 w Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa, 32-005 Niepołomice, ul. Zamkowa 4

• w dniu 3 marca 2021 r. w godzinach 16.00-19.00 w Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa, 32-005 Niepołomice ul. Zamkowa 4

Dyżury konsultacyjne zostaną przeprowadzone z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i reżimu sanitarnego. Uczestnicy spotkań proszeni są o zaopatrzenie się w środki ochrony indywidualnej – maseczki/przyłbice. W sytuacji wystąpienia nagłych okoliczności, np. wprowadzenia dodatkowych ograniczeń w związku z epidemią SARS-CoV-2, dopuszcza się możliwość zmiany formy dyżurów konsultacyjnych na formę zdalną (online).

Projekt zaktualizowanej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice do 2023 r. będzie w okresie konsultacji dostępny na stronie internetowej e-Niepołomice (<https://www.niepolomice.eu/>), w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta i Gminy Niepołomice oraz w Wydziale Rozwoju, Planowania Przestrzennego i Nieruchomości (tel. 12 250 94 08), ul. Zamkowa 5, pokój nr 4 w godzinach pracy Urzędu Miasta i Gminy Niepołomice.

Po zakończeniu konsultacji sporządzona zostanie informacja podsumowująca ich przebieg i wyniki, zawierająca w szczególności informacje o zgłoszonych uwagach wraz z odniesieniem się do nich.

Rusza akcja doręczania decyzji podatkowych

Wydział Wymiaru i Egzekucji Podatków i Opłat
UMiG w Niepołomicach

27 stycznia rozpoczęła się akcja doręczania decyzji podatkowych oraz zawiadomień o wysokości opłat za odpady komunalne. Dla obopólnego bezpieczeństwa przedstawiciele Gminy Niepołomice będą w maseczkach i rękawiczkach

Wzorem lat ubiegłych prosimy o umożliwienie przedstawicielom Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach doręczenia Państwu decyzji podatkowych na rok 2021 oraz zawiadomienia o wysokości stawki opłaty za zagospodarowanie odpadami komunalnymi.

W trudnych czasach epidemii, mając na uwadze Państwa bezpieczeństwo przedstawiciel urzędu zachowa reżim sanitarny przy doręczaniu.

W przypadku gdy nie zostanie Państwa w miejscu zamieszkania, pozostawi w skrzynce pocztowej lub w in-

nym widocznym dla Państwa miejscu awizo wraz z numerem telefonu do kontaktu.

Przypominamy, że na każdej decyzji podatkowej i zawiadomieniu o wysokości stawki opłaty za zagospodarowanie odpadami komunalnymi znajduje się indywidualny numer konta bankowego, na podstawie którego można dokonać zapłaty zobowiązań za pośrednictwem bankowości elektronicznej.

Prosząc Państwa o współpracę i wyrozumiałość, pozostajemy z życzeniami zdrowia i spokoju.

Inwentaryzacja źródeł ogrzewania budynków

Klaudia Kowalczyk
Ekodoradca

W tym roku rozpoczynamy akcję inwentaryzacyjną źródeł ogrzewania budynków na terenie naszej gminy. Ankiety inwentaryzacyjne dostarczą przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach, którzy od 27 stycznia będą roznosić do Państwa domów decyzje podatkowe na rok 2021 oraz zawiadomienia o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

W ankietach prosimy o informacje dotyczące m.in. aktualnego źródła ogrzewania, stanu termomodernizacji i zastosowanych odnawialnych źródeł energii. Nie trzeba umieszczać w nich

żadnych danych osobowych. Przekazane przez Państwa formularze pomogą w lepszym ukierunkowaniu działań dotyczących ograniczenia niskiej emisji, a także w stworzeniu programów,

które pozwolą na poprawę zarówno warunków mieszkaniowych, jak i jakości powietrza.

Wypełnione ankiety można wrzucać do urny znajdującej się przed budynkiem UMiG Niepołomice, oddać osłyszonym lub wysłać skan na adres e-mail: ekodoradca@niepolomice.eu.

Obowiązek przeprowadzenia inwentaryzacji wynika z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych i przyjętego przez Sejmik Województwa Małopolskiego programu ochrony powietrza.

Uwaga na oszustów

Klaudia Kowalczyk
Ekodoradca

Coraz częściej docierają do nas informacje o osobach, które – podając się za pracowników Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach – kontaktują się z Państwem w celu zawierania umów na wykonanie instalacji fotowoltaicznych oraz wymiany źródeł ciepła

Informujemy, że obecnie urząd, ze względu na sytuację pandemiczną, prowadzi wizyty domowe tylko w wyjątkowych sytuacjach, na wyraźną prośbę mieszkańca.

Jednocześnie pragniemy przypomnieć, że wizyty urzędników najczęściej poprzedzane są informacją, zamieszczoną na oficjalnej stronie naszej gminy lub telefonem do mieszkańca. Jeśli nie są

Państwo przekonani, że osoba, która zapukała do drzwi, jest faktycznie przedstawicielem UMiG w Niepołomicach, mogą Państwo zweryfikować jej tożsamość pod numerami telefonów (12) 250 94 51 (fotowoltaika) oraz (12) 250 94 54 (wymiany źródeł ciepła i termomodernizacje).

Realizowanym na terenie naszej gminy programem, związanym z montażem

odnawialnych źródeł energii, jest projekt „Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii Małopolski”, do którego wnioski przyjmowane są już na listę rezerwową. Środki na wymianę nieekologicznego źródła ciepła (na paliwo stałe) i termomodernizację budynku można uzyskać z programów Czyste Powietrze i Stop Smog. Zakwalifikowanie do odpowiedniego programu odbywa się na podstawie kryterium finansowego. W żadnym z przypadków stroną umowy nie jest firma prywatna.

Wszystkich informacji o dostępnych programach dofinansowania w naszej gminie udzieli Państwu ekodoradca pod numerem telefonu (12) 250 94 54 lub pod adresem ekodoradca@niepolomice.eu.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

materiały prasowe GUS

Trwają prace organizacyjne i przygotowawcze do Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Spis będzie przeprowadzony od 1 kwietnia do 30 czerwca 2021 r. wg stanu na 31 marca 2021 r. godz. 24.00.

Po raz pierwszy w historii polskiej statystyki publicznej samospis internetowy będzie obowiązkowy. Oczywiście jeśli ktoś (np. ze względu na zaawansowany wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność) nie będzie się w stanie samospisać, pomogą mu w tym rachmistrze – bezpośrednio i telefonicznie.

Na stronie internetowej <https://spis.gov.pl> w zakładce o spisie znajdują się istotne informacje, w tym odpowiedzi na pytania czym jest spis oraz jakie dane będą zbierane w ramach spisu.

Nabór kandydatów na rachmistrzów spisowych

28 stycznia 2021 Burmistrz Roman Ptak – Gminny Komisarz Spisowy w Niepołomicach – ogłosił otwarty i konkurencyjny nabór kandydatów na rachmistrzów spisowych wykonujących czynności w ramach prac spisowych związanych z przeprowadzeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 2021 r. narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań, zwanego dalej NSP 2021

Nabór ogłoszono na podstawie art. 24 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. poz. 1775, z późn. zm.).

NSP 2021 jest przeprowadzany w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 czerwca 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r., godz. 24.00.

Termin składania ofert:

1 lutego – 9 lutego 2021 r.

Kandydat na rachmistrza spisowego powinien spełniać następujące warunki:

- mieć ukończone 18 lat,
- cieszyć się nieposzlakowaną opinią,
- posiadać co najmniej średnie wykształcenie,

- posługiwać się językiem polskim w mowie i w piśmie,
- nie być skazanym prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Informacje ogólne:

1. Dane kandydatów na rachmistrzów spisowych będą rejestrowane w Systemie Ewidencji Rachmistrzów (SER) przez upoważnionego pracownika Urzędu Miasta/Gminy w Niepołomicach. Kandydat na rachmistrza spisowego, którego dane zostaną zarejestrowane w SER, otrzyma login do aplikacji e-learning. Na wskazany w ofercie adres e-mail zostanie wysłane hasło umożliwiające dostęp do aplikacji e-learning.

2. Na podany w ofercie adres e-mail kandydata będą przekazywane informacje o terminie i formie szkolenia, którego ukończenie z wynikiem pozytywnym będzie warunkiem koniecznym do uzyskania możliwości kwalifikacji na rachmistrza spisowego.

3. Kandydat na rachmistrza powinien zapoznać się z materiałami informacyjnymi i szkoleniowymi dostępnymi w aplikacji e-learning. Kandydat na rachmistrza zobligowany jest do wzięcia udziału w szkoleniu przeprowadzanym w trybie zdalnym. Szkolenia obejmować będą część teoretyczną oraz część praktyczną. Egzamin kandydata na rachmistrza spisowego, przeprowadzany po

szkoleniu, będzie realizowany za pomocą aplikacji e-learning. Kandydat podczas szkolenia i egzaminu będzie posługiwał się własnym urządzeniem z dostępem do Internetu (rekomendujemy laptop, komputer, tablet). Kandydat, który nie weźmie udziału w całości szkolenia, nie będzie mógł przystąpić do egzaminu kończącego szkolenie.

4. Kandydaci, którzy uzyskają pozytywny wynik z egzaminu (co najmniej 60% poprawnych odpowiedzi), zostaną wpisani na listę osób zakwalifikowanych do pełnienia roli rachmistrza. O kolejności na liście decydować będzie najwyższa liczba punktów uzyskanych na egzaminie przez kandydatów z danej gminy (jako pierwsze kryterium) oraz najkrótszy czas, w jakim został napisany test, w przypadku takiej samej liczby uzyskanych punktów (jako drugie kryterium). Na liście będą zamieszczone przy każdym z kandydatów wyniki obu tych kryteriów.

5. Kandydaci, którzy uzyskają najwyższe miejsce na liście, zostaną powołani na rachmistrzów spisowych (w liczbie adekwatnej do potrzeb), a następnie podpiszą umowę zlecenia z dyrektorem Urzędu Statystycznego w Krakowie – jako Zastępcą Wojewódzkiego Komisarza Spisowego. Pozostali kandydaci z listy stanowią będą rezerwę, na wypadek konieczności powołania kolejnych rachmistrzów spisowych.

6. Bezpośrednio po zakończeniu egzaminu, kandydatowi na rachmistrza zostanie wyświetlony w aplikacji e-learning komunikat o liczbie uzyskanych punktów oraz o zdaniu lub niezdaniu egzaminu. Kandydat będzie miał prawo do wglądu do swojego testu.

7. Kandydat, po powołaniu na rachmistrza spisowego, zobowiązany będzie do przesłania za pośrednictwem aplikacji e-learning danych niezbędnych do zawarcia umowy zlecenia oraz zdjęcia do identyfikatora, które powinno spełniać określone wymagania:

- a. jednolite tło, oświetlone, pozbawione cieni i elementów ozdobnych oraz innych osób,
- b. format pliku – JPG,
- c. rozmiar rzeczywisty zdjęcia – 23×30 mm, co odpowiada:
  - przy rozdzielczości 300 dpi, rozmiarowi 272×354 pixeli,
  - przy rozdzielczości 600 dpi, rozmiarowi 543×709 pixeli.

8. Rachmistrz spisowy, wyłoniony w trybie otwartego naboru na zasadach określonych w ustawie o NSP 2021, będzie wykonywał czynności w ramach prac spisowych na podstawie umowy

zlecenia zawartej z dyrektorem Urzędu Statystycznego w Krakowie, z wykorzystaniem urządzenia mobilnego wyposażonego w oprogramowanie dedykowane do przeprowadzenia spisu. Urządzenie zostanie przekazane rachmistrzowi na podstawie protokołu przekazania, stanowiącego załącznik do umowy zlecenia.

Do głównych zadań rachmistrza spisowego należeć będzie:

1. przeprowadzenie wywiadów bezpośrednich lub telefonicznych, w zależności od aktualnej sytuacji związanej z epidemią COVID-19, z wykorzystaniem urządzenia mobilnego wyposażonego z zainstalowaną aplikacją formularzową;

2. zebranie danych według ustalonej metodologii i zgodnie z kluczem pytań w aplikacji formularzowej;

3. przejęcie części zadań innych rachmistrzów spisowych w sytuacjach awaryjnych, np. gdy zmniejszy się liczba rachmistrzów w gminie (w przypadku rezygnacji, zachorowań itp.) lub dotrzymanie terminu realizacji spisu będzie zagrożone.

Oferta kandydata na rachmistrza spisowego musi zawierać:

1. Zgłoszenie zawierające:
  - a. imię (imiona) i nazwisko,
  - b. datę urodzenia,
  - c. adres zamieszkania,
  - d. numer telefonu,
  - e. adres e-mail.
2. Oświadczenie zawierające informacje o:
  - a. posiadaniu obywatelstwa polskiego;
  - b. korzystaniu z pełni praw obywatelskich;
  - c. nieskazaniu prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwa lub umyślne przestępstwa skarbowe;
  - d. posiadaniu co najmniej średniego wykształcenia;
  - e. znajomości języka polskiego w mowie i w piśmie;
  - f. zgodzie na przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb niezbędnych do realizacji procesu naboru na stanowisko rachmistrza spisowego;
  - g. świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Składanie ofert:

1. Kandydat na rachmistrza spisowego w NSP 2021 może składać dokumenty osobiście w siedzibie urzędu gminy lub za pośrednictwem: poczty elektronicznej na skrzynkę e-mailową urzędu: elud@niepolomice.eu, platformy ePUAP albo operatora pocztowego (w tym m.in. Poczty Polskiej, firm kurierskich).

2. O dacie wpływu dokumentów decyduje:

a. w przypadku osobistego złożenia dokumentów do urzędu lub doręczenia ich za pośrednictwem kuriera – data dostarczenia do urzędu,

b. w przypadku wysłania dokumentów pocztą elektroniczną na skrzynkę e-mailową urzędu wskazaną w ogłoszeniu – data wprowadzenia zgłoszenia do środka komunikacji elektronicznej nadawcy (data wysłania wiadomości e-mail),

c. w przypadku wysłania dokumentów poprzez platformę ePUAP – data wysłania zgłoszenia przez nadawcę, która powinna być równoznaczna z datą wpływu na urzędową skrzynkę na ePUAP (pojawienie się zgłoszenia w systemie teleinformatycznym),

d. w przypadku przesłania dokumentów Poczta Polska – data stempla pocztowego.

3. Oferty kandydatów złożone po terminie lub bez kompletu wymaganych dokumentów, nie będą brane pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym.

4. Więcej informacji na temat spisu można uzyskać na stronie internetowej urzędu gminy oraz w Gminnym Biurze Spisowym w Niepołomicach – nr tel.: (12) 250 94 03, e-mail: elud@niepolomice.eu.

Druki zgłoszeń do wypełnienia znajdują się na stronie www.niepolomice.eu.

ROMAN PTAK

Gminny Komisarz Spisowy
Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice

Niepołomice walczą ze smogiem

W 2018 roku Niepołomice znalazły się na 29. miejscu w rankingu najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej. Jakość powietrza w gminie, mimo poprawy (w 2016 roku było to 15 miejsce) nadal nie jest dobra. Największym problemem jest tzw. niska emisja, której głównym źródłem są nieefektywne piece i kotłownie węglowe

Gmina podejmuje wiele działań służących poprawie jakości powietrza, m.in. bierze udział w licznych projektach i programach, których celem jest ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej zarówno w budynkach użyteczności publicznej, jak i domach prywatnych. W ostatnich latach były to m.in. „Instalacja systemów energii odnawialnej w gminach: Niepołomice, Wieliczka, Skawina oraz Miechów na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych”, w ramach którego zainstalowano 660 instalacji solarnych w domach prywatnych oraz instalacje fotowoltaiczne w 13 obiektach użyteczności publicznej, 4 pompy ciepła w budynkach komunalnych, a termomodernizacji poddano szkoły i domy kultury (w sumie 15 budynków). Wymianę starych, wysokoemisyjnych kotłów węglowych Niepołomice opierają na udzielaniu dofinansowania w ramach „Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Niepołomice finansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020”. Od 2017 roku, w ciągu dwóch etapów programu wymieniono łącznie 407 kotłów. W najbliższych dniach ruszy także projekt „Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii Małopolski”, który pozwoli na dofinansowanie ponad 50% kosztów zainstalowania 332 instalacji fotowoltaicznych w gospodarstwach domowych. W ostatnim czasie gmina złożyła wnioski o dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego projektu termomodernizacji i instalacji odnawialnych źródeł energii w trzech szkołach wschodniego rejonu gminy.

W czerwcu tego roku podpisano porozumienie, dzięki któremu możliwe będzie poddanie termomodernizacji

fol. Szymon Urban

i wymianie źródła ciepła 140 budynków jednorodzinnych. Mowa o programie „Stop Smog”, który skierowany jest do mieszkańców o najwyższym stopniu ubóstwa energetycznego. 70% kosztów inwestycji zostanie sfinansowane przez Fundusz Termomodernizacji i Remontów, natomiast 30% pokryje gmina. Zakładane dofinansowanie na jedną inwestycję może wynosić maksymalnie 53 tysiące złotych. Zakładany jest wkład własny mieszkańców wynoszący 10% kosztów. Gmina ma rozdysonować pozyskane środki w ciągu trzech lat. Efektem będzie zmniejszenie o 54,55% zapotrzebowania na energię potrzebną do wytworzenia ciepła. Aby wziąć udział w programie trzeba posiadać co najmniej 50% udziałów we własności budynku i faktycznie w nim zamieszkiwać. Należy także spełnić kryterium dochodowe ustalone w oparciu o art. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, które w gospodarstwie jednoosobowym wynosi 1743 zł netto, natomiast w wieloosobowym 1245 zł netto na osobę. Pod uwagę brane są dochody sprzed 3 miesięcy od złożenia wniosku. Istotne

jest, że inwestorem w programie „Stop Smog” jest gmina, zatem to ona wybiera wykonawców projektu, a mieszkańiec udostępnia lokal do zrealizowania inwestycji. Czas utrzymania efektów projektu wynosi 10 lat od zakończenia jego realizacji.

– Po zrealizowanym projekcie montażu instalacji solarnych na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych i ciągłym procesie wymiany nieekologicznych źródeł ciepła na gazowe kotły kondensacyjne gmina zdecydowała o pomocy mieszkańcom dotkniętym tzw. ubóstwem energetycznym. Jako czwarta gmina w Polsce podpisała porozumienie z Ministerstwem Rozwoju na realizację przedsięwzięć niskoemisyjnych w latach 2020–2023. Dzięki temu w 140 budynkach zostanie przeprowadzona termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła i zastosowaniem odnawialnych źródeł energii – mówi Stanisław Nowacki. – Doprowadzi to do poprawy efektywności energetycznej budynków, a tym samym poprawy efektu ekonomicznego gospodarstw domowych przez obniżenie zużycia ener-

gii elektrycznej i ciepłej oraz redukcji zanieczyszczeń do atmosfery. W ramach działań wyłoniony został operator projektu, który weryfikuje złożone wnioski oraz przeprowadza audyty energetyczne budynków wybranych do realizacji projektu. W następnej kolejności zostanie wybrany wykonawca, który będzie realizował inwestycje.

Do tej pory tylko 7 gmin zawarło porozumienie w sprawie realizacji programu „Stop Smog”. W listopadzie prezydent podpisał nowelizację ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów, która reguluje jego zasady. Ustawa ta upraszcza procedury, łagodzi wymagania, a co za tym idzie umożliwi podjęcie wzmoczonych działań anty-smogowych. Niepołomice, podpisując porozumienie z Ministerstwem Rozwoju, opierały się o starą metodykę. Jej modyfikacja wprowadzi wiele zmian w realizacji projektu. Zmniejszona zostanie minimalna ilość budynków jednorodzinnych, wymaganych do udziału w programie z 2% do 1% lub do 20 budynków. W programie będą mogły brać udział również budynki z zasobów mieszkaniowych gminy, a nie tylko prywatne domy jednorodzinne. Oprócz gmin, aplikować będą mogły powiaty, związki międzygminne oraz metropolia górnośląska. Zmianie może ulec również ich rola. Dotychczas jako jednostki samorządu terytorialnego, pełniły one jedynie funkcję inwestora, realizującego wszystkie prace związane z projektem. Teraz będą mogły również być podmiotem udzielającym dotacji. W razie trudności technicznych, właściciel budynku objętego programem, może zwrócić się do gminy o zakup urządzeń

jako środka trwałego, zamontowanie ich i udostępnienie. Możliwy zakres inwestycji został poszerzony o modernizację przyłącza ciepłowniczego, instalację odnawialnych źródeł energii oraz źródeł ciepła zasilanych energią elektryczną. Nie będzie możliwe natomiast zainstalowanie kotłów na paliwa stałe klasy 5. Wyliczanie dochodów mieszkańca będzie oparte o ustawę o świadczeniach rodzinnych. W konsekwencji zmieniono próg dochodowy na 2100 zł netto w gospodarstwie jednoosobowym i 1500 zł netto na osobę w gospodarstwie wieloosobowym. 424 tysiące zł, które stanowiły próg majątkowy kwalifikujący mieszkańca do udziału w programie, zostaną zastąpione 53 tysiącami złotych. Kwota ta nie będzie jednak obejmować wartości nieruchomości, w której realizowana będzie inwestycja. Złagodzeniu uległa wymagana redukcja zapotrzebowania na ciepło grzewcze w budynkach objętych inwestycją na 30%, natomiast okres trwałości projektu wynosić będzie 5 lat. Zniesiony został wymóg tworzenia gminnego programu niskoemisyjnego, a okres przechowywania dokumentów uległ zmniejszeniu z 10 do 5 lat. Za rozdysponowanie i rozliczanie środków odpowiedzialny będzie Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, działający w imieniu ministra właściwego do spraw klimatu.

Nabór wniosków prowadzony jest w trybie ciągłym. Na podstawie ankiety w nich zawartej ustalana jest wartość punktowa, która pozwala na wyłonienie najbardziej potrzebujących mieszkańców. Można je pobrać ze strony internetowej gminy lub u Ekodoradców,

którzy służą pomocą przy jego wypełnianiu.

Od maja 2020 roku gmina zatrudniła 4 osoby, które w ramach porozumienia między Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym mają pomagać mieszkańcom. Głównym obowiązkiem Ekodoradców jest doradztwo w sprawie wymiany nieekologicznych źródeł ciepła i poprawy efektywności energetycznej budynków. Oprócz udzielenia informacji, pomagają oni także uzyskać dofinansowanie na wyżej wymienione działania.

– *W ubiegłym miesiącu podpisaliśmy ostatnie umowy w gminnym programie wymiany pieców* – mówi Anna Szewczyk, główny Ekodoradca – *W gminie zostało jeszcze 2636 kotłów niespełniających wymagań 5 klasy lub ekoprojektu. Zgodnie z przyjętą Uchwałą Anty-smogową dla Małopolski do końca 2022 roku należy wymienić wszystkie pozaklasowe piece, natomiast od początku roku 2026 nie będzie można palić także w tych 3 i 4 klasy. Obecnie w naszej gminie można skorzystać z programów „Czyste Powietrze” oraz „Mój Prąd”. Posiadamy stanowisko komputerowe, dzięki któremu razem z mieszkańcami możemy krok po kroku wypełnić wnioski aplikacyjne.*

Najszerszym zakresem cieszy się program Czyste Powietrze, za którego realizację odpowiedzialny jest Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Z programu mogą skorzystać właściciele budynków jednorodzinnych, którzy chcą uzyskać dofinansowanie na wymianę m.in. źródła ciepła, podłączenie do sieci gazowniczej, termomodernizację budynków, obejmującą nie tylko docieplenie, ale także wymianę okien i drzwi oraz niezbędną dokumentację projektową. Dochód roczny beneficjenta nie może przekroczyć 100 tysięcy złotych rocznie. Od października możliwe jest skorzystanie z podwyższonego progu dofinansowania. Warunkiem do jego skorzystania jest wypełnienie zaświadczenia o dochodach oraz potwierdzenie go w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Niepołomicach. Kryterium dochodowe wynosi 1400 zł na osobę w przypadku gospodarstwa wieloosobowego i 1960 zł przy gospodarstwie jednoosobowym. Elementem drugiej edycji programu „Czyste Powietrze” jest jego integracja z programem Mój Prąd. Dzięki temu

fot. Unsplash

fot. Unsplash

złoty – na instalację paneli fotowoltaicznych. W ramach porozumienia między WGOŚiGW a gminą Niepołomice Ekodoradcy pomagają zarówno przy składaniu wniosku, jak i przy rozliczaniu.

Ekodoradcy prowadzić będą spotkania edukacyjne dla dzieci i młodzieży, a także podnosić świadomość ekologiczną niepołomiczan. W ich planach jest przeprowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży, konkursów o tematyce poprawy jakości powietrza, a także pokazów i spotkań z mieszkańcami.

– *Niestety pandemia pokrzyżowała nasze plany związane z wyjściami w teren – mówi Anna Szewczyk. – Mam nadzieję, że na wiosnę uda nam się przeprowadzić zaplanowane działania.*

Uchwała antysmogowa dla Małopolski narzuca obostrzenia, które zostały uzgodnione przez Sejmik Województwa. Rozwiązania prawne

przewidują kontrolę kotłów, którą prowadzić będą: straż miejska, pracownicy Urzędu Miasta i Gminy, Policja oraz Inspektorat Ochrony Środowiska. Mieszkaniec poddany kontroli będzie musiał przedstawić dokumenty potwierdzające, że piec, kocioł lub kominek, z którego korzysta, spełnia wszystkie wymagania określone przez uchwałę. Jeśli mieszkaniec nie ma takich dokumentów, instalacja zostanie uznana za niespełniającą kryteriów. Nieprzestrzeganie przepisów będzie skutkowało mandatem w wysokości 500 zł. Może zostać również skierowany wniosek do sądu o ukaranie karą grzywny do 5 tys. zł. Kara może być nałożona ponownie w każdym przypadku eksploatacji instalacji niezgodnie z uchwałą antysmogową. Zatem warto skorzystać z dostępnych programów dofinansowania, a wnioski aplikacyjne pomogą wypełnić mieszkańcom Ekodoradcy, zatrudnieni w Urzędzie Miasta i Gminy w Niepołomicach.

KLAUDIA KOWALCZYK, KONRAD LEMBAS ekodoradcy w UMiG w Niepołomicach
Ten artykuł ukazał się w grudniowym numerze magazynu „Aura”.

Sztuczne płuca badają nasze powietrze

Paweł Pawłowski

Na Rynku w Niepołomicach po raz kolejny stanęły sztuczne płuca. Instalacja pokaże jak zanieczyszczone powietrze wpływa na nasz układ oddechowy

Jakość powietrza w Niepołomicach w sezonie grzewczym pozostawia wiele do życzenia. Główną przyczyną zanieczyszczenia są przestarzałe kotły i piece na paliwo stałe, emitujące duże ilości pyłu i benzo(a)pirenu. Przez dwa tygodnie płuca mają filtrować niepołomickie powietrze.

Akcja ma na celu zachęcenie mieszkańców do wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. W sobotę 23 stycznia w godzinach 10.00-16.00 informacji na temat walki ze smogiem oraz możliwości skorzystania z programów STOP SMOG oraz CZYSZTE POWIETRZE udzielali ekodoradcy z Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach oraz przedstawiciele Niepołomiczkiego Alarmu Smogowego.

Model płuc udostępnił Polski Alarm Smogowy.

fot. Marta Makowska

Stacja GIOŚ mierzy też PM10

Joanna Kocot

Od 3 stycznia 2021 stacja referencyjna GIOŚ w Niepołomicach została wyposażona w urządzenia do pomiaru automatycznego PM 10 w powietrzu

Stacja referencyjna działa dalej. Na jej podstawie przygotowywane są raporty zbiorcze i są one najbardziej dokładne, ale to metoda czasochłonna. Raporty pojawiają się z trzymiesięcznym opóźnieniem. Urządzenie do pomiaru PM10, które uzupełniło jej wyposażenie pozwala ocenić zanieczyszczenie niemal w czasie rzeczywistym – co godzinę publikując dane.

To stacja Głównego Inspektora Ochrony Środowiska – sprawdzana i certyfikowana, to więc jej dane będą brane pod uwagę w badaniach i ocenie stanu powietrza w Niepołomicach. Każdy może sprawdzać jej odczyty na stronie www.powietrze.gios.gov.pl wpisując w wyszukiwarce stacji Niepołomice.

Budowa stacji w Niepołomicach to jeden z elementów wypełniania przez GIOŚ wymagań zawartych w przepisach Unii Europejskiej, ratyfikowanych traktatach międzynarodowych i prawie polskim. Zbierane dane pomogą wskazać faktyczny stan powietrza w Polsce i ocenę jego zanieczyszczenia.

Niestety, stacje monitorowania powietrza nie oczyszczą, o to musi zadbać każdy z nas rezygnując z ogrzewania domów starymi, nieefektywnymi kotłami na paliwo stałe, czy wybierając transport zbiorowy lub pojazdy na jak najbardziej ekologiczne paliwa.

Fotowoltaika w gminie Niepołomice najczęściej zadawane pytania

Gmina Niepołomice bierze udział w projekcie Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii Małopolski, dzięki niemu na domach prywatnych pojawią się panele, które z energii słonecznej produkować będą prąd. Po początkowych trudnościach administracyjnych rusza realizacja tego zadania, a zarządzający projektem przygotowali listę najczęściej pojawiających się pytań związanych z projektem i na nie odpowiedzieli. Zapraszamy do zapoznania się z nimi

PYTANIA OGÓLNE:

Czy mieszkaniec, który ma już instalację może ją rozbudować w ramach projektu? Osobna instalacja z osobnym licznikiem – nie rozbudowa.

Celem podejmowanych działań w ramach projektu jest redukcja zużycia energii ze źródeł nieodnawialnych. Tym samym w pierwszej kolejności w ramach projektu wsparcie powinny uzyskać budynki bazujące na konwencjonalnych źródłach energii, aby zmaksymalizować efekt projektu.

Finalnym celem projektu jest wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej i ciepłej w finalnym zużyciu energii oraz poprawa jakości powietrza na terenie Małopolski.

W jakim terminie mieszkańcy będą musieli wpłacić wkład własny?

Decyzja o terminie wpłaty wkładu własnego należała do gminy przy podejmowaniu uchwały o przyjęciu wzoru umowy i regulaminu. Zalecane przez lidera projektu było przyjęcie terminu wpłaty nie później niż w dniu podpisania umowy. Do gminy należy wyegzekwowanie wpłaty, co jest warunkiem przekazania danych mieszkańca do Wykonawcy.

Czy można zgłosić mieszkańca do projektu ze zwiększoną mocą niż to wynika z audytu?

Jeżeli mieszkaniec jest na liście podstawowej i wnosi o zamontowanie urządzenia o większej mocy niż wynika z audytu, to musi mieć przed podpisaniem umowy i wpłaceniem wkładu własnego wykonany audyt, który potwierdzi lub nie, zwiększone zapotrzebowanie na moc. Jeżeli mieszkaniec bazuje tylko na swojej deklaracji, w takim wypadku również musi mieć wykonany audyt, aby prawidłowo dobrać urządzenie do zapotrzebowania. Jeżeli dana osoba jest na liście rezerwowej, to proces doboru rodzaju instalacji o odpowiedniej mocy będzie możliwy po wyczerpaniu listy podstawowej, ale również przed podpisaniem umowy i wpłatą wkładu własnego musi być przeprowadzony audyt. Oczekiwania mieszkańca a faktyczne zapotrzebowanie na moc nie muszą być tożsame. W wyniku audytu może się bowiem okazać, że żądany typ instalacji jest za duży w stosunku do faktycznych potrzeb.

Kiedy gminy otrzymają skorygowane informacje o instalacjach do umów z mieszkańcami? Ostateczne parametry, moc, wartość netto i brutto?

fot. archiwum UMiG w Niepołomicach

Wartości netto otrzymali Państwo w dniu 10.11.2020 r. Wartość podatku VAT – podana zostanie po podpisaniu aneksu do umowy z Wykonawcą.

W przedmiocie mocy – na obecnym etapie sprawdzane jest, czy dany adres znajduje się na listach firmy DO.EKO, tj. czy posiadają inspekcje. Brak inspekcji oznacza konieczność jej wykonania. W przypadku deklaracji zwiększenia mocy również należy dojść do ostatecznej wartości mocy poprzez wykonanie inspekcji.

W jaki sposób będą zgłaszane awarie instalacji, czy firma SANITO udostępni formularz zgłoszenia awarii dla gmin?

„§ 10. Warunki gwarancji jakości i rękojmi:

1.9. Wykonawca zobowiązany jest zapewnić obsługę zgłoszeń gwarancyjnych w języku polskim i utrzymania adresu email, numeru telefonu do zgłoszeń zdarzeń objętych gwarancją przez cały okres gwarancji. Wykonawca zobowiązuje się do umożliwienia Zamawiającemu dostępu do aplikacji komputerowej, umożliwiającej wgląd za pośrednictwem sieci Internet w czasie rzeczywistym do dokumentacji związanej ze zgłoszonymi reklamacjami, podjętymi przez Wykonawcę czynnościami i ustaleniami w zakresie umożliwiających Zamawiającemu bieżącą kontrolę prawidłowości wykonania przez Wykonawcę obowiązków z tytułu gwarancji jakości.

1.10. Numer telefonu przeznaczony do zgłaszania awarii powinien być czynny co najmniej od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 22.00 z wyłączeniem dni świątecznych. W okresach świątecznych wykonawca zapewnia pod wskazanym numerem telefonu dyżur służący realizacji zgłoszeń nagłych zagrażających mieniu, bezpieczeństwu, zdrowiu, życiu mieszkańców. Koszt połączenia nie może przekraczać stawek połączeń międzymiastowych.”

Ponadto we wzorze Umowy z mieszkańcem – „§6 ust. 2: Dostawę wszystkich instalacji i urządzeń koniecznych do wykonania instalacji fotowoltaicznej/solarnej/pompy ciepła oraz realizację wszelkich prac związanych z montażem, uruchomieniem, serwisem (w tym przeglądami), monitoringiem i obsługą gwarancyjną instalacji w Okresie Trwałości Projektu zapewni Wykonawca, na zlecenie Właściwej Gminy.”

Kto odpowiada za ubezpieczenie instalacji?

Właściciel instalacji w okresie trwałości, tj. gmina. Po okresie trwałości – mieszkaniec.

Wymiana glikolu przed upływem okresu trwałości – na czyj koszt?

§10 ust. 5 umowy z Wykonawcą:

„Wykonawca przed upływem okresu 5 lat, nie wcześniej jednak niż po 4 latach licząc od dnia podpisania protokołu odbioru poszczególnych instalacji solarnych na swój koszt ma obowiązek dokonania wymiany glikolu we wszystkich zamontowanych przez siebie instalacjach.”

Czy gminy będą musiały inwentaryzować instalacje w okresie trwałości?

Tak. Inwentaryzacja co roku przez okres trwałości.

Czy beneficjent może się starać o dodatkowe dotacje w ramach programu Mój Prąd? Czy może skorzystać z odliczenia w uldze podatkowej?

W programie Mój Prąd mogą uczestniczyć właściciele urządzeń OZE, a w przypadku przedmiotowego projektu właścicielem przez 5 lat okresu trwałości jest gmina. W związku z tym nie ma możliwości skorzystania z dotacji w projekcie Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii Małopolski i w programie Mój Prąd.

W przedmiocie skorzystania z ulgi podatkowej – konieczny jest kontakt z właściwym miejscowo urzędem skarbowym, z zapytaniem o warunki skorzystania z takiej ulgi, przy udziale w projekcie Ekopartnerzy...

Rezygnacje w projekcie.

Zgodnie z analizą rynkową cen instalacji proponowane w projekcie dopłaty do ofertowych stawek instalacji są bardzo korzystne. Niemniej jeżeli mieszkaniec chce zrezygnować z udziału w projekcie na tej podstawie to ma do tego prawo.

Czy mieszkaniec, który chce zwiększenia mocy musi zapłacić za inspekcję? Jakie warunki musi spełnić, aby móc zwiększyć moc? W jaki sposób dokumentować zwiększenie mocy?

Zwiększenie mocy to dodatkowa procedura w projekcie. Jej uruchomienie będzie możliwe po uzyskaniu zgody z Instytucji Zarządzającej.

W chwili obecnej zadaniem gmin jest ustalenie rzeczywistego poziomu oczekiwania zwiększenia mocy. Zarazem warto pamiętać, że samo oczekiwanie zwiększenia mocy nie wystarczy – musi być potwierdzone audytem, z którego będzie wynikać, że faktycznie pierwszy dobór w chwili obecnej nie zaspokaja potrzeb energetycznych danego obiektu. Mieszkaniec ponosi koszt takiej dodatkowej inspekcji. Warunkiem zwiększenia mocy jest realne zwiększenie zapotrzebowania na energię, co zostanie ustalone podczas wykonywania audytu.

Na jakim etapie wykonawca będzie weryfikował moc instalacji przypisaną do danej nieruchomości, proszę dodatkowo uwzględnić chęć zwiększenia mocy instalacji przez mieszkańca (kwestia powierzchni dachu)?

Wykonawca nie będzie weryfikował mocy na żadnym etapie realizacji zamówienia. Po stronie Wykonawcy jest wykonanie Oceny Technicznej obiektu i możliwości zrealizowania montażu w danych warunkach technicznych, a następnie przygotowanie Projektu Wykonawczego.

Czy koszty instalacji otrzymane w dniu 10 listopada 2020 r. są aktualne w przypadku instalacji objętych 8% VAT? Wszystkie netto są ostateczne?

Kwoty netto przekazane w dniu 10.11.2020 r. nie ulegną zmianie.

PYTANIA TECHNICZNE:

Jak jest powierzchnia jednego panela?

1,8 m², wymiary 1 m x 1,77m.

Jakiego typu są panele?

Polikrystaliczne.

Sposób połączenia ogniw?

Szeregowe bez optymalizatorów mocy.

Jakiego koloru są panele?

Granatowe.

Czy zacienienie będzie wpływać na efektywność całego modułu?

Tak.

Czyli, jeżeli ktoś będzie chciał na własną rękę dołożyć mocy – to musi zmienić falownik?

Jeżeli moc instalacji będzie większa niż 20% mocy falownika to wtedy wymagana jest zmiana falownika. Jednak w projekcie nie ma możliwości dokładania czegokolwiek na własną rękę. Zarówno w okresie realizacji projektu, jak i w okresie trwałości każda ingerencja w instalację musi być poprzedzona poinformowaniem gminy, uzyskaniem na to zgody, tym bardziej, że w okresie trwałości instalacja będzie własnością gminy.

Czy wymagana jest instalacja odgromowa na budynku? Jeśli nie ma czy będzie konieczność montażu?

W budynku mieszkalnym nie. Ale jeżeli zostanie zalecone jej zamontowanie, to zgodnie z §8 ust.7 umowy z mieszkańcem: „7. Beneficjent końcowy oświadcza, że w sytuacji, gdy okaże się, że wraz z montażem instalacji fotowoltaicznej koniecznym jest także – zgodnie z obowiązującymi przepisami – wykonanie na Obiekcie instalacji odgromowej, to taka instalacja odgromowa zostanie wykonana w całości na koszt Beneficjenta końcowego”.

Czy będzie można sterować wykorzystaniem wyprodukowanej energii, np. wstrzymać ręcznie pobór?

To się dzieje automatycznie. W pierwszej kolejności prąd będzie zasilał budynek.

Czy jest możliwość, by na budynku były już instalacje fotowoltaiczne lub ktoś założył sobie w późniejszym terminie kolejną instalację.

Po okresie trwałości projektu tak. W trakcie będzie to traktowane jako rozbudowa istniejącej.

Jeśli zmieni się moc paneli, zmieni się całkowita moc instalacji o kilka procent, a co za tym idzie zmienią się parametry techniczne określone w umowach z mieszkańcami. Czy zatem zmieni się cena pojedynczej instalacji i wkład własny mieszkańca?

Zmieni się moc i ilość paneli, a cena będzie odpowiadała danemu zaszergowaniu. Ceny netto za dany typ instalacji pozostaną bez zmian.

Czy możemy zgłosić mieszkańca do projektu ze zwiększoną mocą jaką mieszkaniec obecnie deklaruje, niż wynika to z audytu?

Decyzja lidera projektu.

Czy jest możliwość montażu powyżej 10 kW?

Tak. Do 50 kW.

Jako datę wprowadzenia energii elektrycznej do sieci przyjmuje się ostatni dzień danego miesiąca kalendarzowego, w którym ta energia została wprowadzona do sieci, z zastrzeżeniem, że niewykorzystana energia elektryczna w danym okresie rozliczeniowym przechodzi na kolejne okresy rozliczeniowe, jednak nie dłużej niż na kolejne 12 miesięcy od daty. Czy nie wynika z tego, że jako początek przyjmuje się moment wprowadzenia energii do sieci, a nie 1 stycznia?

Tak. Początek wprowadzeni energii tak. Ale okresy bilansowania są w cyklach rocznych.

Czy w sytuacji kiedy powierzchnia budynku przekroczy 300m², a instalacja jest zlokalizowana na gruncie, nie na budynku to jaką stawkę podatkową zapłaci mieszkaniec?

23%.

fot. Unsplash

Rok 2020 w obiektywie

Kończy się 2020 rok – niezwykle trudny czas, pełen wyzwań i niepewności. I choć prawdopodobnie nie będziemy za nim tęsknić, warto przypomnieć sobie najważniejsze wydarzenia ostatnich 12 miesięcy w gminie Niepołomice. Zapraszamy na fotograficzną podróż w czasie.

Orszak Trzech Króli

6 stycznia niepołomiczanie tłumnie wyruszyli w Orszaku Trzech Króli. Kolorowy pochód przeszedł spod kościoła na dziedziniec Zamku Królewskiego, by powitać nowonarodzone dziecię.

Izba Regionalna w nowym wydaniu

Zakończyła się przebudowa Izby Regionalnej. Budynek poddano gruntownej rewitalizacji.

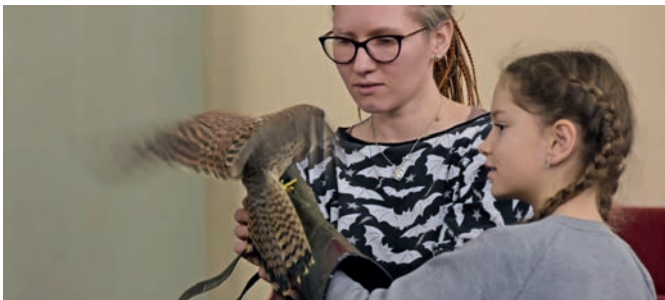
Ponad 2800 książek wymienionych

9 lutego niepołomiczanie wzięli udział w Wielkiej Zimowej Wymianie Książek. Z zaproszenia skorzystali tłumnie, wymieniając ponad 2800 woluminów.

Niepołomicki uniwersytet z polotem

Pierwszy w nowym roku wykład Niepołomickiego Uniwersytetu Dziecięcego odbył się 16 stycznia w Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa. Każdą minutę wykładu poświęciliśmy na poszerzanie naszej wiedzy na temat ptaków drapieżnych.

Świętowali 50 lat wspólnego życia

8 lutego 22 pary z naszej gminy uczestniczyły w uroczystości nadania przez Prezydenta RP medali z okazji 50-lecia pożycia małżeńskiego. Jubileusz odbył się w Zamku Królewskim w Niepołomicach.

Niepołomice ze złotym dyplomem

29 stycznia w Ministerstwie Infrastruktury w Warszawie wręczono złote dyplomy dla najaktywniejszych uczestników Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu. Wśród wyróżnionych znalazła się Gmina Niepołomice, która już po raz piąty uczestniczyła w akcji.

Dom Kultury w Zagórzcu po remoncie

Dom Kultury w Zagórzcu przeszedł gruntowną modernizację. Budynek został ocieplony, a jego elewacja odnowiona. Wymieniono dach, drzwi oraz okna. Część pomieszczeń wewnątrz budynku przeszła remont,

przebudowano też podłogi oraz instalację elektryczną i gazową.

Bal karnawałowy osób niepełnosprawnych

18 lutego w Zamku Królewskim w Niepołomicach odbył się karnawałowy bal osób niepełnosprawnych. To wydarzenie, organizowane od wielu lat przez Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, cieszy się ogromnym zainteresowaniem.

Niepołomicze podzieliły się ciepłem

23 lutego na Rynku w Niepołomicach mieszkańcy miasta mieli okazję wspomóc osoby bezdomne. Akcja już po raz trzeci wspiera fundację Zupa na plantach.

Pamięci Żołnierzy Wyklętych

1 marca uczestniczyliśmy w uroczystościach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Tradycyjnie, po mszy św., przeszliśmy spod kościoła parafialnego, przez Rynek, pod pomnik w Parku Miejskim, by złożyć kwiaty.

Całodobowe centrum monitoringu

Uruchomiono nowoczesne całodobowe centrum monitoringu w Niepołomicach. Inwestycja znacząco poprawi bezpieczeństwo i pozwoli na prewencyjne działania na terenie naszej gminy.

Kapsuła czasu w MOA

5 marca na terenie modernizowanego Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego wkopano kapsułę czasu. Znalazły się w niej m.in. materiały informacyjne o MOA i gminie Niepołomicze, zdjęcia starego budynku obserwatorium, raporty młodzieży z obserwacji nieba oraz pamiątkowe zdjęcia.

Nowy dworzec

4 kwietnia, po niemal dwóch latach prac budowlanych, pierwsi pasażerowie skorzystali z Park&Ride w Niepołomicach. Nowo powstały dworzec przy ulicy Kolejowej zastąpił ten zlokalizowany przy Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa.

Kolejne ekosłupki

Na początku maja dwa kolejne ekosłupki Air Sensor stanęły na terenie gminy Niepołomicze. Urządzenia za pomocą koloru światła sygnalizują aktualną jakość powietrza.

Dzień dziecka w parku

1 czerwca świętowaliśmy Dzień Dziecka. Miło było zobaczyć wszystkie uśmiechnięte dzieci i młodzież w parku miejskim. Aby umilić najmłodszym ten wyjątkowy dzień, zaprosiliśmy dzieci na darmowe lody.

W Podłężu na autostradę

22 czerwca oficjalnie otwarto zjazd z autostrady A4 w Podłężu. O potrzebie budowy zjazdu z autostrady w naszej gminie mówił burmistrz Stanisław Kracik już 14 lat temu. Wszystkie zgody, formalności i fundusze zdobywane były stopniowo, latami przez burmistrza Romana Ptaka, Adama Twardowskiego i Bogusława Iwulskiego. Przedsięwzięcie pochłonęło 48 mln zł. Ministerstwo Infrastruktury zapewniło na budowę Węzła Niepołomice 27,5 mln zł, Województwo Małopolskie 7 mln zł, Powiat Wielicki – 4 mln zł, a resztę gmina Niepołomice.

Promesa dla Niepołomic

6 383 627 złotych środków z Tarczy Antykrzysowej dla Samorządów trafiło do budżetu miasta i gminy Niepołomice. 26 czerwca na Rynku Górnym w Wieliczce nastąpiło przekazanie symbolicznych promes. To część z niemal 28 milionów, które zasiły samorządy w powiecie wielickim.

Budowa chodnika w Podłężu

10 sierpnia ruszyła budowa chodnika przy drodze wojewódzkiej nr 964 w Podłężu (od wiaduktu kolejowego, w stronę zjazdu z autostrady) na długości 1,3 km.

Kolorowo w plenerze

4 lipca bawiliśmy się razem na kolorowym pikniku na placu zabaw przy ul. Marudy w Niepołomicach. Zorganizowane wspólnie przez zarząd osiedla Zakościele i Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach wydarzenie było pełne atrakcji.

Finał Biegu w pogoni za żubrem

5 lipca, w samo południe, kilkudziesięciu biegaczy wystartowało spod Zamku Królewskiego w finale Biegu w pogoni za żubrem. To była już 12. edycja biegu w naszym mieście – tym razem w formie treningu koleżeńkiego.

Promesy na 4 mln zł

8 lipca w Muzeum Lotnictwa w Krakowie odbyło się wręczenie promesy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego na inwestycje w gminach Małopolski. Wśród zadań wybranych do dofinansowania znalazły się dwa projekty z Niepołomic. Gmina zajmie się rozbudową oczyszczalni ścieków, a Wodociągi Niepołomicie dobudują sieć kanalizacyjną i wodociągową.

Nowa szkoła w Zakrzowie czeka na uczniów

W wakacje zakończyła się rozbudowa Szkoły Podstawowej w Zakrzowie, gdzie powstała nowa sala gimnastyczna (255 m kw) i 5 dodatkowych sal lekcyjnych.

Ranking najbogatszych samorządów

Na początku sierpnia miesięcznik samorządu terytorialnego Wspólnota opublikował swój coroczny ranking zamożności gmin w Polsce. W zestawieniu najbogatszych Niepołomic znalazły się na najwyższej pozycji w historii. W naszej kategorii ranking otwierały: Krynica Morska, Mielno i Dziwnów. Gmina Niepołomic znalazła się na 22. miejscu, czyli najwyżej w Małopolsce, z dochodami per capita na poziomie 5202 złotych!

Pamięci pomordowanych na Kozich Górkach

27 sierpnia, w 78. rocznicę mordu na ponad 700 Polakach pochodzenia żydowskiego, przy pomniku na Kozich Górkach w Puszczy Niepołomickiej odbyła się uroczystość upamiętniająca ofiary.

Szybka Dycha za nami!

Szósta edycja Szybkiej Dychy, czyli zawodów w kolarskiej indywidualnej jeździe na czas, odbyła się 29 sierpnia. Na starcie stanęło 101 panów i 10 pań. Czasy jak zawsze były imponujące.

Zakończenie Dni Niepołomic

30 sierpnia zakończyły się 29. Dni Niepołomic. Ostatni weekend wakacji upłynął nam pod znakiem koncertów, pokazów, spektakli teatralnych i wydarzeń sportowych. Tym razem święto naszego miasta – z uwagi na pandemię koronawirusa – było inne niż zwykle. Zdecydowaliśmy o rozdzieleniu wydarzeń na mniejsze, organizację ich w różnych miejscach i przez ponad trzy tygodnie. Dni Niepołomic rozpoczęły się 15 sierpnia, a zakończyły w ostatni weekend wakacji.

Niepołomicki Dzień Seniora

14 września seniorzy z gminy Niepołomic i okolicznych miejscowości bawili się podczas Niepołomickiego Dnia Seniora, popularnie zwanego Senioralia.

4RestRun

20 września miłośnicy biegania spotkali się w Puszczy Niepołomickiej, aby pobiec w VI edycji drużynowego biegu 4Rest Run.

Ruszyły prace przy budowie obwodnicy Podłęża

22 września odbyło się wbicie łopaty pod obwodnicę Podłęża, która połączy wschodnie rondo przy zjeździe z autostrady A4 z ulicą Kwiatkowskiego w Niepołomickiej Strefie Inwestycyjnej. Zjazd i obwodnica od początku były planowane w pakiecie, jednak z powodu czasochłonnych uzgodnień z Wodami Polskimi i kolejną, początek robót przy budowie obwodnicy opóźnił się.

Wyścig by Tomasz Marczyński po raz trzeci

27 września, po raz trzeci w historii, spod Zamku Królewskiego wyruszył kolarski Wyścig by Tomasz Marczyński. Od samego początku gmina Niepołomice z dumą wspiera organizację tego wyjątkowego wydarzenia sportowego. Tym razem na starcie stanęło około 480 zawodniczek i zawodników rywalizujących na dwóch dystansach: 37 i 113 km.

Powitanie władarzy miasta

30 września pracownicy urzędu miasta i placówek edukacyjnych powitali burmistrza Romana Ptaka i wiceburmistrza Adama Twardowskiego, którzy po 300 dniach przymusowego urlopu wrócili do pracy. 29 września Sąd Rejonowy Katowice – Wschód przychylił się do zażalenia burmistrza Miasta i Gminy Niepołomice Romana Ptaka oraz jego zastępcy Adama Twardowskiego na zastosowanie wobec nich środka zapobiegawczego w postaci zakazu pełnienia funkcji służbowych.

Burmistrz powołał zastępców

2 października burmistrz Roman Ptak powołał dwóch zastępców. Do zadań przy rozwoju, inwestycjach i strategii wrócił Adam Twardowski. Sprawy społeczne w swoim ręku skupił Michał Hebda.

Wyniki głosowania do Budżetu Obywatelskiego

25 października zakończyło się głosowanie na projekty do Budżetu Obywatelskiego na 2021 rok. W głosowaniu wzięło udział 5629 mieszkańców, a pierwszą elektroniczną kartę złożono tuż po północy. Do realizacji w ramach Budżetu Obywatelskiego 2021 przegłosowano 40 projektów.

Mural w Niepołomicach

Pod koniec listopada zakończyły się prace przy tworzeniu pierwszego muralu w Niepołomicach. Królowa Anna Jagiellonka będzie teraz stałym elementem krajobrazu w naszym mieście.

Nowe parkingi w Podłężu

W Podłężu, po północnej i południowej stronie torów kolejowych będzie w sumie niemal 200 miejsc postojowych w ramach parkingów Park&Ride. Parking Podłęże Północ, gdzie znajduje się 119 miejsc postojowych dla samochodów, jest już gotowy. Jednocześnie trwają prace przy budowie parkingu Park&Ride Podłęże Południe.

Modernizacja Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego

Zakończyła się przebudowa Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego. Obiekt wygląda imponująco. Pozostało jeszcze wyposażenie wnętrza i prawdopodobnie późną wiosną 2021 roku MOA rozpocznie działalność w nowej odsłonie.

Fotowoltaika w Niepołomicach coraz bliżej
30 listopada Gmina Gromnik w imieniu 31 gmin biorących udział w projekcie Ekopartnerzy na rzecz słonecznej Energii Małopolski, podpisała umowę z wykonawcami inwestycji. W ramach projektu w naszej gminie zamontujemy 315 instalacji fotowoltaicznych na domach prywatnych.

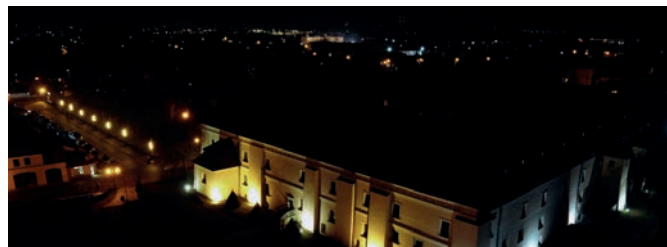
Gmina Niepołomice na drugim miejscu wśród gmin Małopolski

Pod koniec listopada poznaliśmy wyniki 11. edycji Rankingu Gmin Małopolski. Gmina Niepołomice uplasowała się na 2 miejscu. Wyprzedziły nas tylko Zielonki. Nasza gmina od lat mieści się w czołówce tego rankingu.

Protest samorządów – gasimy światło

1 grudnia – gasząc światła w mieście – symbolicznie zaprotestowaliśmy przeciw najbardziej antysamorządowej ustawie w obecnej kadencji. Ustawa ograniczając udział gmin we wpływach z PIT i CIT, pozbawiła samorządów środków na swoją działalność.

Serce w Zabierzowie Bocheńskim

8 grudnia w samo południe odsłoniliśmy serce przy Szkole Podstawowej w Zabierzowie Bocheńskim. To już piąty pojemnik w naszej gminie, w którym będziemy gromadzić nakrętki dla potrzebujących. Pozostałe stanęły przy szkołach w: Niepołomicach, Woli Batorskiej, Podłężu oraz na niepołomickim Rynku.

#potrzebUEmy

10 grudnia przyłączyliśmy się do akcji #potrzebUEmy, której celem było uświadomienie, jak ważna jest wspólnota dla rozwoju kraju i samorządów.

Świąteczna akcja Rudolf

14 grudnia rozdaliśmy i zamontowaliśmy niemal 100 kompletów białych i czerwonych lampek do rowerów. Wszystko po to, by zwiększyć bezpieczeństwo na drodze, zarówno rowerzystów, jak kierujących samochodami.

OPRAC. JOANNA MUSIAŁ

Szczepimy się!

Na terenie miasta i gminy Niepołomice punkt szczepień przeciwko COVID-19 będzie zorganizowany w przychodni w Podgrabiu. Aby się zaszczepić wymagana jest wcześniejsza rejestracja. A osobom mającym trudności w samodzielnym dotarciu do punktu szczepień gmina Niepołomice zapewni bezpłatny transport!

Szczepienia będą wykonywane w oparciu o harmonogram. Dlatego wymagane jest wcześniejsze ustalenie dnia i godziny szczepienia za pośrednictwem systemu rejestracyjnego. Na konkretny termin szczepienia mogą się zarejestrować od 15 stycznia 2021 r. osoby, które skończyły 80 lat, a od 22 stycznia osoby, które skończyły 70 lat.

Rejestracja odbywa się w jeden z trzech sposobów:

- Poprzez całodobową i bezpłatną infolinię: 989.
- Elektronicznie poprzez e-Rejestrację dostępną na pacjent.gov.pl
- Przez skontaktowanie się z wybranym punktem szczepień.

Więcej informacji dotyczących akcji szczepienia przeciwko COVID-19 znajduje się na stronach Ministerstwa Zdrowia. <https://www.gov.pl/web/szczepimysie>.

Osoby posiadające aktualne orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym o kodzie R lub N lub odpowiednio I grupę z ww. schorzeniami lub osoby mające trudności z dostępem do punktu szczepień (np. osoby starsze niemające możliwości samodzielnego dojazdu do punktu szczepień) mogą liczyć na pomoc w transporcie od gminy Niepołomice. W tym celu uruchomiliśmy specjalną infolinię pod nr tel. 12 250 94 34. Jeśli masz problem z dostępem do punktu szczepień, zadzwoń do nas i zarezerwuj bezpłatny transport!

Pamiętaj!

Ostrzegamy przed możliwymi atakami oszustów wykorzystujących fakt rozpoczęcia rejestracji na szczepienie. Uważaj na podejrzane emaile, SMS-y, strony internetowe, aplikacje i telefony wymagające nagłej reakcji. Uważaj na sensacyjne wiadomości i strony wymagające dodatkowego logowania, również te udostępniane przez znajomych.

Szczepienia przeciwko COVID-19 są na każdym etapie bezpłatne i dobrowolne. Nie jest wymagane dokonywanie żadnych opłat!

SZYMON URBAN

Referat Promocji i Kultury

Szczepienie przeciwko COVID-19

Co zrobić i na co zwracać uwagę, aby sprawnie zaszczepić się przeciwko COVID-19?

Zbierz informacje

KROK 01

- Poznaj materiały Ministerstwa Zdrowia.
- Odwiedź serwis [gov.pl/szczepimysie](https://www.gov.pl/web/szczepimysie)
- Skonsultuj się z lekarzem.
- Ufaj rzetelnym źródłom wiedzy.

Poznaj zasady

KROK 02

- Harmonogram szczepień.
- Cdzie odbywają się szczepienia i jak przebiegają.
- Upewnij się, że spełniasz warunki.

Zarejestruj się

KROK 03

- 3 metody rejestracji:
- Zadzwoń na infolinię: 989.
- Zarejestruj się elektronicznie poprzez serwis: [pacjent.gov.pl](https://www.pacjent.gov.pl).
- Skontaktuj się z wybranym punktem szczepień.

Zaszczep się!

KROK 04

- Gmina Niepołomice zapewni dowóz do lokalnego Ośrodka Zdrowia, w którym odbywają się szczepienia.

Pamiętaj!

Uważaj na podejrzane emaile, SMS-y, strony internetowe, aplikacje i telefony wymagające nagłej reakcji.

Uważaj na sensacyjne wiadomości i strony wymagające dodatkowego logowania, również te udostępniane przez znajomych.

Szczepienia przeciwko COVID-19 są na każdym etapie bezpłatne i dobrowolne. Nie jest wymagane dokonywanie żadnych opłat!

www.niepolomice.eu

Informacja Wodociągów Niepołomice

Wodociągi Niepołomice

Zarząd Spółki Wodociągi Niepołomice informuje, że od 21 grudnia 2020 r. otwarta jest kasa oraz Biuro Obsługi Klienta znajdujące się w budynku przy ul. Droga Królewska 27.

Obsługa mieszkańców będzie prowadzona z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Dodatkowo, na zewnątrz budynku przy ul. Droga Królewska 27 oraz na bramie wjazdowej pozostaną do dyspozycji mieszkańców skrzynki na korespondencję.

W dalszym ciągu zachęcamy do załatwiania spraw z wykorzystaniem komunikacji elektronicznej lub telefonicznej.

Realizacja strategii LGD wysoko w rankingu

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego

LGD Powiatu Wielickiego zostało sklasyfikowane na trzecim miejscu (na 32 LGD) w kategorii zagospodarowanych środków w ramach naszej Strategii Rozwoju Lokalnego w obecnej perspektywie finansowej.

Dodatkowo zajęliśmy 12. miejsce w zakresie środków wypłaconych naszym wnioskodawcom.

Więcej o działalności LGD w 2020r. na www.lgdpowiatwielicki.eu.

Pomoc dla Etiopii

Joanna Kocot

Referat Promocji i Kultury

Pandemia sprawia, że często tracimy z oczu to, co dzieje się gdzieś dalej. Skupiamy się bardziej na własnych problemach, a tymczasem są miejsca, gdzie ludzie walczą od dawna i potrzebują naszej pomocy

Podobno pandemia miała na nas także niespodziewany efekt – uwrażliwiła nas na innych ludzi. Jak wskazują badania – prawie 60 proc. Polaków w czasie pandemii zaangażowało się w rozmaite akcje charytatywne. I dobrze, bądźmy pomocni. Pomóżmy naszym sąsiadom, ale też potrzebującym, którzy są daleko.

Parafia w Murowanej Goślinie wspiera misjonarki w Etiopii, utrzymując z nimi stały kontakt i próbując włączyć do akcji jak najwięcej osób, instytucji czy firm. Chcielibyśmy wesprzeć tą zbiórkę i my.

W Etiopii oprócz zmagania z wirusem, ludzie toczą nierówną walkę z chorobami i ubóstwem. Do Murowanej Gośliny pisze siostra Marta John, która na co dzień pracuje w Etiopii wraz innymi misjonarkami. Pomagają ponad setce dzieci i chorych. Wprowadzicie to bardzo daleko od nas, ale możemy pomóc im poprawić codzienną egzystencję.

Czego potrzebują? Tak naprawdę potrzebne jest wszystko, ale żeby prosba brzmiała bardziej konkretnie, piszemy o tym, co siostra Marta wymieniła w swoim liście. Prosi o mleko w proszku dla dzieci, rękawiczki jednorazowe,

środki do dezynfekcji, kremy (na przykład Nivea), środki czystości oraz pieluchy. Ponadto świece (niestety nie ma tam prądu). Miłym dodatkiem do podopiecznych misjonarek będą słodycze, dlatego o nie również prosimy.

Potrzebna jest również bardziej fachowa – medyczna pomoc – poszukiwane są aparaty do mierzenia ciśnienia, ale nieelektroniczne. Poszukujemy tych tradycyjnych ciśnieniomierzy, które działają bez żadnych baterii. Ponadto leki Heparyna (Enoxapirina), Warfarin, czy stazy uciskowe.

Dary zbieramy w Zamku Królewskim w Niepołomicach do 14 marca, bo 15 marca zostaną przekazane organizatorom zbiórki po to, aby można było zorganizować transport, który również jest sporym wyzwaniem. Zapraszamy do wsparcia zbiórki tym, czym możecie, a my prześlemy dary potrzebującym.

Pomoc psychologiczna

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie proponuje młodym powracającym z zagranicy spotkania z psychologiem. Możesz liczyć na pomoc, której potrzebujesz.

Spotkania prowadzone są zdalnie, wystarczy dostęp do internetu.

Pomoc psychologiczna jest realizowana w ramach projektu „Wróć z POWERem”. Uczestnikiem projektu może zostać osoba przez 30-tym rokiem życia, która wróciła niedawno z zagranicy i spędziła tam co najmniej 6 miesięcy.

Żeby wziąć udział w projekcie i spotkać się z psychologiem zadzwoń do nas 504 12 14 80 lub napisz powroty@wup-krakow.pl

Pomagamy młodym wracającym z zagranicy urządzić się na nowo w Polsce. Jeśli pracujesz – też mamy coś specjalnie dla Ciebie! Projekt jest realizowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

29. finał WOŚP w Niepołomicach

68 730,25 zł, plus 2000 zł w e-puszcze, plus aukcje, które jeszcze trwają – to bilans 29. Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. W tym roku w niepołomickiej orkiestrze grało około 120 wolontariuszy, którzy kwestowali z 25 puszkami, organizowali orkiestrowe wydarzenia i obsługiwali sztab

Ostatnio każdy post i wiadomość niemal zaczynają się od tego, że to trudny czas i dziwny czas, że tak jeszcze nie było i wirus postawił nas w zupełnie nowej sytuacji. Na szczęście jest coś dobrego i stałego, czemu nawet pandemia nie dała rady – Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

31 stycznia obył się kolejny finał i znowu wolontariusze z puszkami i serduszkami chodzili i kwestowali w całej Polsce, także i w Niepołomicach. 25 puszek, kilkaset czerwonych serduszek i około 120 bardzo zaangażowanych wolontariuszy. I owszem, tym razem musieli mieć maseczki i rękawiczki, a mimo to i pomimo mrozów dzielnie zbierali pieniądze dla oddziałów dziecięcej laryngologii, otolaryngologii i diagnostyki głowy.

Oczywiście było też kilka zmian – z powodu pandemii duża część naszego życia i działalności przeniosła się do wirtualnego świata. Dostosował się do tego również WOŚP i pojawiły wirtualne puszkki. Do naszej wirtualnej wpadło 2000 zł, które z radością dopiszemy do zebranej gotówki.

Poza tym oczywiście kontynuowane były dobre praktyki lat ubiegłych – aukcje pod wspólnym szyldem WOŚP, z których dochód zostanie przekazany na ten cel. W chwili pisania tego tekstu (1 lutego 2021) wiele z aukcji jeszcze trwało, dlatego o ostatecznym wyniku niepołomiczkiego sztabu poinformujemy Państwa w kolejnym numerze Gazety Niepołomiczkiej.

Przed ogólnopolskim sztabem WOŚP jeszcze sporo liczenia. Ale już wiadomo, że WOŚP będzie grała do końca świata i o jeden dzień dłużej. A kolejny finał – jubileuszowy – za rok.

JOANNA KOCOT
Referat Promocji i Kultury

Przyroda i Przygoda

Koniec roku dla wielu organizacji pozarządowych to prawdziwie gorący okres. To właśnie w grudniu rozliczanych jest większość dotacji oraz pisane i składane są wnioski konkursowe na realizację nowych zadań publicznych w nadchodzącym roku

Stowarzyszenie Zielony Puszczyk, które od kilku lat swoje cele statutowe realizuje za pomocą środków gminnych, w ubiegłym roku zrealizowało – jak dotąd – największy swój projekt. Był nim cykl wydarzeń przyrodniczych pt. Przyroda i Przygoda. Cztery pory roku w Puszczy Niepołomickiej, który składał się ze spacerów i warsztatów oraz gry terenowej. Pomimo trudnej sytuacji w naszym kraju wywołanej chorobą Covid-19 i związanymi z nią licznymi obostrzeniami, udało się w sposób bezpieczny zrealizować wszystkie główne punkty i założenia projektu. Patrząc z obecnej perspektywy jesteśmy bardzo zadowoleni z wykonanej pracy. Odbyły się dwa spacerzy przyrodnicze pt. Zielony Puszczyk na tropie i Drzewo warte pomnika z przewodnikiem oraz gra terenowa Z kompasem i mapą z instruktorem na terenie Puszczy Niepołomickiej oraz warsztaty dla dzieci o tematyce sowej pt. Co kryje wypluka.

Wszystkie te wydarzenia cieszyły się dużym zainteresowaniem, a udział w nich wzięło łącznie blisko 100 osób – głównie mieszkańców naszej niepołomickiej gminy. Na koniec cyklu opracowaliśmy i wydaliśmy specjalny Notatnik Terenowy, który mamy nadzieję dodatkowo zachęci do spacerów i prowadzenia obserwacji przyrodniczych. Nakład notesu wyniósł 1000 egzemplarzy, które były dystrybuowane na terenie gminy do wybranych szkół podstawowych i jednostek oświatowych. Notes zaprojektowany został w wersji kieszonkowej, w formacie A5 i posiada 120 stron, z których znaczna część jest niezadrukowana w celu umożliwienia użytkownikowi prowadzenie notatek. Pozostałe strony notesu zajmuje specjalne, uniwersalne kalendarium, z którego zawsze można skorzystać. W notatniku umieściliśmy również wybrane prace z ogólnopolskich konkursów plastycznych organizowanych przez stowarzyszenie, a na okładce widnieje Sikora autorstwa sześciolatniej wówczas Niny Oplątkowskiej z Torunia. Posiadacz takiego notesu otrzymuje nie tylko istotne informacje oraz ciekawostki przyrodnicze związane z każdą porą roku, miesiącem czy danym dniem, ale przede wszystkim będzie mógł sam odnotować swoje obserwacje.

Głównym celem projektu było umożliwienie jego uczestnikom zaobserwowania zmian zachodzących w przyrodzie w ciągu roku, na przykładzie naszej Puszczy Niepołomickiej. Zorganizowane spotkania były odpowiedzią na potrzebę spędzania wolnego czasu aktywnie, w otoczeniu przyrody. Dziękujemy wszystkim, którzy zaangażowali się i pomogli w jego realizacji.

Projekt Przyroda i Przygoda. Cztery pory roku w Puszczy Niepołomickiej został dofinansowany ze środków gminy Niepołomice.

PIOTR WOŚ

przedstawiciel Stowarzyszenia Zielony Puszczyk

Artystyczny 2020 rok z Towarzystwem Miłośników Muzyki i Śpiewu

Rok 2020 jakże był odmienny od tych, które go poprzedzały. Zapisze się w pamięci nas wszystkich jako trudny i nieprzewidywalny, również dla Towarzystwa Miłośników Muzyki i Śpiewu im. St. Moniuszki

Wiele planów, trzeba było zmienić, odłożyć przygotowane wydarzenia, szukać alternatywy czasowej, programowej, czy nawet znaleźć nowe miejsce na próby, a to wszystko po to, by działalność, przede wszystkim ta artystyczna, w czasie trwającej pandemii nie zastygła. Spoglądając na już miniony rok można powiedzieć, że udało się zrealizować właściwie wszystko za wyjątkiem kwietniowego Koncertu Pasyjnego, który w ostatniej chwili musiał zostać odwołany. W ubiegłym roku zaprezentowaliśmy licznie zgromadzonej publiczności, dwa wydarzenia: w styczniu – *Leć kołędo, w świat...*, a we wrześniu – *Życie jest piękne...*

Zaplanowany na październik muzyczno-słowny program poświęcony Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II w 100. rocznicę Jego urodzin oraz w listopadzie koncert pieśni patriotycznych, zostały w grudniu, w salach Zamku Królewskiego w Niepołomicach zarejestrowane w formie audio-video. Udostępniono je w sieci poprzez specjalnie do tego celu stworzony własny kanał na portalu YouTube. Filmy można zobaczyć wpisując w przeglądarce internetowej *Jan Paweł II Papież i Polak* lub *Muzyczne wędrówki po świecie*. Ekran telewizora, komputera czy telefonu nie zastąpi tego niezwykłego kontaktu między wykonawcą a publicznością, ale to właśnie ta forma łączności pozwoliła artystom podzielić się owocami swojej pracy z tymi wszystkimi, którzy zechcieli ich zobaczyć i posłuchać poprzez wybrane medium. Dodam, że każdy z filmów ma dzisiaj kilkaset odsłon.

Przy tworzeniu materiałów i przygotowaniu do emisji było sporo zamieszania, mniejszych czy większych problemów, co wiązało się oczywiście z poświęceniem sporej ilości czasu. Wszystko to, co wydarzyło się w 2020 roku, zwłaszcza w drugiej jego połowie, nie byłoby możliwe, gdyby nie ogrom pracy wykonanej przez członków Towarzystwa, Zespół Kameralny Pro Arte i jego prowadzących: Jerzego Sobeńko i Katriżynę Rojek, a także takich osób jak realizujący zapis: audio – Zygmunt Golonka, oraz video – Artur Krestian (ANG Video Production).

Trudny rok 2020 minął! Z nadzieją, z nowymi artystycznymi planami i zamierzeniami Towarzystwo wyrusza w nowy 2021 rok!

W tym miejscu pragniemy skierować swoje podziękowania do partnerów: Kolejowego Towarzystwa Kultury w Krakowie oraz Muzeum Niepołomiczkiego za udzieloną pomoc oraz do UMiG w Niepołomicach za współfinansowanie wydarzeń. Życzymy wszystkim mieszkańcom Miasta i Gminy Niepołomicze, jego władzom, miłośnikom muzyki i śpiewu oraz sympatykom, aby 2021 rok był pełen pięknych i dobrych chwil, zaś artystom, aby mieli wiele satysfakcji z dzielenia się talentem i wrażliwością ze swoją publicznością.

JANUSZ ROJEK

Towarzystwo Miłośników Muzyki i Śpiewu

Nowy „ciężki” samochód w OSP Niepołomice

Dzięki determinacji Zarządu, współpracy z samorządem oraz zaangażowaniu strażaków udało się pozyskać ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy dla najczęściej wyjeżdżającej jednostki OSP w województwie małopolskim. Pojazd udało się przywieźć do jednostki 30 grudnia 2020 roku i tradycyjnie przywitać w remizie niemniej jednak z zachowaniem reżimu sanitarnego w związku z obowiązującymi obostrzeniami. Podczas przywitania ogłoszono „ojca chrzestnego” samochodu, którym został druh Stanisław Dąbrós

Pojazd został zakupiony ze środków Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach, dotacji celowej Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz środków własnych jednostki. W tym miejscu szczególne podziękowania należy skierować do Tomasza Tomali wiceprezesa Zarządu Gminnego ZOSP RP w Niepołomicach oraz Przewodniczącego Rady Powiatu Wielickiego, który od samego początku bardzo zaangażował się w pomoc naszej jednostce w pozyskaniu środków na zakup samochodu. Podziękowania kierujemy również do Burmistrza Miasta i Gminy Niepołomice Romana Ptaka oraz do całej Rady Miejskiej na czele z Markiem Ciastoniem, za przyznanie dotacji na zakup samochodu. Dziękujemy również za okazaną pomoc Prezesowi Zarządu WFOŚiGW w Krakowie Kazimierzowi Koprowskiemu. Swoją pomocną cegiełkę do zakupu dołożyli również Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej nadbrygadier Andrzej Bartkowiak, Komendant

Wojewódzki PSP w Krakowie st. bryg. Piotr Filipiek i jego zastępca mł. bryg. Przemysław Pręcerek oraz Komendant Powiatowy PSP w Wieliczce mł. bryg. Leszek Kasiński.

Zakupiony samochód to pojazd marki MAN na podwoziu TGS z 430 konnym silnikiem i napędem 6×6. Posiada 6-osobową kabinę do przewozu ratowników, zbiornik na wodę o pojemności 11 tys. litrów oraz srodek pianotwórczy stanowiący 10% zbiornika wody. Wyposażony jest w dwuzakresową pompę o wydajności ponad 4 000 litrów na minutę. Posiada również szybkie natarcie o długości 60 metrów, działko wodno-pianowe, pneumatyczny maszt oświetleniowy, wyciągarkę oraz podstawowy sprzęt ratowniczo-gaśniczy. Jest to nowoczesny pojazd, który z pewnością sprawdzi się w trudnym terenie oraz podczas działań gaśniczych prowadzonych na dużą skalę i spełni oczekiwania strażaków. Samochód cały czas jest doposażony w sprzęt, aby najpóźniej z początkiem lutego rozpoczął służbę

i został wprowadzony do podziału bojowego jednostki.

Z ciekawostek możemy dodać, że nowy pojazd zastąpi już nieobecny w jednostce samochód marki Jelcz Hydromil, który trafił do OSP z początkiem lat 90. i służył do 2015 r. Pojazd ze względu na stan techniczny został wycofany oraz sprzedany prywatnemu kolekcjonerowi spod Warszawy. Jelcz Hydromil został pozyskany z KW Policji w Krakowie, który wcześniej używany był przez oddziały prewencji. Pojazd przywieziono do OSP jako typową policyjną polewaczkę. Nasi strażacy poświęcili mu wiele dni i nocy. Społecznie pracowali i wyremontowali pojazd do takiego stanu, aby mógł wyjeżdżać do akcji i pomagać ludziom. Prace obejmowały przerabianie wyglądu całego samochodu, obniżenie kabiny, malowanie, prace blacharskie, elektryka, remont silnika. Wszystko wykonywali samodzielnie nasi druhowie, którzy specjalizowali się w różnych dziedzinach. Hydromil posiadał ogromny zbiornik wody, lecz nie było możliwości dołożenia zbiornika ze srokiem pianotwórczym, który w większości pożarów jest bardzo potrzebny. Niejednokrotnie wóz pomagał nam przy dużych pożarach, ale po kilkunastu latach służby jego stan techniczny, awaryjność i przeciążanie na jedną osź nie pozwoliły nam na dalsze użytkowanie go w jednostce. Na szczęście to już tylko historia, ale o społecznej pracy i zaangażowaniu naszych starszych druhów nie wolno zapominać. To oni przed laty z oddaniem i zaangażowaniem nieśli pomoc ludziom, podobnie jak obecni druhowie, będąc ważną częścią lokalnej społeczności.

PAWEŁ DĄBRÓS
naczelnik OSP w Niepołomicach

Śmiertelnie niebezpieczny czad

Joanna Kocot

Referat Promocji i Kultury

Czad, czyli tlenek węgla (CO) to silnie trujący gaz. Jest bezbarwny, bezwonny i bez smaku, to oznacza, że człowiek nie jest w stanie go wykryć za pomocą zmysłów. Co roku tlenek węgla jest przyczyną kilku tysięcy zdarzeń, kilkuset zatruc i kilkudziesięciu ofiar śmiertelnych

Czad powstaje, kiedy podczas procesu spalania jest zbyt mała ilość tlenu. Tworzy się niezależnie od rodzaju paliwa. Często mylnie uważa się, że przyczyną zatrucia może być tylko piec węglowy, ale może to być również piecyk gazowy, kominek, kuchenka gazowa, grill w zamkniętych lub słabo wentylowanych pomieszczeniach, uruchomiony w garażu samochód czy rozszczelniony komin.

Tlenek węgla gromadzi się w pomieszczeniach, gdy słaba lub wadliwa jest wentylacja. Jest bardzo toksycznym gazem. Wdychany, łączy się trwale z cząsteczkami krwi (hemoglobina), uniemożliwiając im tworzenie połączeń z tlenem i jego dystrybucję w organizmie. Przez to proces oddychania jest nieefektywny, dochodzi do niedotlenienia tkanek, organów, a w zbyt wielu przypadkach do śmierci. Często nazywany jest „cichym zabójcą”, ponieważ jest niewyczuwalny dla człowieka.

Często pierwsze objawy zatrucia – zmęczenie, nudności, lekki ból głowy – kojarzone są z innymi chorobami np. z początkami grypy. Średnie zatrucie to mocny ból głowy, przyspieszone tętno, wymioty i poczucie zagubienia. Jeżeli tlenek węgla zaatakował organizm w wysokim stopniu, człowiek traci przytomność, pojawiają się drgawki, zatrzymanie oddechu i akcji serca, które ostatecznie doprowadzają do śmierci. Duże stężenie czadu jest w stanie zabić człowieka w ciągu kilku minut.

Zdarzeń dotyczących czadu jest co roku mniej więcej tyle samo, co oznacza, że zjawisko jest powszechne i niezależne od technologii. Ale zatruc i ofiar można uniknąć. Zadbaj o sprawną wen-

tylację w domu, a także regularnie kontrolować stan kominów, tak by gazy wydzielające się podczas spalania łatwo mogły opuszczać pomieszczenia. Systematyczne kontrolowanie potrzebne jest również urządzeniom, w których dochodzi do spalania – kotłom grzewczym, kuchenkom, czy ogrzewaczom wody. Ale gwarancję, że dowiemy się o ulatniającym się czadzie daje tylko czujnik tlenu węgla. Jego zadaniem jest stałe sprawdzanie stanu powietrza i alarmowanie w przypadku wykrycia cząsteczek czadu. Urządzenia są zwykle nieduże i proste w obsłudze. Dobry detektor tlenu węgla można kupić już za ok. 100 zł, ale kupując warto zwrócić uwagę nie tylko na cenę, ale przede wszystkim na jakość. Warto poszukać urządzenia, które jest certyfikowane (nie deklarowane – to istotna różnica) na zgodność z normami:

- EN50291-1:2010 Podstawowa norma europejska określająca ogólne warunki, jakie muszą spełniać domowe czujniki tlenu węgla.

- EN50291-2:2010 Drugi podpunkt normy, który dopuszcza do montażu czujniki czadu w specyficznych warunkach, takich jak: przyczepy kempingowe, kampery (odporność na wstrząsy) czy jachty (środowisko o podwyższonej wilgotności). Czujniki posiadające certyfikat zgodności z tą normą muszą być również odporne np. na upadek z wysokości 1,5 m na twarde posadzkę.

- Opinia Techniczna CNBOP to jedyny wiarygodny polski dokument potwierdzający spełnienie najwyższych standardów bezpieczeństwa dla domowych czujników tlenu węgla.

Czujka spełniająca te normy ostrzeże nas znacznie wcześniej, niż występujący w powietrzu tlenek węgla zacznie negatywnie oddziaływać na przebywających w mieszkaniu.

Jak czujnik zawiadamia o wykryciu tlenu węgla? Zwykle głośnym dźwiękiem (85 dB) i migającym czerwonym światłem. Przy detektorach

z wyświetlaczem, wskazana zostanie również wartość stężenia czadu w powietrzu.

Czujkę należy zamontować w pomieszczeniu z urządzeniem, w którym zachodzi proces spalania. Istotne jest jednak, by było to również pomieszczenie, z którego usłyszymy jego sygnał ostrzegawczy. W dużych domach lub przy kilku urządzeniach zaleca się montaż kilku czujników, co najmniej po jednym na każdej kondygnacji.

Niektóre czujniki są proste i posiadają tylko funkcję alarmowania, inne mogą mieć np. wbudowany wyświetlacz LCD, który na bieżąco wskazuje stężenie tlenu węgla w powietrzu w jednostkach „ppm” (liczba części na milion). Wysokiej jakości czujka będzie miała też pamięć wewnętrzną, zapisującą stan nawet do 4 tygodni. A to sprawi, że będziemy mogli skontrolować, jaki był poziom tlenu węgla podczas naszej nieobecności w domu.

Oczywiście detektory to urządzenia, które również należy regularnie kontrolować, czy działają sprawnie. Większość detektorów zasilanych jest bateriami AA, a to oznacza, że i tu potrzebna jest czujności i regularna wymiana (zwykle raz w roku). Dostępne są na rynku również czujniki na bardziej wytrzymałe baterie litowe, które nie wymagają ingerencji ze strony użytkownika. Są jednak droższe niż te na baterie paluszki.

Warto też wiedzieć, że czujniki czadu to nie są urządzenia, które kupuje się raz w życiu. Każde z nich ma określoną żywotność i po terminie określonym przez producenta czujnik należy wymienić.

A kiedy montujemy detektor, powiedzmy o tym rodzinie. Opowiedzmy po co jest i na jakiej zasadzie działa, a także o postępowaniu w razie alarmu. Tak aby każdy wiedział, jak powinien się wtedy zachować.

I jeszcze bardzo ważna informacja – co zrobić, gdy czujnik włączy alarm? Najpierw warto sprawdzić, czy w ten sposób nie daje znać, że wyczerpała się bateria lub skończył termin przydatności. Jeśli to bateria, trzeba wymienić na nową. Jeśli koniec terminu, musimy kupić nowy czujnik. Ale jeśli wskazuje, że w powietrzu pojawiły się cząsteczki czadu, należy bezzwłocznie opuścić pomieszczenie, zostawiając otwarte drzwi i okna. I dopiero z bezpiecznego miejsca zadzwonić pod numer alarmowy 112 i zgłosić problem. Dzięki temu przyjadą służby ratownicze z profesjonalnym detektorem. Po odczytach poinstruuja, co w tej sytuacji należy zrobić.

Bogini Afrodyta i Erasmus+

Właściwie można pozostać przez całe życie w tym samym miejscu i próbować żyć spokojnie. To nawet może się udać i można być szczęśliwym, jeżeli potrafimy odnaleźć to właściwe miejsce i zgromadzimy wokół siebie życzliwych ludzi. Można też ciągle szukać czegoś nowego, odwiedzać różne zakątki świata, fascynować się nowościami, a na końcu i tak uświadomić sobie, że własne, oswojone już miejsce jest tym, które nam najbardziej odpowiada. Tak też było z nami, gdy pełni obaw wybieraliśmy się na daleką wyprawę, by na Cyprze wziąć udział w szkoleniu dla kadry pedagogicznej Erasmus+, do którego zachęcił nas dyrektor naszej szkoły. Bo co to za życie bez wyzwań, kłopotów, ekscytacji. Czas płynie, a my nie widzieliśmy jeszcze tak wielu wspaniałych miejsc, więc uznaliśmy, że należy korzystać z okazji i podróżować dopóki sił starczy

Dlaczego wybraliśmy ten kierunek? Bo wcześniej zafascynowało nas zwiedzanie Grecji kontynentalnej, zdobywanie gór Olimpu, o których wcześniej opowiadaliśmy swoim uczniom, że to niedostępne miejsce, gdzie żyli starożytni greccy bogowie znani z mitologii. Odpowiadał nam klimat, życzliwość ludzi, u których nocowaliśmy, trudności, które należało pokonać. Wędrówka przepięknym szlakiem górskim do schroniska pod Olimpem była niewinną przygodą w porównaniu z wejściem na jeden z kilku szczytów. Tam dociera już niewiele, bo nie jest łatwo. Ale o tym może innym razem.

Wracamy na Cypr. To wyjątkowo urokliwa wyspa, na której w czasach mitologicznych pojawiła się jedna z najpiękniejszych bogiń zwana przez Greków Afrodytą, a przez Rzymian Wenus. Jej przyjście na świat było zaskakujące, bo wyłoniła się z fal morskich pokrytych pianą, na muszli dopłynęła najpierw do brzegów Kythery, a następnie na Cypr, gdzie powitały ją Charyty: Aglaja, Eufrozyna i Talia – jej późniejsze towarzyszkę. Otrzymała przydomek „wynurzająca się z fal”. Była bóstwem potężnym, podporządkowanym jedynie gromowładnemu Zeusowi. Od jej przychylności zależało szczęście człowieka, powodzenie w miłości, szczęśliwe poczęcie i narodzenie potomstwa. W starożytności Cypr stał się głównym ośrodkiem kultu Afrodyty.

Dzięki uprzejmości Macieja, naszego kolegi ze szkoły, który po wyspie poruszał się wypożyczonym samochodem, doskonale radząc sobie z ruchem lewostronnym, dotarliśmy po zajęciach w szkole językowej do Skąły Afrodyty (Pétra tou Romíou), położonej ok. 25 km na wschód od Pafos, przy nadmor-

skiej drodze prowadzącej do Limassol. Byliśmy zachwyceni pięknem krajobrazu i mocno zdziwieni wielkością skały. Spodziewaliśmy się giganta na brzegu morskim, a tymczasem zobaczyliśmy małą skałkę w kształcie muszli wyłaniającą się z morza dość daleko od brzegu. Gdybyśmy wcześniej nie poszukali informacji o tym miejscu, pewnie nie zwrócilibyśmy uwagi na niepozorny kamień wystający z wody. Stara zasada, że najlepiej zobaczyć coś na własne oczy, żeby próbować ocenić, znowu okazała się słuszna.

Podobnie było z innymi naszymi wyobrażeniami. Początkowo wydawało nam się, że codzienne pokonywanie długiej trasy do szkoły lokalnym transportem bez znajomości języka greckiego w ogromnym upale będzie bardzo uciążliwe. Warto tutaj dodać, że w Limassol i w innych cypryjskich miastach, co prawda, są przystanki autobusowe, ale bez rozkładów jazdy. Te można znaleźć w Internecie i samodzielnie wyciągać, o której godzinie autobus pojedzie na wybrany przystanek. Wiedzieliśmy to już dokładnie po dwóch dniach. Zorientowaliśmy

się także szybko, jak kupuje się bilety, a nawet odrobinę zaprzyjaźniliśmy się z kierowcami. Zasada podróżujących związana z uśmiechem, uprzejmością i życzliwością względem miejscowych sprawdziła się też w Limassol.

Spotykaliśmy uśmiechniętych ludzi, którzy za wszelką cenę próbowali nam pomóc, gdy np. zgubiliśmy się w mieście, nie wiedzieliśmy, jak rozmienić pieniądze lub odczytać nazwy ulic zapisane w innym alfabecie niż nasz wzorowany na łacińskim. Podobnie było w szkole językowej. Tutaj spotkaliśmy np. Rosjan, Ukraińców, Koreańczyków, rodowitych Cypryjczyków. Wszyscy byli sympatyczni, pomagali nam w konwersacjach, z uwagą słuchali o polskich zwyczajach, naszym systemie oświaty, często w ogóle nie wiedzieli, gdzie leży Polska, jakie są jej najwspanialsze zabytki, jak nazywają się najwybitniejsi Polacy.

Ogromnym zaskoczeniem dla nich była przykładowo informacja, że Mikołaj Kopernik i Maria Skłodowska-Curie byli Polakami. Tym chętniej obejrzeliby naszą prezentację o Polsce, którą przygotowaliśmy jeszcze w Niepołomi-

cach. Pokazaliśmy w niej najważniejsze polskie skarby przyrody i kultury, w tym Zamek Królewski i kościół fundowany przez króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach oraz naszą małą szkołę przy ulicy Krakowskiej. Opowiadaliśmy o naszych malutkich i większych uczniach, o spotkaniach z mieszkańcami podczas imprez lokalnych, o wycieczkach organizowanych przez nauczycieli. Zaskoczyliśmy także wszystkich 14 października, mówiąc o polskim Dniu Edukacji Narodowej i wręczając drobne upominki naszej cypryjskiej nauczycielce Katherinie oraz koleżankom z grupy szkoleniowej: polskie znane słodczyce oraz materiały promujące naszą gminę otrzymane przed wyjazdem od pracowników Referatu Promocji i Kultury Urzędu Miasta i Gminy. Były one miłą niespodzianką dla obdarowanych. Wszyscy z ciekawością pytali o Niepołomice. Niektórzy nawet myśleli, że to stolica naszego regionu. Wtedy z dumą opowiadaliśmy, jak zmieniło się miasteczko, do którego sprowadziliśmy się ponad 30 lat temu.

Natomiast o Cyprze najwięcej dowiedzieliśmy się od Adriany, która wy-

najmowała nam mieszkanie. Od lat utrzymuje ona kontakty ze swoimi lokatorami z całego świata, którzy przyjeżdżają do Limassol do pracy albo szkolić język. Chociaż jest już emerytką i ma dorastające wnuki, nie zwalnia tempa życia. Codziennie spotyka się z licznymi przyjaciółmi, ma mnóstwo znajomych na Facebooku, zdjęcia robi sobie tylko z kobietami, tańczy do białego rana, doskonale gotuje, bardzo lubi młodzież, uwielbia minispódniczki i bardzo wysokie szpilki, a do sklepu nie wychodzi bez makijażu i brawurowo prowadzi samochód. Adriana zaskakiwała nas codziennie innymi przygotowywanymi przez siebie miejscowymi potrawami. To od niej dowiedzieliśmy się, jak żyją mieszkańcy Cypru, jakie mają problemy, kto i z jakiego powodu najwięcej tu inwestuje. Widzieliśmy także uczniów radośnie, głośno grających w piłkę na szkolnych boiskach, przerwy spędzających na wewnętrznych placach wyposażonych w częściowe zadaszenie chroniące przed upalnym słońcem. Do szkoły chodzą w estetycznych mundurkach. Przedszkola mają obok szkoły. Większość dzieci podwożona jest przez

rodziców i bezpiecznie przeprowadzana na przejściu dla pieszych przez umundurowane kobiety z odblaskowymi znakami „stop”. Ruch samochodowy jest bardzo duży, autobusami podróżują nieliczni, a kolei nie ma w ogóle.

Gdyby ktoś pytał nas o korzyści wynikające z udziału w kursie, to jednym tchem możemy wymienić kilka: uczęszczałszy do innej niż polska szkoły, spotkaliśmy interesujących ludzi z takimi samymi problemami jak nasze, zwiedziliśmy niezwykle miejsca, poznaliśmy bardzo otwartych, ciekawych świata Europejczyków, Azjatów, Afrykańczyków i Amerykanów, wygrzewaliśmy się w gorącym słońcu, gdy w Polsce było bardzo zimno i padał deszcz oraz podszkoliliśmy znajomość języka. Nasze koleżanki i pan dyrektor byli na szkoleniach w innych odległych państwach Unii Europejskiej i również byli bardzo zadowoleni z wyjazdu. Może kiedyś również opiszą swoje wrażenia...

MAŁGORZATA I ZBIGNIEW GAWLIŃSCY

nauczyciele Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Niepołomicach

Historia sukcesu

Małgorzata Wolińska i Izabela Jasińska

koordynatorki akcji, nauczycielki w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niepołomicach

O konkursie Empiku słyszeliśmy już od dawna. W tym roku postanowiliśmy wziąć w nim udział. Było to niemałe wyzwanie dla naszej małej szkoły, liczącej 99 uczniów. Uczniowie klasy II przygotowali materiały do plakatu: kolorowe rolki, które potem stały się książkami oraz półkę (użycie materiałów recyklingowych było jednym z wymogów konkursowych). Wraz z wychowawcą (Małgorzata Wolińska) oraz Izabelą Jasińską (polonistka, wychowawca kl. V) stworzyli plakat, który stał się wizytówką naszej szkoły w konkursie Empiku.

Od 2 listopada do 2 grudnia było to najczęściej wyszukiwane logo przez uczniów naszej szkoły, rodziców i nauczycieli. Codziennie oddawaliśmy głos na Szkołę Podstawową nr 3 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niepołomicach. Codziennie prosiliśmy też o głosy mieszkańców naszego miasta, uczniów sąsiednich szkół, wszystkich znajomych... Prosimy wierszem, piosenką, a nawet nagraliśmy film.

Rodzice naszych uczniów bardzo nas wspierali. Ewelina Piątek wydrukowała plakaty, reklamujące przyłączenie się do naszej akcji, które potem razem z Tomaszem Michoniem (przewodniczący zarządu osiedla Zagrody) rozwiesiła na tablicach informacyjnych w Niepołomicach. Uczniowie i rodzice tworzyli codziennie memy, przypominające o głosowaniu na naszą szkołę.

Nasza pozycja w rankingu konkursu 1000 powodów by czytać była zmienna. Radość była ogromna, gdy wskoczyliśmy na pierwsze miejsce, a jeszcze większa była mobilizacja, kiedy spadliśmy. Walka była zacięta do ostatnich minut. Potem jeszcze weryfikacja głosów (bardzo długa).

I ogłoszenie wyników 7 grudnia!

Dlaczego warto było brać udział i wygrać w konkursie Empiku „1000 powodów by czytać”?

- Dla wygranej: 1000 książek dla naszej szkolnej biblioteki o wartości do 25 tysięcy złotych!

- Dla promocji: od teraz już wszyscy wiedzą, że w Niepołomicach jest Szkoła

Podstawowa numer 3 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym z siedzibą przy ul. Krakowskiej 14 (dawniej mówili o nas: „szkoła na Podgrabię”).

- Dla promowania akcji czytelnictwa!

- Dla zaangażowania wszystkich rodzin i mobilizację społeczności.

To zdecydowanie najlepszy prezent na mikołajki dla naszej szkoły. Bardzo dziękujemy KAŻDEMU kto oddawał głos codziennie i temu, kto zagłosował choć jeden raz. Każdy Wasz głos przyczynił się do naszej wygranej!

Wygraliśmy 1000 książek i czytniki e-booków w konkursie Empiku!

Szkoła Podstawowa nr 3 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niepołomicach

Dziękujemy za Wasze głosy!

empik

Finał „Za oknem, za progiem”

Małgorzata Juszczyk
koordynator projektu

Uczniowie – fotografami, badaczami, przyrodnikami, historykami w swojej miejscowości. Efekt wspólnej pracy już gotowy

Czas epidemii nie sprzyja swobodnym wędrówkom i spotkaniom, ograniczenia, zdalne nauczanie, mają twarde zasady – ale i w takiej rzeczywistości szukamy alternatyw i bardzo się cieszymy, że udało się zachęcić młodzież do realizacji, przygotowanego przez Szkołę Podstawową nr 2 im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach, gminnego projektu Za oknem, za progiem – moje 5 km.

Pomysł zakładał, że każdy uczeń może zostać współtwórcą folderu z opisami i zdjęciami ciekawych historycznie, przyrodniczo czy kulturowo miejsc, budynków lub postaci. Jedynym warunkiem, to zawężenie opisywanego terenu lub obiektu do 5 km od miejsca, w którym mieszkał. Taka formuła pozwoliła na poznanie i pokazanie innym

najbliższej okolicy.

Po dwóch miesiącach pracy powstał folder, w którym młodzi ludzie zapraszają czytelnika do poznawania ponad 20 miejsc i postaci, które subiektywnie, choć bazując na źródłach, opisali słowem lub obrazem. Razem z nimi odkrywamy rodzinne archiwa i historie, spojrzymy inaczej na znane ulice, domy czy budynki, zakątki miejscowości, puszcy i brzegi Wisły.

Zasady projektu obligowały nas do wyboru prac, które się wyróżniają, ale nie było to łatwe, bo przesłane teksty i zdjęcia to prawdziwe perełki. Dlatego oprócz wyróżnionych czterech najlepszych prac (w kategorii klas 1-3 oraz klas 4-8 i szkoły ponadpodstawowe), nagrody uzyskali również pozostali uczestnicy projektu. Najcenniejsze dla

nas jest to, że szukaliście i jesteście ciekawi historii własnych rodzin, rejonu oraz pokazujecie je innym. To motywacja, aby projekt kontynuować – bo warto.

Wydrukowane 1000 sztuk folderu sprezentujemy autorom, szkołom, bibliotekom, Referatowi Promocji i Kultury naszego miasta oraz innym instytucjom. Mamy nadzieję, że się spodoba.

Projekt Za oknem, za progiem – moje 5 km jest dofinansowany ze środków gminy Niepołomice, a patronat honorowy objął Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice, Roman Ptak.

Nice to e-meet you

Agnieszka Fraś, Edyta Piskor
nauczycielki języka angielskiego

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zagórzcu wziął udział w międzynarodowym projekcie Nice to e-meet you. Uczniowie klas 4-8 uczestniczyli w serii spotkań kulturowych z rówieśnikami z Turcji, Argentyny, Indii oraz Grecji.

Celem projektu jest przełamanie bariery językowej i kulturowej. Autorka inicjatywy, Edyta Piskor, na co dzień pracuje w szkole podstawowej i liceum w Mielcu i prowadzi zajęcia pt. „Meet my class” od wielu lat. Chciałabym, aby uczniowie zrozumieli, jak bardzo ważna jest nauka języka i jakie daje ona możliwości – mówi. Pani Edyta zrzeszyła na Facebooku nauczycieli języka angielskiego z całego świata, zakładając grupę „Meet my class – Virtual English Teachers” i tak jej akcja ujrzała światło dzienne.

Inicjatorką akcji w Zagórzcu jest Agnieszka Fraś, nauczycielka języka angielskiego, dla której bardzo ważne w edukacji są spotkania kulturowe. „Co roku uczniowie z naszej szkoły uczestniczyli w obozach językowych

organizowanych przez Fundację Euroweek, niestety pandemia nie pozwoliła

na wyjazd, dlatego pomysł Edyty był strzałem w dziesiątkę”, mówi. Początkowo pomysł spotkań online powstał, by urozmaicić nauczanie zdalne i zachęcić dzieci do nauki języka. Spotkał się on z dużym zainteresowaniem wśród uczniów, dlatego planowany jest cykl zajęć poświęcony wspólnym zainteresowaniom, różnicom kulturowym i tradycjom. Przedsięwzięcie rozpoczęło się w listopadzie 2020 i trwa nadal.

Wycieczka na Ranczo Artemidy

Sylwia Wojas, Karolina Kościółek
PS w Podłężu

Dzieci z Przedszkola Samorządowego imienia św. Kingi w Podłężu 17 września 2020 r. pojechały na wycieczkę na Ranczo Artemidy

Ta atrakcja turystyczna znajduje się na terenie Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie i leży 445 m n.p.m., co oznacza, że jest tam rześkie powietrze i specyficzny mikroklimat, a także wspaniałe widoki z panoramą Tatr włącznie.

Na wycieczce Misie i Pszczółki – czyli starszaki z grup IVa i IVb – brały udział w wykopkach. Po dobrze wykonanej pracy piekły ziemniaki w ognisku, które później z apetytem zjadały. Przedszkolaki uczestniczyły w gotowaniu zupy pokrzywowej, którą miały okazję degustować. Nietypowość dania sprawiła, że szybko zniknęło z talerzy dzieci. Dużą atrakcją wycieczki była jazda konna oraz jazda minibryczką z kucykiem.

Podczas pobytu na ranczu dzieci mogły obcować bezpośrednio ze zwierzętami; karmiły konie, króliki, owce, kury, ptactwo ozdobne.

Tereny wokół rancza to kraina wzgórz i zalesionych dolinek, właśnie

w takim miejscu znajduje się ogród warzywny, który zwiedziły przedszkolaki.

Dzieci świetnie się bawiły pomimo panującej pandemii, która nie przeszkodziła im w wyjeździe. Podczas wycieczki, zachowując wszelkie procedury, wszyscy czuliśmy się bardzo bezpiecznie. Cały wyjazd był bardzo atrakcyjny dla dzieci i możemy go zaliczyć do udanych.

Kodowanie na dywanie

Ewa Molter
nauczyciel w PS w Woli Batorskiej

Samo kodowanie nie jest niczym nowym w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Obecnie jednak mamy wysp różnorodnych (często darmowych) pomocy dydaktycznych, programów edukacyjnych i innowacji pedagogicznych, które pomagają w realizacji tych zagadnień. Przedszkolaki z Przedszkola Samorządowego w Woli Batorskiej nie pozostają dłużej najnowszym trendom i od najmłodszych lat doskonałą umiejętność poruszania się w układzie współrzędnych.

Czego uczy kodowanie i programowanie prócz samego... kodowania i programowania? To nauka cierpliwości, logicznego myślenia, współpracy. To doskonalenie wyobraźni, koncentracji uwagi, rozwój kreatywności, trening wytrwałości a także – świetna zabawa! Kolorowe krążki, roboty, maty do kodowania, aplikacje – to tylko niektóre z możliwości.

Jak działają Przedszkolaki z Woli Batorskiej? Nasze Przedszkole, realizuje

wyzwanie Cała Polska programuje w ramach programu Uczymy Dzieci Programować. W comiesięcznych planach pracy uwzględniamy działania na koduj macie, zabawy z kolorowymi kubeczkami czy aplikacją do puzzli AR. W paż-

dzierniku wzięliśmy udział w Europejskim tygodniu kodowania #CodeWeek, a nasze nauczycielki systematycznie biorą udział w szkoleniach online (np. Przedszkolak w świecie kodowania część I, Przedszkolak w świecie kodowania część II).

Wierzymy, że czym skorupka za młodu nasiąknie... i działamy dalej!

Razem na święta

Justyna Bielec

nauczyciel języka polskiego w SP w Woli Batorskiej

Boże Narodzenie to czas wiary, nadziei, ale i pomagania! Społeczność Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Woli Batorskiej wzięła udział w akcji Ministerstwa Edukacji Narodowej Razem na Święta

Z powodu pandemii większość działań podjęliśmy online, a aktywności, które związane były z działaniem bezpośrednim wykonaliśmy, mając na uwadze bezpieczeństwo i stosując się do odpowiednich procedur.

Udało nam się w ramach akcji nagrać film promujący ideę pomocy dla seniorów. Wykonaliśmy kartki świąteczne dla podopiecznych Domu Pomocy Społecznej w Staniątkach. Przepro-

wadziliśmy zbórkę darów dla rodzin potrzebujących wsparcia. Zbieraliśmy plastikowe nakrętki z napojów, aby pojemnik w kształcie serca mieszczący się przy naszej szkole sukcesywnie się zapelniał. Dyrekcja, nauczyciele oraz pracownicy administracji i obsługi nagrali świąteczny film z życzeniami, który miał stanowić specjalną niespodziankę dla uczniów i rodziców, a Samorząd Uczniowski oraz Świetlica Szkolna

zatrzaszczyli się o to, aby wszyscy mogli złożyć sobie życzenia w formie Skrzynki życzeń online. Klasa 0 nagrała piękną świąteczną piosenkę.

Mieliśmy też Samorządowy Kalendarz Adwentowy, który polegał na wykonywaniu codziennych grudniowych zadań związanych z ideą niesienia pomocy, radości i twórczego spędzania czasu. Każdy mógł do niego dołączyć.

Ten trudny czas pandemii, z jakim przystało nam się zmierzyć, pokazał, że mimo wszystko potrafimy być razem i staramy się uczynić ten świat choć trochę lepszym. W akcję Razem na Święta włączyła się niemal cała społeczność naszej szkoły. Dziękujemy Radzie Rodziców za czynne działania i nieocenioną pomoc w promowaniu idei wolontariatu.

Mikołajkowe szaleństwo

Julia Wrona

W poniedziałek siódmego grudnia Szkoła Podstawowa nr 3 w Niepołomicach-Podgrabiu zorganizowała zabawę mikołajkową. Bardzo się zdziwiłam, gdy dołączyłam na lekcję i zobaczyłam też uczniów z innych klas. Okazało się, że nauczyciele, pod przewodnictwem Pani Izy, przygotowali mikołajkowe quizy i zabawy online

Na początku zostaliśmy podzieleni na grupy, a następnie przydzieleni do „pokoi”, gdzie nauczyciele dali nam zadania. Gdy któraś grupa kończyła zadanie, dostawała kolejne, tylko tym razem od innego nauczyciela. Zadania były różne np. memory, zagadki z ukrytymi słowami, quizy, były piosenki o Mikołaju i słówka w językach obcych.

Mimo nielicznych problemów z Internetem, lekcja się udała. Nauczyciele dopracowali szczegóły i bardzo się postarali, aby uczniowie w tym dniu mieli dużo zabawy.

Gdy lekcja się już skończyła, czekała na nas kolejna niespodzianka, a mianowicie kod

dostępu do wybranego przez siebie filmu na jednym z portali streamingowych. Jak dowiedzieliśmy się później, rodzice chcieli wykupić nam tam dostęp do jednego filmu w ramach prezentu mikołajkowego. Portal postanowił jednak podarować nam te kody, a w zamian zachęcił nas do przekazania zebranych pieniędzy na wybrany cel charytatywny. Wszystkie klasy postanowiły wesprzeć zbórkę pieniędzy na łóżko rehabilitacyjne dla Kamila, brata jednej z uczennic. Dzięki temu nie tylko my mieliśmy dużo zabawy i radości, ale mogliśmy pomóc także innym.

Mikołaj promuje sport

Iwona Janas

W niedzielę 6 grudnia w Niepołomicach odbyły się Mikołajki na sportowo – zawody sportowe, którym uroku nadawały świąteczne dekoracje, dodatki oraz wesoła muzyka

Zawody tradycyjnie przygotowano dla dzieci i młodzieży, aby dać im możliwość rywalizacji w różnych konkurencjach sportowych. Przygotowane stacje wymagały koszykarskich umiejętności i ogólnej sprawności. Zmagania młodych adeptów poprzedzone były profesjonalnym treningiem, w których rolę trenerów odegrały zawodniczki II ligi kobiet zespołu MTS IKAR Niepołomice. Warto zaznaczyć, że drużyna zajmuje w tabeli ligowej aktualnie I miejsce w rundzie zasadniczej.

Wydarzenie było również okazją do występów cheerleaderek MTS IKAR Niepołomice oraz zaproszonych gości, czyli grup tanecznych należących do Akademii Ruchu w Niepołomicach. Każdy uczestnik campu otrzymał od Mikołaja upominek. Zwycięzcy sprawnościowych konkurencji wywalczyli nagrody i medale. Dziękujemy serdecznie pracownikom Starostwa Powiatowego w Wieliczce oraz Gminy Niepołomice za umożliwienie organizacji wydarzenia oraz wcielenie się w rolę Mikołaja. Tegoroczne Mikołajki na sportowo w formie campu szkoleniowego z koszykówki wspierał Powiat Wielicki i Gmina Niepołomice.

Nieść pomoc każdy może

Beata Nagieć-Maciejczyk

Pomocnicy Świętego Mikołaja ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi im. Stefana Żeromskiego w Zabierzowie Bocheńskim kolejny raz udowodnili, że nie jest im obojętny los dzieci i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji.

Postanowili wesprzeć działania Świętego Mikołaja i nie zwlekając postarali się o to, aby podopieczni Hospicjum dla Dzieci Alma Spei w Krakowie oraz ich rodzeństwo otrzymali 6 grudnia wymarzone prezenty.

Na wysokości zadania stanęli uczniowie klasy Va, Vb, VIa, VIIa, VIIb oraz klasy VIII. To

dzięki nim, ich rodzicom i wychowawcom misja Świętego Mikołaja podążającego do oczekujących go Amelki i Patryka została zakończona sukcesem i to dzięki nim podopieczni Hospicjum mają uśmiech na twarzy.

Akcja została przeprowadzona w ramach konkursu Szkoła z pasją pomagania, organizowanego przez Hospicjum dla Dzieci Alma Spei w Krakowie.

O morsowaniu rozmawiamy z miłośniczką lodowatej wody

Morsowanie z każdym niemal dniem zyskuje zwolenników. Już pobieżna analiza zapytań w Google wskazuje, że od listopada do stycznia ilość wyszukiwań frazy 'morsowanie' wzrosła pięciokrotnie! Może się wydawać, że ludzie dzielą się na morsujących i tych, którzy morsować będą. Ale jak się do tego przygotować, na co zwrócić uwagę i... po co z własnej woli wchodzić do lodowatej wody? O to spytałem Katarzynę Michalik (https://www.instagram.com/crazy_gym_lovers/), niepołomiczankę, propagatorkę zdrowego stylu życia i osobę kochającą sport. A co za tym idzie również zapalonego morsa, o ile można tak powiedzieć o osobach spędzających czas... w lodowatej wodzie

Szymon Urban: Moda na morsowanie opanowała cały kraj. Widzę, że Ty też złapałaś bakcylię.

Katarzyna Michalik: Zgadza się. Już w zeszłym sezonie. Morsowaniem zaraziła mnie siostra. Początkowo byłam nastawiona 'na nie'. Jestem okropnym zmarzłuchem, uwielbiam ciepło. Ale pomyślałam, że pojedę popatrzeć jak inni morsują. Wzięłam strój kąpielowy choć nie miałam ochoty wejść do wody. Ale gdy poczułam panującą atmosferę i zobaczyłam jak ludzie są

zadowoleni, jak szaleją im endorfiny, pomyślałam – a co tam, spróbuję i ja!

A czym dla Ciebie jest morsowanie?

Jest to dla mnie jednym z wielu hobby. Jest to czynność, dzięki której przekraczam swoje granice. Sprawdzam, ile mogę znieść. Tak naprawdę lubię ciepło, więc aby wejść do zimnej wody, musiałam wyjść ze strefy komfortu. Teraz za każdym razem wchodzę coraz głębiej, aby sprawdzić się jeszcze bardziej i wyznaczyć sobie nowe granice. To też okazja do spotkania w grupie fantastycznych osób. A przede wszystkim: hartowanie ciała i poprawa odporności. Od kiedy morsuję, nie złamało mnie żadne przeziębienie.

Czy moda na morsowanie ma Twoim zdaniem coś wspólnego z lockdownem?

Na pewno jest to spowodowane lockdownem. Ludzie, gdy nie mają dokąd wyjść, szukają rozrywki wszędzie. Kina, galerie czy siłownie są zamknięte, więc ruszyliśmy w góry i zaczęliśmy morsować. A dodatkowo jest to możliwość do wrzucenia fotki na Instagrama w celu zmotywowania innych.

Niektórzy twierdzą, że morsowanie to jedna z czynności, której nie można robić bez telefonu.

(Śmiech) Można. Ja robię zdjęcia, bo mamy swoją grupę i wiem, że innym oglądanie zdjęć sprawia przyjemność. Warto mieć pamiętkę dla samego siebie. A jak zmotywuję takim zdjęciem kogoś, aby dbał o siebie, to jestem za.

Co zrobić żeby zacząć?

Dołączyć do jakiejś grupy. Nie morsować w samotności. Przynajmniej nie za pierwszym razem. Warto zwrócić uwagę na wprowadzenie pozytywnego nastawienia w głowie. Powiedzieć sobie: „dam radę i sprawi mi to przyjemność!”. Przed zanurzeniem zwróćmy uwagę na oddech. Wchodząc do wody zaczyna nam przyspieszać oddech. Przez to robimy się niespokojni. Wydaje nam się, że nie wejdziemy. Musimy uspokoić oddech, a później idziemy równym krokiem. Nie zatrzymujemy się w trakcie wchodzenia!

fot. Katarzyna Michalik

A sprzęt?

Wystarczą: czapka, rękawiczki i buty neoprenowe. Buty są potrzebne, żeby nie przeciąć stopy i ograniczyć bezpośredni kontakt z betonem i piaskiem. Przez bose stopy bardzo się wychładzamy. Jeśli ktoś idzie pierwszy raz, to warto od razu kupić. I pamiętać, żeby były o rozmiar mniejsze, niż nosimy normalnie.

Na co zwracać uwagę przed wejściem do wody?

Przede wszystkim rozgrzewka. Optymalnie przez 15 minut. Może to być bieganie, bieg bokserski albo cokolwiek innego, co najlepiej nas rozgrzewa. Rozgrzewamy się w ubraniu, które zdejmujemy dopiero na chwilę przed wejściem do wody. I spodziewajmy się szoku, bo woda jest zimna. Choć jak zaczynamy przy temperaturze powietrza 2 stopnie, a wody: 5 stopni, to można powiedzieć, że będzie nam ciepło. Ręce najlepiej trzymać nad wodą, pod pachami. A jakby ktoś chciał nurkować, to polecam rękawiczki neoprenowe.

Jak długo zostajemy w wodzie?

Osoby początkujące: 5 minut. Jak czujemy, że nie damy rady – wychodzimy. Z biegiem czasu można ten czas wydłużać, ale bardzo długie morsowanie nie ma większego sensu. 10 minut to idealny czas. Raz chciałam się sprawdzić i wytrzymałam w lodowatej wodzie 23 minuty. Są też różne metody morsowania. Jedna z nich przewiduje, że wchodzimy do wody na minutę, później wyskakujemy, nacieramy się śniegiem i wracamy do wody. Kolejna mówi, aby najpierw skorzystać z sauny, a później wskoczyć z niej prosto do zimnej wody. Ale nigdy nie na odwrót, nie z zimnej wody do gorącego pomieszczenia.

A co po wyjściu z wody?

Szybko się ubieramy. Do 5 minut powinniśmy już być wysuszeni i w ubraniu. Dobrze mieć ze sobą termos

z ciepłą herbatą. Można też zrobić kolejną, 10-minutową rozgrzewkę, aby organizm naturalnie pobudzić do pracy. Nigdy nie wchodzimy do gorącej wody po morsowaniu. Jeden ze znajomych wszedł do wanny, już po powrocie do domu i nabawił się zylaków, które musiał operować.

Morsujecie w Niepołomicach?

Najbliższe miejsce to Przylasek, choć trzeba sprawdzić czy jest otwarte. My korzystamy z Zakrzówka w Krakowie albo morsujemy na Bagrach – tam jest dobre zaplecze, długa plaża. Oczywiście mekką dla morsów jest morze, ale do niego z Niepołomic mamy daleko. Osobiście bałabym się zanurzać w rzece z uwagi na prąd wodny i obawy jak by to wpłynęło na stawy. Polecam morsować w stojącej wodzie.

Od początku sezonu morsowałeś w każdy weekend. Co cię motywuje, aby regularnie marznąć?

Nakręca mnie to, że daję radę.

W co się zmieni morsowanie, gdy przyjdzie lato?

Wtedy będziemy się opalać. Ładować się energią ze słońca. A teraz staramy się jej nałapać z morsowania. To naprawdę daje dużo szczęścia. To niesamowite uczucie, polecam spróbować zwłaszcza tym, którzy twierdzą, że nie dadzą rady, bo są zmarzluchami. Niektórych może motywować to, że morsowanie wpływa korzystnie na ujędrnienie ciała i redukcję cellulitu. Sportowcy w ten sposób regenerują mięśnie. Redukuje również stany zapalne na przykład w Hashimoto, ale tu decyzja powinna być skonsultowana z lekarzem.

Dziękuję za rozmowę. A czego życzyć osobom morsującym?

Niskich temperatur i gorącego serca do morsowania!

Morsowanie okiem lekarza

dr n. med. Robert Kowalski

specjalista chorób wewnętrznych, kardiolog

Czy morsowanie jest dla wszystkich? Nie. Każdy z nas jest jedyny w swoim rodzaju i nie ma drugiej takiej osoby jak ja – zatem niekoniecznie to, co jest dobre i sprawia przyjemność jednej osobie, będzie takie dla mnie

Wiem, moda nakazuje dziś wziąć aparat do ręki i rozbierać się zimą do bieleziny, pytanie, czy rozum nakazuje to samo? Może jednak warto wpiąć spojrzeć krytycznie na własne uwarunkowania zdrowotne...

Reakcja fizjologiczna naszego organizmu na zimno to uruchomienie różnych mechanizmów zabezpieczających przed wychłodzeniem – w ich wyniku dochodzi do redystrybucji przepływu krwi w organizmie, wyrzutu katecholamin, wzrostu ciśnienia tętniczego – czasem do wysokich wartości, mięśnie

stają się sztywne i mniej sprawne, wzrasta lepkość krwi. Może dojść do niedokrwienia mięśnia sercowego i zaburzeń rytmu serca, które może stać się niewydolne.

Im bardziej gwałtowna ekspozycja na zimno, tym większe ryzyko gwałtownej reakcji naszego organizmu. Zazwyczaj nic się nie dzieje, jeśli morsuje młoda i sprawna osoba, z dobrym przygotowaniem fizycznym i po odpowiedniej rozgrzewce. Jeśli jednak osoba jest mniej młoda i mniej sprawna, konsekwencje mogą nie być przyjemne.

Wszystko jest dla ludzi. I warto – dla zdrowia, relacji z innymi, odpoczynku, relaksu – korzystać z różnych możliwości. Ale niech to będzie bezpieczne i zgodne ze zdrowiem i zdrowym rozsądkiem.

W razie wątpliwości – zapytaj swojego lekarza.

fot. Katarzyna Miechowicz

OSA w trampkach

podsumowanie akcji dla początkujących biegaczy

Pod koniec czerwca ruszył treningowy program biegowy dla początkujących, którego organizatorem było Stowarzyszenie Niepołomice Biegają. Efekt przeszedł nasze najśmielsze oczekiwania!

Zachęcaliśmy do aktywności fizycznej każdego, udowadniając, że biegowa przygoda nie jest zarezerwowana tylko dla ludzi wysportowanych, z idealną atletyczną sylwetką. Od czegoś przecież trzeba zacząć, można... od samego zera.

Początkujący biegacze często popełniają błędy, które szybko zrażają ich do wysiłku fizycznego lub są powodem kontuzji. Nasze stowarzyszenie zaproponowało bezpłatne treningi pod okiem doświadczonego trenera i sportowca, Ilyi Markova, mistrza Europy i świata w chodzie sportowym, dzięki któremu pierwsze kroki nowych adeptów w sztuce biegania były bezpieczne i zdrowe.

Na pierwszy trening na arenie lekkoatletycznej w Niepołomicach przyszło ponad 20 osób! Okazało się, że jest potrzeba organizacji takich regularnych piątkowych biegowych spotkań. Grupa zaczęła się mocno rozrastać, z czasem niemal zdominowała ekipę „starych biegowych wyjadaczy”, nie odpuszczając żadnego treningu. Wiele z osób, które wtedy stawiały naprawdę pierwsze kroki w bieganiu, zostało z nami do teraz, wciągając do grupy biegowej swoje rodziny, współmałżonków i dzieci.

Zaczął się od bezpłatnych piątkowych treningów, obecnie biegowe OSY uczestniczą również w innych naszych zajęciach: na sali gimnastycznej, siłowni, treningach w puszczy, jodze, w wyjazdach, imprezach, zawodach, a nawet... morsowaniu. Stały się częścią naszej grupy.

Nie wierzycie? Przeczytajcie relację Marty Stolarz, która zaczęła bieganie z nami w czerwcu.

Program OSA W TRAMPKACH – dla Osób Sportowo Aktywnych – zamierzamy kontynuować w 2021 roku. Zapraszamy do dołączenia do naszej grupy!

Więcej informacji: www.niepolomicebiegaja.pl.

KAMILA GRUSZKA
Niepołomice Biegają
fot. Andrzej Szczepocki

Bo biegać każdy może...

Nigdy nie lubiłam biegać. Szybko się męczyłam, nie mogłam złapać oddechu. Ewidentnie dyscyplina sportu nie była dla mnie

Kilka lat temu zaczął biegać mój mąż i obserwowałam, jak coraz bardziej się w to wkręca, zapisuje na kolejne zawody i szuka nowych wyzwań. A może to jest faktycznie fajne? Może spróbuję? Pomyśle o tym jutro! I tak minęło kilka lat.

Moja kondycja, a właściwie jej brak, jakoś nie spędzała mi snu z powiek. Chyba nawet nie zdawałam sobie sprawy, jak zatrważająco jest marna. Wszędzie jeździłam samochodem i nie było potrzeby się z nią konfrontować. Aż do dnia, kiedy postanowiliśmy rozpocząć z dziećmi wędrówki górskie. Żadne tam ekstremalne wyzwania. Lubomir, Mogielica, Szczebel (tę małą wredną górkę na długo zachowam w pamięci). I to był czas na refleksję. Nie jest dobrze! Trzeba się wziąć za siebie!

Podobno nic tak nie poprawia kondycji jak bieganie, więc postanowiłam spróbować. Kupiłam buty, znalazłam w internecie plan treningowy, który miał mnie przygotować na przebiegnięcie bez przerwy 30 min. Wydawało mi się to zupełnie nieprawdopodobne, ale podjęłam wyzwanie. Zaczęłam od marszobiegów, ze znaczną przewagą marszu. Już po tygodniu chciałam to wszystko rzucić, bo nic się nie zmieniło. Oczekiwałam natychmiastowych wyników, rekordów, sławy, a tu dalej zadyszka, czerwona twarz i skurcze każdego mięśnia. Zawzięłam się jednak.

No i tak sobie truchtałam od czasu do czasu, ciesząc się każdym najmniejszym sukcesem i poprawą parametrów wydolnościowych. Wtedy przyszedł mi do głowy szalony plan, żeby dołączyć do grupy Niepołomice Biegają, gdzie trenował mój mąż. Tylko co ja miałabym tam robić? Tam wszyscy biegają dużo, szybko i z rewelacyjnymi wynikami. Nie! Jeszcze nie!

W lecie tego roku trafiłam na Facebooku na posta, że NB ruszają z nowym projektem OSA W TRAMPKACH, skierowanym właśnie do osób początkujących. Teraz albo nigdy! – pomyślałam i poszłam na pierwszy trening na arenie lekkoatletycznej w Niepołomicach. Przyszło ok. 20 osób, większość naprawdę początkująca. Nasz trener Ilya, chodząca legenda, cały czas nam

fot. Andrzej Szczepocki

powtarzał, żeby biec naprawdę powoli, bo zaraz zabraknie nam sił i dostaniemy zadyszki. Faktycznie! Działa! Można biec wolniej, ale za to dłużej. I tak zaczęłam uczyć się biegać.

Nawet nie wiem, kiedy OSY zostały „wchłonięte” przez NB i przestały być osobnym tworem. Zaczęliśmy biegać razem ze „starymi wyjadaczami” z NB i okazało się, że moje obawy i onieśmienie były całkowicie bezpodstawne. Bardziej doświadczeni biegacze wzięli nas początkujących pod swoje skrzydła i oprócz treningów grupowych „zabierają” nas na wspólne biegowe wypadki, podczas których opowiadają nam o swoich początkach w grupie, zdradzają nam tajemne przepisy na sukcesy i udowadniają, że puszca nie jest wcale płaska, a na Koziej Górcie to nawet turniej lotów można urządzać.

Nagle okazało się, że muszę ustalać z Grześkiem grafik, kto z nas idzie dzi-

siaj biegać i tak mi jakoś smutno, gdy wypada jego kolej, a ja zostaję w domu. Jeszcze rok temu nie uwierzyłabym, że taka sytuacja będzie miała miejsce!

Bieganie to nie tylko aktywność fizyczna. To też (a może przede wszystkim) ludzie, z którymi dzieli się tę pasję. Dlatego dla mnie trening to również oczekiwanie na spotkanie z ludźmi, z którymi w międzyczasie się zaprzyjaźniłam, z którymi mogę pogadać o wszystkim, którzy się nawzajem wspierają, motywują i nakręcają na coraz to bardziej szalone pomysły. Ludzie, z którymi robimy fajne rzeczy biegowe, organizujemy akcje charytatywne i imprezy towarzyskie.

Dołączcie do nas! Będzie Wam tu dobrze!

MARTA STOLARZ
Niepołomice Biegają

Halowy Puchar Polski Południowej

Tadeusz Czajka
KJK Pod Żubrem

Od 10 do 13 grudnia 2020 r. w KJK Szary Michałowice miał miejsce Halowy Puchar Polski Południowej oraz zawody regionalne w skokach przez przeszkody. Była to impreza kończąca sezon 2020 w Małopolsce

Klub Jazdy Konnej Pod Żubrem Niepołomice reprezentowało 8 par, pięć z nich rywalizowało w HPPP, a trzy w zawodach regionalnych. Emocji było wiele i chociaż tym razem nie udało się zająć miejsc w czołówce, to nasze zawodniczki walczyły do końca w finałach.

Jedna pechowa zrzutka w pierwszym półfinale odebrała możliwość zwycięstwa w kategorii open niepołomickiej parze: Joannie Korabik na koniu Bafra – po bezbłędnie (i z najlepszym czasem) pokonanym finałowym parkurze para zajęła ostatecznie 9 miejsce. W tej samej kategorii piękny debiut na wysokości 100 i 105 zaliczyła Kamila Malik i Agitacja, które bezbłędnie pokonały parkur finałowy oraz pierwszy półfinał.

W zawodach regionalnych dobre przejazdy zaprezentowały Kamila Piórkowska i Rosa, Nina Tabor i Basalino

FS oraz debiutująca w klasie L Aniela Iwan i Empire S.

Gratulacje dla amazoнок oraz ich trenerów: Olega Badałowa, Niny Niezapomniaszczij i Anny Schoen-Pyrek. Teraz amazonkom i ich koniom należy się dłuższy odpoczynek po sezonie, ale już na przełomie stycznia i lutego 2021 wracamy na parkury.

Wyniki:

Joanna Korabik i Bafra
9 miejsce w HPPP kat. Open

Kamila Malik i Agitacja
dobre przejazdy w HPPP kat. Open 100, 105 cm

Victoria Styś i Just Nothing
dobre przejazdy w HPPP kat. Open 100, 105 cm

Victoria Styś i Oskar
dobre przejazdy w HPPP kat. Ladies 110, 115, 120 cm

Wiktorija Koza i Sumira
dobre przejazdy w HPPP kat. Juniorzy 120, 125 cm

Aniela Iwan i Empire S
dobre przejazdy w konkursach 100 cm

Nina Tabor i Basalino FS
dobre przejazdy w konkursach 110, 120 cm

Kamil Piórkowska i Rosa
dobre przejazdy w konkursach 110, 120 cm

Wicemistrzowie Polski modeli szybowców

Krzysztof Gawłowski

instruktor modelarstwa lotniczego i kosmicznego

13 grudnia modelarze z Centrum Kultury w Niepołomicach zostali wicemistrzami Polski w konkurencji modeli szybowców halowych F1N podczas Mistrzostw Polski Modeli Szybowców Halowych, które odbyły się w Krośnie-Jedliczu

Krosno po raz drugi z rzędu okazało się szczęśliwe dla naszych modelarzy, którzy wywalczyli tam kolejny tytuł.

W mistrzostwach udział wzięli zawodnicy z Aeroklubów: Poznańskiego, Stalowowolskiego, Warszawskiego, Podkarpackiego, Krakowskiego oraz z klubów modelarskich: OSiR Suwałki, UKS Jedyńka Hrubieszów, MOKSiR Chrzanów, GSML w Gliwicach, SMO Feniks Grodków i LOK Bieruń.

Wśród rywalizujących o tytuły mistrzowskie, znalazła się w tym roku tylko trójka naszych modelarzy z licencjami sportowymi Aeroklubu Krakowskiego.

Michał Kuchta (DK Zabierzów Bocheński), Mikołaj Szewczyk i Marcel

Włodarz (DK Wola Batorska) w kategorii wiekowej juniorów wywalczyli tytuł drużynowych II Wicemistrzów Polski ustępując pola tylko modelarzom OSiR Suwałki (Mistrzowie Polski) i UKS Jedyńka Hrubieszów (I Wicemistrzowie Polski).

Sukces niepołomickich modelarzy jest o tyle cenny, że od marca nie mieli oni możliwości przeprowadzenia treningu na terenie żadnego dużego obiektu w naszej gminie. Jako trening przygotowujący do występu w Mistrzostwach Polski wykorzystali udział w zawodach Pucharu Polski, które odbyły się dzień wcześniej, tj.

12 grudnia, również w Jedliczu.

W Pucharze Polski, spośród około 200 wszystkich sklasyfikowanych zawodników, najlepsze miejsca naszych zawodników w końcowej punktacji w konkurencji F1N uzyskali:

– w kategorii młodzików: Mikołaj Szewczyk – 11 m.,

– w kategorii juniorów młodszych: Michał Kuchta – 6 m.,

– w kategorii seniorów: Krzysztof Gawłowski – 8 m.

Gratulujemy!

Mistrzynie w gimnastyce artystycznej

Beata Heichel
SGA Kraków

Emilia Heichel zdobyła złoto w Mistrzostwach Polski w gimnastyce artystycznej w kategorii juniorek. Turniej odbywał się od 20 do 22 listopada w Rumii

Zawodniczka z Niepołomic zdobyła złoty medal w wieloboju, wykonując układ ze skakanką, piłką, maczugami i wstążką. Kwalifikując się do trzech finałów, zdobyła złoty medal za układ ze wstążką i srebrny w układzie z maczugami. Jest to ogromne osiągnięcie i dumą zarówno dla Emilii, jak i klubu SGA Kraków, w którym trenuje. W zeszłym roku to właśnie ten klub zdobył drużynowe Mistrzostwo Polski w kategorii juniorek, w czym ogromną zasługę miała również Emilka.

Zawodniczka brała udział w wielu prestiżowych zawodach, zarówno w kraju jak i za granicą, powołana została na Mistrzostwa Europy, które odbyły się w Kijowie w dniach 26-29.11.2020. Ze względu na zadłużenie PZG, polskie zawodniczki zostały zablokowane i niestety nie mogły wziąć udziału w tym wydarzeniu.

Prywatnie Emilka, uczennica VIII klasy szkoły podstawowej, już od naj-

młodszych lat wykazywała duże predyspozycje gimnastyczne. Trenuje tę dyscyplinę od pierwszej klasy szkoły podstawowej, spotykając na swojej drodze wspaniałych ludzi – trenerki, które umiały ją właściwie pokierować i motywować. Dzięki nim, swojej wytrwałości, determinacji i ciężkiej pracy osiągnęła sukces, o którym wiele dziewcząt marzy.

Karate online z AKT Niepołomice-Kraków

Joanna Musiał
AKT Niepołomice-Kraków

Z powodu pandemii koronawirusa ponownie musieliśmy zamknąć progi naszego dojo dla ćwiczących. I choć nasza Akademia zawiesiła na 3 tygodnie zajęcia stacjonarne, równocześnie rozpoczęła treningi karate online.

Podczas przerwy świątecznej i ferii zimowych instruktorzy AKT codziennie

prowadzili zajęcia dla wszystkich grup zaawansowania. Trenować można było rano, popołudniami i wieczorem.

Dodatkowo, karatecy mogli wziąć udział w feriach z Polską Unią Karate Tradycyjnego, podczas których treningi prowadzili różni instruktorzy z całej Polski.

W sumie w ciągu jednego dnia treningowego we wszystkich zajęciach uczestniczyło około 300 osób. W niektórych domach przed ekranami gromadziły się całe rodziny ćwiczących.

Wzięliśmy też udział w aktywnych feriach z TAURON Areną Kraków i nasi trenerzy: sensei Michał Janusz i sensei Wiktor Staszak poprowadzili kilka treningów online, które były transmitowane na żywo i każdy mógł się dołączyć do ćwiczeń.

Mistrzostwa Małopolski w Badmintonie w Niepołomicach

Marek Burda

MKS Spartakus Niepołomice

Na hali sportowej w Niepołomicach rozegrano badmintonowe Mistrzostwa Małopolski. Zawody, które z powodów epidemii zostały przeniesione z wiosennego terminu, trwały 2 dni, a rozegrano je w następujących kategoriach: żak młodszy, żak, młodzik młodszy, młodzik oraz open.

Swoją obecność mocno zaznaczyły kluby z całej Małopolski m.in.: MKS Junis Szczucin, UKS Gryf Pleśna, UKS KSBad Kraków, UKS Cross Tomice, AZS AGH Kraków, MKS Centrum Kraków, UKS Lider Wieliczka, Badminton PRO Kraków, Fame Sport Kraków oraz zawodnicy niezrzeszeni.

O tytuły walczono z dużą zaciętością i pomimo „pandemicznego” sezonu zawodnicy pokazali się z bardzo dobrej strony. Pojedynki były rozgrywane na wysokim poziomie i często trzeba było trzech setów, by wyłonić zwycięzcę.

Gospodarze, klub MKS Spartakus Niepołomice reprezentowany był przez liczną grupę zawodników, którzy zdobyli 6 tytułów Mistrza Małopolski, 4 tytuły Wicemistrza Małopolski, oraz 11 brązowych medali.

Nasi zawodnicy zdobyli medale w następujących kategoriach wiekowych:

- Żak młodszy chłopcy: Michał Jagła złoto, Józef Woliński brąz
- Żak młodszy dziewczęta: Beata Kusak oraz Aleksandra Pazdan brąz

- Żak chłopcy: Hubert Janczyk złoto, Jakub Ferens srebro
- Młodzik Młodszy chłopcy: Adam Burda srebro, Piotr Poluk brąz
- Młodzik dziewczęta: Aleksandra Gwóźdź srebro, Julia Więclaw oraz Izabela Kula brąz
- Młodzik Chłopcy: Maciej Gałan złoto, Tomasz Gibas brąz
- Gra pojedyncza open mężczyzn: Jakub Augustynek i Tomek Gibas brąz
- Gra pojedyncza open kobiet: Monika Kania złoto
- Gra podwójna open mężczyzn: Krzysztof Omilianowski/Jakub Augustynek złoto, Maciej Gałan/Tomasz Gibas brąz

tynek złoto, Maciej Gałan/Tomasz Gibas brąz

• Gra podwójna open kobiet: Monika Kania/Kamilla Sagan-Gałązka złoto, Kinga Kura/Aleksandra Gwóźdź srebro, Izabela Kula/Julia Więclaw brąz

• Gra mieszana open: Kamilla Sagan Gałązka/Jarosław Górski brąz

Barw MKS Spartakus bardzo dzielnie broniły także: Zosia Pyrlík, Emilka Gałązka, Paweł Jagła, Szymon Pasikowski, Szymon Karolczyk, Karol Pyrlík.

Zawodnicy trenują pod okiem trenerów: Roberta Frasia, Dariusza Janika oraz Kamilli Sagan-Gałązki.

Turniej został zorganizowany przy wsparciu finansowym Powiatu Wielickiego oraz Miasta i Gminy Niepołomice.

Ogólnopolskie Zawody Combat Aikido

Arkadiusz Małek

Niepołomicki Challenge Ju-Jitsu Sport

12 grudnia w Radymnie odbyły się XII Ogólnopolskie Zawody Combat Aikido oraz Ju-Jitsu o Puchar Miasta Radymno

Jak zwykle nie zabrakło Niepołomickiego Challenge Ju-Jitsu Sport! Piętnastoosobowa grupa zawodników zdobyła 20 medali. Zawody były prowadzone na dwóch matach jednocześnie i jednej planszy, gdzie rozgrywano rywalizację Semi-Contact.

Wyniki Ju-Jitsu:

Złote medale zdobyli: Oliwia Długosz, Milena Salisz, Pola Szcześniak, Aleksandra Kaliszka, Tomasz Krzysztofiak, Bartłomiej Chwajół, Marcel Jach.

Srebrne medale zdobyli: Franciszek Jagła, Julia Kaliszka, Michał Wilczyński, Bartłomiej Chwajół, Zuzanna Brykała, Ksawery Zych.

Brązowe medale zdobyli: Jan Pyrlík, Michał Paluch, Nadia Małek, Alan Mucharski.

Wyniki Semi-Contact:

Złote medale zdobyli: Nadia Małek, Oliwia Długosz.

Srebrny medal zdobył: Bartłomiej Chwajół.

Niestety jeden z naszych zawodników Oskar Zych nie miał przeciwnika.

Bardzo dziękujemy rodzicom za pomoc w transporcie oraz kolejny rok zaufania!

Wszystkim gratulujemy!

Działanie w dobie pandemii

Marek Bartoszek
Biuro Prasowe SFS

Szkoła Futbolu Staniątki realizuje zadania związane ze szkoleniem dzieci i młodzieży we współpracy z lokalnymi samorządami. W dobie koronawirusa jest to trudne i wymagające kreatywności przedsięwzięcie

Szkółki piłkarskie w Polsce nie funkcjonowałyby obecnie bez wsparcia ze środków publicznych. Podczas trwającej walki z epidemią czekające nas wyzwania byłyby niemożliwe do zrealizowania, gdyby nie partnerstwo i życzliwość przedstawicieli instytucji publicznych takich jak Gminy Niepołomice i Wieliczka, Powiat Wielicki czy Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Pierwsza fala koronawirusa zatrzymała większość obszarów życia, również sport. Dzięki wsparciu rodziców naszych podopiecznych oraz elastyczności samorządów udało nam się przetrwać i po letnim wznowieniu treningów skupić się na tym, co przynosi nam wiele satysfakcji, a więc szkoleniu w najlepszych możliwych warunkach.

Ograniczona liczba aktywności dzieci, zamknięte szkoły, zajęcia online i brak pracy w grupach spowodowały, że rola ośrodków piłkarskich uległa w ostatnich

mięsiącach poszerzeniu. Treningi i zajęcia sportowe stały się w zasadzie jedyną możliwością aktywnego i bezpiecznego spędzania wolnego czasu. Aby dostęp do naszej oferty był jak najszerszy, realizujemy szereg projektów, podczas których staramy się nawiązywać do długo wyczekiwanej „normalności” w życiu społecznym.

O tym, że rozwijamy się w odpowiednim kierunku, świadczy współpraca z Ministerstwem Sportu. Dzięki realizacji projektów zawodnicy mają okazję uczestniczyć w dodatkowych turniejach oraz korzystać z najnowocześniejszego sprzętu sportowego. Zorganizowaliśmy m.in. Memoriał Tadeusza Szybińskiego, naszą flagową imprezę, która odbyła się mimo przebudowy staniąteckiego obiektu. To nie jedyna możliwość, dzięki której zapraszamy do gminy szkółki z całej Polski. Zorganizowaliśmy także cykl wydarzeń pod nazwą Moje pierwsze

ogólnopolskie turnieje. Łącznie jesienią spotkaliśmy się na organizowanych przez nas zmaganiach z 59 drużynami!

Udział w certyfikacji szkółek piłkarskich PZPN i otrzymanie najwyższego złotego certyfikatu jest potwierdzeniem naszej drogi i motywacją do utrzymania najwyższych standardów szkolenia. Do każdego zespołu przypisanych jest dwóch szkoleniowców, a liczba treningów i meczów jest wyższa od wymagań stawianych przez władze związkowe.

Szczególnie cieszymy się z realizacji projektu: Dziecko, mama, dziadek, starszy brat, w piłkę mogą wszyscy grać. Ministerialny projekt pozwolił nam uruchomić zajęcia dla dzieci od 2. roku życia, które dosłownie pierwsze kroki z piłką stawiają w towarzystwie swoich dziadków, rodziców czy starszego rodzeństwa.

Chcesz aby Twoje dziecko spróbowało swoich sił w piłce nożnej? Zapraszamy w szeregi Szkoły Futbolu Staniątki. Aktualnie prowadzimy nabór uzupełniający w rocznikach 2008-2018. W tych trudnych czasach warto mieć odskocznnię od codzienności i pod okiem doświadczonych i pełnych pasji trenerów rozpocząć swoją przygodę ze sportem.

Szkoła Futbolu Staniątki
NA SEZONY 2019-21

KLUB PARTERSKI

**NABÓR
UZUPEŁNIAJĄCY
ROCZNIKI
2008-2018**

TEL: 605-525-999
WWW.SZKOLAFUTBOLU.PL

Wirtualne podróże po literaturze

Małgorzata Turecka i Anna Urbanek

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Zapewne wielu Czytelników Biblioteki Publicznej w Niepołomicach pamięta nasze cykliczne, śródowe spotkania: Podróże po dziecięcej literaturze. Często bywa, że gdy pojawiają się na naszej drodze przeróżne przeszkody, lubią pojawiać się także dobre rzeczy. Mamy nadzieję, że będzie tak i tym razem. Bo właśnie narodził się pewien pomysł – pomysł tworzenia dla Was, drodzy czytelnicy, krótkich filmików, które pojawiają się, dla podtrzymania naszej tradycji, co śródę na naszym facebookowym profilu. Może pomyślicie: „no nie, to już przesada, kolejne zajęcia online”. No i oczywiście macie rację. Bo ile można wpatrywać się w monitor komputera, zdajemy sobie sprawę z tego, że macie już tego po prostu zwyczajnie dość. Dlatego celem tych naszych krótkich filmików jest właśnie „przegonienie” Was sprzed komputera. Gdzie? Do naszej biblioteki. Dlatego bez obaw, filmiki są naprawdę krótkie, bo mają być inspirujące. Co tydzień staramy się pokazać Wam interesujące pozycje książkowe dla młodszych i starszych dzieci oraz dla młodzieży. Są to głównie nowości, które się u nas pojawiają, ale i takie książki, do których warto po prostu zajrzeć.

Nie ma chyba lepszego sposobu na oderwanie się od codzienności i zrelaksowanie, niż spędzenie czasu z fajną książką. A jest ich u nas całe mnóstwo. Wielu z Was nawet sobie nie zdaje sprawy z tego, co można u nas znaleźć, ponieważ większość nowych książek znika z regałów, zanim ktoś inny zdąży je w ogóle zobaczyć. I to też kolejny powód, aby nas oglądać. Nawet, jeśli nie uda się od razu pożyczyć książki, która

się Wam spodoba zapisujcie ją sobie, na swojej własnej liście książkowych życzeń. Zachęcamy do rezerwowania książek na naszej stronie internetowej, czasem to najłatwiejszy sposób na upolowanie perełek.

Czytajcie jak lubicie, sami z kubkiem kakao, czy wspólnie z rodzicami, z dziadkami, czy rodzeństwem. Serdecznie zapraszamy do biblioteki, a my zawsze chętnie pomożemy w wyborze literatury.

Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła – Wisława Szymborska

fot. Agnieszka Grab

Godziny otwarcia bibliotek w sołectwach gminy Niepołomice

Filie Biblioteki Publicznej w Niepołomicach są otwarte dla czytelników. Serdecznie zapraszamy do korzystania ze zgromadzonych tam zbiorów książek.

Filia Wola Batorska

poniedziałek 8.30-12.00

środa 9.00-16.00 (przerwa 12.30-12.45)

czwartek 12.00-19.00 (przerwa 15.00-15.15)

Filia w Podtężu

poniedziałek 8.00-15.00 (przerwa 11.30-12.00)

środa 11.00-18.00 (przerwa 14.30-15.00)

czwartek 15.00-18.00

Filia w Staniątkach

wtorek 11.00-18.00 (przerwa 14.30-15.00)

czwartek 11.00-14.30

piątek 8.00-15.00 (przerwa 11.30-12.00)

Filia w Zabierzowie Bocheńskim

poniedziałek 12.30-15.30

wtorek 12.00-19.00 (przerwa 15.00-15.15)

piątek 8.00-15.00 (przerwa 12.00-12.15)

Biblioteka rozda 130 kodów do Legimi

Agnieszka Grab

Drodzy Czytelnicy, miłośnicy e-booków. Mamy dla Was 130 kodów do platformy Legimi!

Ponad 60.000 tytułów najlepszych autorów – polskich i zagranicznych dostępnych na wyciągnięcie ręki! Aby otrzymać kod wystarczy skontaktować się z nami poprzez adres mailowy: mediateka@biblioteka-niepolomice.pl lub czytelnia@biblioteka-niepolomice.pl. Można również napisać do nas wiadomość na Facebooku.

Szczegółowe informacje dotyczące aktywowania kodu dostępne są tutaj na stronie internetowej biblioteki <https://biblioteka-niepolomice.pl>.

Kody zostały zakupione w ramach Wieloletniego Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Priorytet 1 Zakup usług dostarczania publikacji drogą elektroniczną finansowanego ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

Dama z alei Dębowej – Wspomnienie o Stanisławie Piątkowskiej

W listopadzie ubiegłego roku odeszła Stanisława Piątkowska, długoletni pedagog i dyrektor Szkoły Muzycznej w Niepołomicach. Tekst poniższy jest wspomnieniem, pożegnaniem, rozmową...

Mam przed sobą życiorys, spisany ręką Pani Stanisławy. Piękne, staranne, niemal kaligraficzne pismo. Życie podsumowane skromnie, w kilku zdaniach.

Pozwoli Pani, Kochana Pani Profesor, że my – Pani bliscy, przyjaciele, znajomi – dodamy tutaj jeszcze parę słów.

Urodziłam się 16. lutego 1943 r. w Zatorze koło Oświęcimia. W 1950 r. zaczęłam naukę w Szkole Podstawowej w Zatorze...

Mieszkanie, które zajmowała rodzina Pani Stanisławy sąsiadowało z pomieszczeniami Ogniska Muzycznego, prowadzonego przez prof. Izabelę Filimową. Malutka Stasia często przerywała zabawę, stawała w drzwiach i słuchała... Nikt chyba wtedy nie przypuszczał, że z marzeń małego dziecka o grze na fortepianie zrodzi się wkrótce wielka miłość do muzyki i pasja, trwająca całe życie.

Barbara Zawartka, siostra, wspomina: *Jeszcze nie umiała czytać, a już zaczęła naukę w Ognisku. Ale ciężka i wieloletnia choroba naszego ojca, a potem jego rychła śmierć (Stasia miała wtedy 12 lat) nie dawały nadziei na posiadanie własnego instrumentu. Korzystała więc z grzeczności wielu Zatorzan, u których był fortepian.*

Bardzo pracowita i zdolna, obdarzona słuchem absolutnym dziewczynka, nie poprzestała na grze w Ognisku. W zaledwie trzy lata zrealizowała program Podstawowej Szkoły Muzycznej, obejmujący standardowo siedem lat nauki.

Barbara Zawartka: *Za pilną naukę szkoła w Oświęcimiu przyznała jej stypendium, a fundusze skrzętnie składane przez naszą mamę i spłata po ojcu pozwoliły na zakup wymarzonego fortepianu.*

...Po ukończeniu 7. klasy wstąpiłam do Liceum Muzycznego im. F. Chopina w Krakowie. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w 1962 r. rozpoczęłam studia na Wydziale Teorii, Kompozycji i Dyrygentury w Krakowskiej Wyższej Szkole Muzycznej...

Codziennność studentki, zwłaszcza tak towarzyskiej i energicznej jak Pani Stanisława, nie mogła ograniczać się do przebywania w szacownych murach uczelni i pilnego studiowania.

Wszyscy, którzy znali Panią Profesor, wiedzą, jak barwnie potrafiła opowiadać. Lubiła z humorem wspominać czas młodości, ludzi, których знаła (choćby samego Jana Nowickiego, który sypiał... w namiocie, rozstawionym w jednej z sal bursy Akademii), całe to studenckie życie, pełne radości, tańca i muzyki, nie tylko tej klasycznej. Na jednej z imprez w krakowskiej Rotundzie nasza Pani Pro-

fesor poznała swojego przyszłego męża. Początki relacji nie należały do łatwych – w pewnym momencie para się rozstała. Po dwóch latach Pani Stanisława i Pan Ignacy spotkali się przypadkiem w Niepołomicach. Państwo Piątkowscy byli sobie najwyraźniej przeznaczeni – od tamtej pory byli już razem, przez całe życie.

...W trakcie studiów, w 1965 roku, rozpoczęłam pracę – instruktora akompaniatora w Zakładowym Domu Kultury Huty im. Lenina...

Barbara Zawartka: *W tym czasie Stasia komponowała fugi i akompaniowała do zajęć z rytmiki, dzięki czemu mogła wspierać studiujące rodzeństwo, o czym z wdzięcznością wspominamy.*

...Po ukończeniu studiów w 1968 r. podjęłam pracę w Społecznym Ognisku Muzycznym w Krakowie – Nowej Hucie, w którym pracowałam do 1982 r. Prowadziłam estradę wokalistów amatorów.

W r. 1980 uzyskałam uprawnienia muzyka kategorii „S”. Od 1980 pracowałam w charakterze muzyka-kompozytora w Teatryku Dziecięcym Skrzat w MDK-u im. J. Korczaka w Krakowie...

Rok 1982 rozpoczyna najdłuższy – już nie krakowski, a niepołomiccki – rozdział działalności artystycznej i zawodowej Pani Profesor.

Stanisława Piątkowska kierowała Szkołą Muzyczną w Niepołomicach do chwili przejścia na emeryturę w roku 2006. W latach 2006–2015 pracowała nadal, już jako nauczyciel emerytowany.

Początkowo szkoła mieściła się przy ul. Bocheńskiej. W roku 1992 przeprowadziła się na ul. Piękną, gdzie zajmowała tylko kilka sal, później piętro. Prawem korzystania z całego budynku szkoła dysponuje dopiero od roku 2015. Warunki pracy, zwłaszcza w pierwszej siedzibie, na ul. Bocheńskiej, były bardzo trudne.

Wyobraźmy sobie teraz Panią Dyrektor – w jednej osobie muzyka, kompozytora, pianistkę, pedagoga, oddaną uczniom, dbającą o rozwój artystyczny swoich wychowanków, na co dzień prawdziwą damę, zawsze elegancko ubraną, starannie uczesaną. Po godzinach występowała w szkole w nieco innym wcieleniu: rozpaliała w piecach, razem z mężem zsypywała węgiel do piwnicy, prała i rozwieszała ciężkie, lniane zasłony (pani sprzątająca cierpiała na reumatyzm i trzeba było jej pomóc...), zaopatrywała szkołę we wszelkie potrzebne artykuły (nie zapominajmy, że rzeczywistość lat 80., to nie był czas dobrobytu i szalejącego konsumpcjonizmu, a półki w sklepach często były puste). Prowadzenie placówki w tamtych czasach było tak naprawdę pracą na kilku etatach jednocześnie. Do ciężkiej pracy w szkole dochodził jeszcze jeden „etat” : Pani Profesor miała przecież swoją rodzinę, dorastające dzieci. Jak Pani to wszystko godziła, Pani Stanisławo?

Szczepan Tesarowicz, pedagog Szkoły Muzycznej w Niepołomicach: *Panią prof. S. Piątkowską poznałem w 1995 roku. Szkoła działała wtedy w bardzo trudnych warunkach lokalowych – dysponowała czterema salami lekcyjnymi. Na terenie placówki funkcjonowało również Ognisko Muzyczne Dominanta. Dla Pani Profesor nie stanowiło to problemu. Potrafiła w sposób wirtuozowski zarządzać szkołą, pełniąc równocześnie rolę nauczyciela fortepianu, przedmiotów teoretycznych, zespołu wokalnego Kastaniety oraz wykonując inne czynności, związane z obsługą działu administracyjnego, sekretariatu szkoły i organizacją koncertów szkolnych na Zamku Królewskim w Niepołomicach.*

Kronika Szkoły Muzycznej pełna jest pięknych zdjęć, zaproszeń na koncerty, artykułów prasowych, podziękowań i listów gratulacyjnych. Uczniowie i nauczyciele, a wraz z nimi Pani Profesor, zagrali ogromną ilość koncertów, sami i we współpracy z lokalnymi muzykami, zespołami instrumentalnymi i chórami. Uświetnili swoimi występami wiele imprez.

Pani Stanisława nie zapominała o ludziach chorych. Muzyka była zawsze obecna na niepołomickich spotkaniach z osobami niepełnosprawnymi i cierpiącymi na SM. Podopieczni Domu dla Niewidomych Mężczyzn z Jazów, dzięki Pani Profesor od wielu lat mają możliwość nauki gry na instrumentach w Ognisku działającym przy Szkole. Szkolną tradycją jest także coroczne kolędowanie z niewidomymi pensjonariuszami Domu.

Pani Profesor Piątkowska znana była ze swojej życzliwości i ciepła. Dbала o dobrą atmosferę w szkole. Starala się

też nie tracić kontaktu z absolwentami. Niezwykle cieszyły ją ich życiowe sukcesy, nie tylko te muzyczne.

Izabela Turecka, absolwentka, obecnie pedagog Szkoły Muzycznej: *Z ciepłem i serdecznością Pani Dyrektor podchodziła do wszystkich wychowanków Szkoły Muzycznej. Zawsze, gdy ją spotykałam, już jako studentka Akademii Muzycznej w Krakowie, była zaciekawiona, co słychać na uczelni oraz u mnie. Pomimo pełnionej funkcji Dyrektora nie tworzyła dystansu. Była człowiekiem pełnym pasji i ogromnej charyzmy, która motywowała ludzi do jaśniejszego spojrzenia na trudne sytuacje.*

Szczepan Tesarowicz: *Z nostalgią wspominam m.in. uroczystości jubileuszowe z okazji 20 – oraz 25-lecia pracy Pani Profesor, podczas których zorganizowane były okolicznościowe koncerty na Zamku Królewskim w Niepołomicach, a także pożegnania dyplomantów. Pani profesor kochała wówczas grać na fortepianie, śpiewać, zachęcając innych nauczycieli i uczniów do wspólnego muzykowania. Pamiętam długie rozmowy o muzyce, sztuce, wspólny udział w koncertach, po których recenzowaliśmy wysłuchane wykonania. Zapamiętam wszystkie cenne uwagi dotyczące pracy pedagogicznej, a także jej szacunek dla muzyki klasycznej, jazzowej, filmowej oraz rozrywkowej i ludowej. Pamiętam również piękną uroczystość zorganizowaną z okazji 50-lecia istnienia niepołomickiej filii ZPSM im. M. Karłowicza w Krakowie, na której rolę jednego z konferansjerów przejęła Pani Profesor. Uczyniła to z wielką klasą, ukazując w sposób barwny historię placówki, której, jak uważam, już za życia stała się legendą.*

Sabina Mikołajewska, Szkoła Muzyczna: *Pani Stanisława była powszechnie lubiana i cieszyła się wśród niepołomiczan wielkim szacunkiem, przy czym ucale o ten szacunek nie zabiegała, nie był też on w żaden sposób związany z pełnionymi przez nią funkcjami. Ludzie wyczuwali w niej dobrego, życzliwego człowieka, szanującego wszystkich, bez wyjątku – i tym samym odpowiadali.*

Nasza Pani Profesor kochała muzykę, życie i ludzi. Muzyka była dla niej czymś oczywistym: z jednej strony wspaniałym i wzniosłym, ale z drugiej zwyczajnym i bliskim, jak oddychanie czy sen.

Pamiętam jedną z naszych rozmów, dotyczącą kształtowania kultury muzycznej. Mówiąc o wielu aspektach, które należało uwzględnić przy przygotowywaniu koncertów. Pani Stanisława jednym tchem wymieniła znaczenie doboru repertuaru, umiejętności i muzyczną wrażliwość wykonawcy, wystrój sali, ubranie muzyka i... dobre jedzenie na pokoncertowym przyjęciu. To była właśnie cała Pani Profesor. Wszystko było ważne, wszystko było bardzo ludzkie.

Lubiła mówić wprost. Miała dar nazywania rzeczy po imieniu, nie uciekała się do eufemizmów. Jeśli sytuacja tego wymagała, potrafiła użyć dosadnego języka – zawsze jednak z wdziękiem i klasą. Była jednocześnie, przy całej swojej szczerości i bezpośredniości, tak bardzo wrażliwa i delikatna, współodczuwająca, wsłuchana w drugiego człowieka. Miała w sobie niewymuszoną elegancję, kobiecą siłę i mądrość. Prawdą jest, że bycia prawdziwą damą nie można się nauczyć. Jest się nią – albo nie. Pani Profesor zdecydowanie była.

Pani Stanisławo, bardzo nam Pani brakuje...

DOROTA NAGLIK

KORZENIE CYWILIZACJI EUROPEJSKIEJ

Jak mieszkali starożytni Rzymianie

część II

W starożytnym Rzymie istniały olbrzymie różnice w zamożności mieszkańców. Przepaść między najmniejszym a największym domem z atrium była ogromna, jednak nawet najskromniejszy domus był poza zasięgiem możliwości setek wolnych mieszkańców. Wielu niewolników, upchniętych na obskurnych strychach, mieszkało w warunkach i otoczeniu lepszym niż wolna biedota

Gdzie więc mieszkali ubodzy? – zależy to w pewnym stopniu od tego, jaką miarą mierzymy ubóstwo. Jeżeli przez ubóstwo rozumiemy skrajną nędzę, to w starożytnym świecie było bardzo niewiele ubogich, z prostej przyczyny – nędza była pierwszym krokiem do szybkiej śmierci. Biedacy musieli mieć w miarę pewne środki utrzymania, by przeżyć. Obojętnie czy był to handel, rzemiosło czy też powiązania z gospodarstwami domowymi bogaczy.

Żyjący na samym skraju nędzy żebrak mógł nocować pod łukiem amfiteatru, kolumnadą świątyń czy na cmentarzu, koczując w mauzoleum grobowym. Niemal równie blisko skraju przepaści byli Rzymianie zajmujący pojedyncze izdebki wciśnięte między domy i sklepy, mające wejście z ulicy. „Starożytne kawalerki” wielkości około 5 m² pozabawione były wszelkiego wyposażenia poza wmurowanym łóżkiem. Obecnie w Pompejach identyfikuje się je jako izdebki prostytutek, ponieważ kilka z takich „mieszkań” ma nad wejściem rzucający się w oczy symbol w kształcie fallusa. Jednak również dobrze mogły być to kwatery biedaków, gdyż fallus był raczej optymistycznym amuletem na szczęście, a nie reklamą usług seksualnych. Oczywiście jedno nie wyklucza drugiego.

Wyżej na skali zamożności plasowały się insulae (wyspy). Od słowa łacińskiego „insula” pochodzi włoskie „isolato” i oznacza kwartał. Budynek lub zespół budynków przypominał wyspę, ponieważ obejmował cały kwartał ulic, otoczony niezabudowaną przestrzenią. W 350 r. inspekcja Rzymu wykazała, że w mieście znajdowało się aż 46 602 insule i tylko 1782 domy. Te „czynszowe ka-

Naczynie plastyczne w kształcie fallusa z maską Priapa/ Sylena, glina, Knidos, I w., ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie. Taki symbol w kształcie fallusa można było spotkać nad wejściem do „starożytnej kawalerki”. Naczynie wykonano w formie fallusa ozdobionego przy szczycie plastyczną gałązką laurową i maską brodatego Priapa (syna Dionizosa) w wieńcu bluszczowym. Jego zadaniem była opieka nad winnicami i ogrodami, zapewnienie płodności, a także „odwracanie złego spojrzenia” i ochrony domostwa. Wąski kształt naczynia utrudniał jego praktyczne używanie, nadawał się jedynie do przechowywania płynu, który mógł być wykorzystany podczas czynności religijno-magicznych. Niewielki uchwyt przy wylewie służył do zawieszenia na drzwiach domu lub w ogrodzie.

mienice” projektowano z myślą o rosnącej populacji. Biorąc pod uwagę liczbę zamieszkujących je ludzi, każda insula była małym miasteczkiem ustawionym w pionie. Jaką miały wysokość? – cesarz Oktawian August zabronił budowania insuli wyższych niż 21 metrów, co przy dzisiejszych parametrach oznaczałoby, że nie wolno było przekraczać wysokości siedmiu pięter. Ale nie zawsze przestrzegano przepisów, co skutkowało błędami konstrukcyjnymi, a nawet zawaleniem się domu. Pierwsze kamienice budowano z drewna i gliny, ponieważ były to materiały najtańsze. Gliniane ściany otaczające szkielet z plecionki z witek

wysychały w lecie, krusząc się i pękając. W związku z tym, że insule często się zapadały, a także z powodu ryzyka pożarów, coraz powszechniejsze stawało się budowanie z cegieł i zaprawy.

Insule posiadały prostą, kwadratową strukturę oraz rzędy jednakowych okien. Tynkowano je na kremowy kolor. Jednolitą kolorystykę przełamывał półtorametrowy pas o eleganckiej barwie czerwieni pompejańskiej, który biegł przy samym fundamencie. Ten wybór podyktowany był jednak względami praktycznymi. Na ciemnym kolorze mniej widać było zabrudzenia: bryzgi błota i plamy od dotyku tysięcy rąk. Ele-

Insula przy Piazza Venezia w Rzymie u stóp Kapitolu. Do dzisiaj zachowały się cztery jej piętra. Mogło w niej mieszkać około 280 osób, fot. Marta Przybylska

wację zdobyły także łuki z surowej cegły nad oknami. Mieszkania na pierwszym piętrze łączył długi balkon, który stanowił dla swych właścicieli prawdziwy luksus, gdyż pozwalał wyjść bezpośrednio z mieszkania na świeże powietrze, a nawet hodować rośliny w donicach. Mieszkańcy starożytnego Rzymu lubili ozdabiać okna i balkony kwiatami. Niektórzy tworzyli prawdziwe, choć niewielkie wiszące ogrody, co opisywał Pliniusz Starszy. Na fasadzie budynku, oprócz długiego balkonu na pierwszym piętrze widać było też kilka małych, drewnianych balkonów rozmieszczonych bez określonego porządku na wyższych poziomach. Cieszyli się nimi nieliczni uprzywilejowani, podobnie jak loggiami wspartymi na portykach z rzeźbionego drzewa wystającymi ze ściany. Pergulae na wzór starożytny (tak nazywano drewniane loggie) możemy zobaczyć i dzisiaj nie tylko na rekonstrukcjach zabudowań z czasów cesarskiego Rzymu, ale i w niektórych miastach średniowiecznych, a także na Bliskim Wschodzie czy w Indiach. Ich funkcja jest ta sama jak za czasów rzymskich: mają powiększyć metraż i doświetlić mieszkanie. Poza tym przez drewniane kraty loggi można obserwować co się dzieje na ulicy, samemu pozostając niewidocznym.

Insula miała powierzchnię od 300 do 400 m². Na parterze mieściły się sklepy, a na pierwszym piętrze – najwięk-

sze i najlepsze mieszkania. Posiadały one: pokój dzienny, jadalnię, kilka sypialni i wyposażone były w piękne meble. Podobnie jak w domach, także tutaj ściany miały zdecydowane, żywe barwy. Wśród nich dominowały: czerwień pompejańska, błękit i pomarańcz. Malowidła przedstawiały marmurowe kolumny i gzymsy, a perspektywiczne kompozycje dawały iluzję otwarcia na nieistniejące pejzaże, podobnie jak dzisiejsze fototapety. Ściany dekorowano też scenami i postaciami z mitologii. Pokoje umieszczano wzdłuż murów zewnętrznych, tak aby jak najlepiej je doświetlić. Duże okna wypełniały szyby ze szkła. Był to luksusowy materiał, na który było stać tylko właściciele komfortowych mieszkań położonych na najniższych kondygnacjach. Dodatkowym luksusem w tych

„apartamentach” było ogrzewanie podłogowe – hypocaustum. Częściej jednak ogrzewano pomieszczenia misami z rozżarzonym węglem drzewnym. Misy posiadały kółka, można było więc przesuwać je tam, gdzie potrzeba, tak jak dzisiejsze piecyki elektryczne. Niestety, żadne mieszkania nie posiadały osob-

nego pomieszczenia na kuchnię. Miała ona formę przenośnego paleniska, tak aby można było ją ustawić w dowolnym miejscu. Najlepiej gotować było przy oknie, aby nie zadymić całego mieszkania. Kto chciał uniknąć gotowania lub nie stać go było na palenisko i garnki, jadł na mieście, w którejś z rozlicznych tawern. Apartamenty na pierwszym piętrze wyróżniały się podłogą. Pokrywała ją piękna białoczarńa mozaika z prostymi, geometrycznymi wzorami. Wykonywano ją z białych tessera (łac. tessera – kostka) wapiennych i czarnych bazaltowych. Mozaika znajdowała się tylko w pomieszczeniach, z których korzystał pan domu, w innych podłogę pokrywały kwadratowe płytki z terakoty, cegły ułożone w jodełkę albo posadzka utworzona z pokruszonych kawałków cegieł wymieszanych i ubitych z zaprawą wapienną (opus signinum). Zazwyczaj mieszkania w insulach nie posiadały bieżącej wody, trzeba było nosić ją z publicznych wodotrysków. Niektóre insule miały jedną wspólną ubikację w piwnicy, częściej jednak korzystano z toalet publicznych. W praktyce większość mieszkańców załatwiała swoje potrzeby do nocników, opróżniając je przez okno wprost na ulicę. Wspominał o tym Juwenalis – rzymski poeta satyryczny (60–130 r.), autor trafnych powiedzeń np. łac. Panem et circenses – Chleba i igrzysk czy Mens sana in corpore sano – W zdrowym ciele zdrowy duch,

Bar Azelliny czyli starożytny „fast food”. Najlepiej zachowany „sklep z kuchnią” w Pompejach we Włoszech. Posiada prostokątną ladę w kształcie litery L, w otworach której wmurowano naczynia przeznaczone na gorące napoje i dania. Na ścianie w głębi baru znajduje się lararium (miejsce kultu larów – bóstw domowych), fot. Marta Przybylska

ostrzegając: Każde otwarte okno może okazać się śmiertelną pułapką – więc ufaj losowi, nieszczęsny przechodniu, i módl się, by miejscowa gospodyni nie spuściła ci na głowę niczego gorszego od wiadra pomyl!

Wyższe kondygnacje zajmowali biedniejsi rzymianie. Należy pamiętać, że nie było wind, więc kto mieszkał wyżej musiał pokonać więcej schodów. Ważna była też kwestia bezpieczeństwa. Insulę budowano jak najmniejszym kosztem, co zwiększało ryzyko jej zawalenia się, często też wybuchały pożary, gdyż wszędzie używano otwartego ognia, dlatego łatwiej było uciec z niższego piętra. Kto mieszkał na poddaszu razem z gołębiami, ten jako ostatni zauważał płomienie i w nich ginął. Pisał o tym wspomniany wcześniej rzymski poeta Juwenalis – Już trzecie piętro jest w ogniu, a ty nic o tym nie wiesz. Począwszy od parteru tłum tłoczy się i rozpycha, lecz ten, kto usmaży się ostatni, to biedak, którego od deszczu chroni tylko dachówka, gdzie rozmarzone gołębie przychodzą składać swe jaja.

Taka hierarchia w wielorodzinnym budynku mieszkalnym nie zmieniła się aż do XIX wieku. Tak zwane piano nobile zawsze zamieszkiwali arystokraci i ludzie bogaci, zaś wyższe piętra – biedacy.

Na klatce schodowej insuli stopnie z surowych cegieł prowadziły na najwyższe piętra. Im wyżej – tym były bardziej

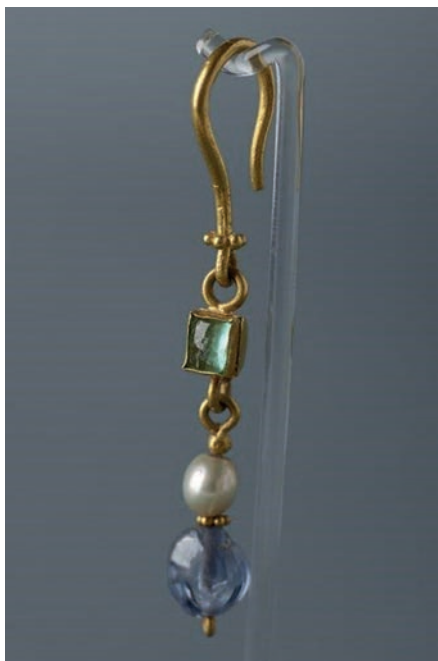
Toaleta publiczna w Ostii koło Rzymu, Włochy. Mogło z niej korzystać 80 osób jednocześnie. Długie siedziska z otworami nie gwarantowały prywatności, ale sprzyjały rozmowie. Mają charakterystyczny wygląd z dużym otworem na przodzie, przez który wkładano kijek z gąbką. Używano go zamiast papieru toaletowego, a po wykorzystaniu odkładano do misy z wodą. W podłodze widoczne są kanaliki, w których płynęła świeża woda. Rzym posiadał 140 publicznych toalet, z czego niektóre były całkowicie darmowe, fot. Marta Przybylska

stromie, brudne i pokruszone. Widać było, że nikt nie starał się utrzymać tego miejsca w porządku. Obraz nędzy dopełniały brudne ściany – pobazgrane i poplamione. Jakość powietrza też zmieniła się wraz z wysokością. Wyżej było duszno, cuchnęło stęchlizną, dymem, gotowanym jedzeniem oraz ludzkim potem. Z braku lepszego miejsca ludzie mieszkali także na klatce schodowej. Dlatego można było zobaczyć tam sznu-

ry do suszenia prania, jak i walające się wszędzie obtłuczone naczynia, misy na żar, szmaty oraz rozdeptane skórki owoców. Drzwi mieszkań były cienkie, nie izolowały od toczącego się za nimi życia prywatnego. Mieszkania na wyższym piętrze w niczym nie przypominały apartamentów na dole. Ściany w kolorze ochry nie były zdobione malowidłami, wewnątrz wypełniało kilka mebli: stół, parę zydlów, drewniane skrzynie, małe szafki na jedzenie, zawierające najczęściej tylko chleb i kawałek sera owiniętego gałgankiem. Dodatkowo przestrzeń mieszkań przedzielona była przepierzeniami i zasłonami, tak aby stworzyć więcej osobnych klitek dla sublokatorów. Odsuwając jedną z zasłon można było zobaczyć pojedynczy siennik na podłodze, lampkę oliwną, i „garderobę” w postaci kilku zardzewiałych gwoździ, na których zaczepiano np. dwie tuniki, skórzane ponczo dla ochrony przed deszczem czy słomkowy kapelusz. Na gwoździach wieszano również dzbanki i płócienne woreczki z jedzeniem, po to, by chronić je przed myszami i robactwem. Na tych piętrach w oknach nie było już szyb. Przed zimnem i deszczem chroniły naciągnięte, półprzezroczyste skóry, zasłony z materiału albo drewniane okiennice. Żeby jednak wpuścić do pomieszczenia trochę światła, należało okno otworzyć i dzielnie znosić zimno i wiatr. Najgorzej było, gdy padał deszcz; wtedy okna trzeba było zamknąć i siedzieć w półmroku. Powszechnie używano więc glinianych lampek oliwnych

Bar Azelliny z zewnątrz. Widoczny namalowany pas czerwieni pompejańskiej przy fundamencie. Taki sam pas czerwieni chronił elewacje insuli. Pompeje, Włochy, fot. Marta Przybylska

Kolczyk ze złota, wykonany z trzech elementów: kubicznego szmaragdu oprawionego w bryłę, perłę i owalny akwamaryn, Cesarstwo rzymskie, Kartagina, IV w. ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie.

i świec z łoju, przez co mieszkania przeziębione były ich zapachem, a ściany i wszystkie inne powierzchnie pokrywał nalot sadzy, ze szkodą dla zdrowia i samopoczucia lokatorów.

Na najwyższych piętrach insuli mieszkali przede wszystkim robotnicy ze swoimi rodzinami, to znaczy ludzie, którzy sprawiali, że miasto mogło funkcjonować – ci, którzy pracowali przy zaopatrzeniu sklepów i targowisk, w transporcie i przy budowie domów, a także ci, którzy obsługiwali innych, bardziej zamożnych. Na górnych piętrach mieszkali też rzemieślnicy i nauczyciele. Nieco niżej mieszkania wynajmowali bogatsi od nich urzędnicy cesarscy oraz człon-

kowie stowarzyszeń zawodowych. Na pierwszym piętrze (lub parterze, w zależności od tego, czy w budynku przewidziano sklepy) mieszkali tylko osoby zamożne: przedsiębiorcy, wzbogaceni kupcy, inwestorzy budowlani, urzędnicy miejscy albo ci, którzy pozostawali w bliskich kontaktach z administracją cesarską lub senatorami – drobna miejska arystokracja niemająca wpływu na rządzenie Imperium, ale sprawująca rzeczywistą władzę na stołecznych ulicach i wśród zabudowań miasta. Listę lokatorów insuli dopełniali kupcy i rzemieślnicy, którzy mieszkali na zapleczu swoich warsztatów i sklepików.

Czynsze w Rzymie były bardzo wysokie i wynosiły za czasów Juliusza Cezara 2000 sesterców rocznie, nawet za małe mieszkanie. Za taką samą kwotę za panowania Trajana można było kupić już ładną posiadłość podmiejską. Dochody z wynajmowania mieszkań były naprawdę imponujące, dlatego bogaci Rzymianie inwestowali pieniądze w budowę insuli, a następnie wynajmowali w nich mieszkania, pobierając horrendalnie wysokie czynsze. Ci, którzy nie mieli dość pieniędzy na czynsz, podnajmowali pokoje w swoich mieszkaniach. W ten sposób powstawał łańcuch najemców i podnajemców, lokatorów i sublokatorów, wydłużający się z każdym piętrem.

Regularnie każdego roku, w porze gdy odnawiano umowy o wynajem, ulice Rzymu zapełniały się bezdomnymi – całymi rodzinami pozbawionymi z dnia na dzień dachu nad głową i zmuszonymi szukać nowego lokum. Żaden z władców Imperium nie potrafił rozwiązać tego problemu społecznego.

Należy pamiętać, że większość ludności starożytnego Rzymu mieszkała w insulach. Nazywano ich plebejuszami

Figurka przedstawiająca Gajusza Cezara, adoptowanego wnuka cesarza Oktawiana Augusta i jego potencjalnego następcę składającego ofiarę płynną tzw. libację. Wyrób ze srebra, Cesarstwo rzymskie, początek I w., ze zbiorów MNK, fot. Pracownia fotograficzna MNK

w skrócie plebem, (łac. plebs – lud, społeczeństwo). Niektórzy spośród plebejuszy byli bogaci, jak np. bankierzy, przedsiębiorcy i kupcy. Inni byli rolnikami, sklepiarzami, robotnikami. Choć szlachetnie urodzeni patrycjusze gardzili rzemiosłem jako zajęciem „poniżej” i „prostackim”, to dziś możemy oglądać w muzeach owoce właśnie ich pracy; złotników, rzeźbiarzy, malarzy i garncarzy.

Na wystawie Antyk okiem kolekcjonera znajdziemy antyczne naczynia, biżuterię, a także fragmenty sarkofagów i rzeźby, wykonane przez starożytnych rzemieślników.

MARTA PRZYBYLSKA

przewodnik w Muzeum Niepołomiczym

Nowe tabliczki nagrobne na cmentarzu wojskowym nr 327 w Niepołomicach

Marta Walczak-Puchalska

Gmina Niepołomice, zgodnie z opracowaną przez Jerzego Drogomira dokumentacją historyczno-odtworzeniową, przeprowadziła działania rewitalizacyjne na cmentarzu z I wojny światowej nr 327 w Niepołomicach. Przy współfinansowaniu przez Wydział Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i Dziedzictwa Narodowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, zrealizowano projekt zakupu i montażu emaliowanych imiennych

tabliczek nagrobnych. Udało się opracować nowy, zgodny z dotychczasową wiedzą historyczną „Wzór tablic nagrobnych”. Aktualnie, w wyniku pojawienia się niedostępnych wcześniej źródeł, w kilku wzorach naniesiono stosowne poprawki.

KONIEC II WOJNY ŚWIATOWEJ I BEZPRAWIE W „WYZWOLONYCH” NIEPOŁOMICACH

Dramat rodziny Szczepańskich

Sobota, 20 stycznia 1945 r., około 22.00. Na wartowni niepołomickiego magistratu przebywa kilkunastu mieszkańców. To nieuzbrojona służba obywatelska (milicja) powołana doraźnie przez ówczesnego burmistrza Władysława Pikulskiego, gdy Niemcy opuścili miasto przed zbliżającą się Armią Czerwoną. Do budynku wchodzi dwóch podchmielonych żołnierzy sowieckich. Pytają, gdzie mogą dostać piwo. Jeden z obecnych idzie z nimi. Po pół godzinie wojskowi wracają już pod znacznym wpływem alkoholu i od razu kierują się do uzbrojonego w pistolet starszego sierżanta Stanisława Szczepańskiego, w mundurze Wojska Polskiego. Żądają wydania broni. Szczepański oddaje visa, ale opiera się, gdy sowieci próbują zdjąć z jego ręki zegarek. Dopinają swego po dwóch strzałach ostrzegawczych, skierowanych w sufit. Wykorzystując nieuważę żołnierzy, wybiega z magistratu. Strzały za uciekającym są niecelne, ale szybko okazuje się, że to zaledwie prolog tragicznych wydarzeń z udziałem rodziny Szczepańskich.

Szczepańscy w Niepołomicach

W 1928 r. Stanisław Szczepański przybył z garnizonu w Modlinie do Niepołomic z żoną Joanną z domu Wieczerek oraz dziećmi – Tadeuszem i Danutą. Do wybuchu II wojny światowej pełnił służbę wojskową w stopniu starszego sierżanta (ogniomistrza) na stanowiskach szefa oraz instruktora pociągu szkolnego w 2. Dywizjonie Pociągów Pancernych. Rodzina zamieszkała obok koszar przy ulicy Kościuszki (obecnie w tym miejscu znajduje się prywatna willa). Tu na świat przyszły kolejne dzieci: Joanna, Maria i Antoni. Po przegranej kampanii wrzesniowej Szczepańscy, podobnie jak inne rodziny, znaleźli się w trudnej sytuacji materialnej. Stanisław był jednak bardzo obrotnym mężczyzną. Uznał, że szansą na zapewnienie bytu rodzinie jest założenie restauracji. Sprzyjały temu ponure, wojenne okoliczności. Do 1940 r. przy niepołomickim rynku swój lokal prowadził Pinkus Paweł Shmuel Blumenfrucht. Kiedy Niemcy zakazali Żydom handlu, Blumenfrucht musiał zrezygnować z interesu (został zamordowany dwa lata później – 27 sierpnia 1942 r. w Puszczy Niepołomickiej). Lokalem zainteresowało się małżeństwo Szczepańskich. Potrzebne było jednak wsparcie w staraniach o uzyskanie koncesji i pozyskanie obiektu. Joanna wystąpiła pisemnie w tej sprawie do niemieckiej administracji, jako że biegle władała tym językiem, deklarując przy tym lojalność wobec okupanta. Burmistrz Władysław Pikulski otrzymał list Szczepańskiej z adnotacją niemieckich władz, by pozytywnie rozpatrzył jej wniosek. Tak też się stało. Kobieta nie przypuszczała,

że ta korespondencja (obok innych czynników), poświadczająca zwrócenie się o protekcję do Niemców, w przyszłości zaważy na jej losie.

Szczepański nie cieszył się sympatią w Niepołomicach. Był szorstki w obyciu, energiczny, a czasem porywczy i wybuchowy. Z relacji najbliższych wynika, że bywał despotyczny, lecz bezgranicznie poświęcał się dla rodziny. Można przypuszczać, że jako żołnierz z długim stażem przenoślił do domu elementy wojskowej dyscypliny. Dla dzieci z pewnością był autorytetem. W lokalnej społeczności zazdrośczone mu powodzenia w prowadzeniu restauracji, dobrych kontaktów z Niemcami i granatową policją. Domniemywano, że z nimi współpracuje. Ktoś miał nawet widzieć, że „heilował” oficerom wchodzącym do jego lokalu. W ogólnie dostępnej gospodzie, obowiązywało jednak pierwszeństwo dla Niemców – nieprzychylni Szczepańskiemu twierdzili, że prowadzi ją tylko dla nich. Bronisław Bigos, sierżant w sztabie byłego 2. Dywizjonu PP, w przyprawie odwagi podlanej alkoholem miał powiedzieć Stanisławowi, że ludzie podejrzewają go o kolaborację z okupantem. Ten odpowiedział: Pracuję dla Polski, a przyjdzie czas, gdy dowiecie się prawdy o Szczepańskim. Tylko wtajemniczeni wiedzieli o jego działalności w strukturach Armii Krajowej i Armii Ludowej oraz o dożywianiu Żyda Michała Libana i innych.

Joannę Szczepańską część niepołomiczan również postrzegano negatywnie. W szczególności nie chciały mieć z nią do czynienia kobiety handlujące na targu. Fałszywie oskarżano ją, że wpisała się na

Stanisław i Joanna Szczepańscy z dziećmi Danutą i Tadeuszem w Modlinie. Fot. Panorama (tygodnik wydawany na Śląsku).

niemiecką listę narodowościową. Nie była to jednak prawda, bo każde z małżonków posiadało kenkartę (kartę identyfikacyjną Polaków), a nie ausweis (dowód osobisty). Szczepańska, gdy została w tej sprawie wezwana, odmówiła podpisania volkslisty. Wiadomo, że pomagała niektórym osobom, korzystając z dobrych stosunków z niemiecką administracją. Skutecznie wstawiła się u Niemców za aresztowanym, któremu groziło rozstrzelanie za odmowę wywożenia drewna z lasu. Wspierała rolników w sprawach obowiązkowych dostaw, tłumacząc ich wyjaśnienia składane w landlaturze (starostwie).

Starszy sierżant Stanisław Szczepański – instruktor w 2. Dywizjonie Pociągów Pancernych w Niepołomicach (1937 r.), członek placówki „Pstrąg” AK w Niepołomicach, oficer wywiadu bocheńskiego obwodu „Wieloryb” AK, od lipca 1944 r. członek AL. Fot. Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej

Starszy sierżant Władysław Ciupiński – podoficer w 2. Dywizjonie Pociągów Pancernych w Niepołomicach (1937 r.), członek placówki „Pstrąg” AK w Niepołomicach, od lipca 1944 r. członek AL, od stycznia 1945 r. komendant posterunku MO w Staniątkach. Fot. Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej

Konspiracja

W 1940 r. Szczepański wstąpił do lokalnej organizacji ZWZ/AK, podobnie jak inni byli zawodowi wojskowi z 2. Dywizjonu PP. Jako „Wrot” był członkiem placówki „Pstrąg” Armii Krajowej obejmującej Niepołomice i okoliczne miejscowości, w której zajmował się sprawami organizacyjnymi i kontrwywiadem. Ponadto od 1942 r., pełniąc funkcję oficera wywiadu na terenie „Pstrąga”, pozostawał w stałym kontakcie z szefem wywiadu Obwodu

Bocheńskiego AK. Dostarczał informacji o ruchach i liczebności wojsk niemieckich, znakach rozpoznawczych formacji, rozmieszczeniu magazynów w garnizonie niepołomickim czy nastrojach wśród żołnierzy. Wspomagała go w tym żona, której znajomość języka niemieckiego ułatwiała kontakt z oficerami i żołnierzami przychodzącymi do restauracji.

„Wrot” za pośrednictwem syna Tadeusza zwerbował do współpracy kilku żołnierzy z 56 Batalionu Berlin-Spandau. Byli to Polacy przymusowo wcieleni do Wehrmachtu, przed wojną zamieszkali na Pomorzu (Bolesław Barabasz, Klemens Bączkowski vel Karol Bąk, Franciszek Lepke) i Śląsku (Jan Nowakowski vel Nowak). W trakcie współpracy zostali zaprzysiężeni w AK. Potem, w lipcu 1944 r. przeszli ze Szczepańskim i innymi do tworzącej się w Staniątkach placówki Armii Ludowej. Pracowali dla „Wrota” ponad rok, do chwili wyjścia Niemców z Niepołomic. Wtedy zdezerterowali z Wehrmachtu. O dużej efektywności działań wywiadowczych Szczepańskiego, a także o patriotycznej postawie pozostałych członków rodziny uczestniczących w konspiracji zaświadczyli po wojnie kolejni szefowie wywiadu, kwatremistrz oraz oficer sztabu Obwodu Bocheńskiego AK „Wieloryb”, a także AL-owcy ze Staniątek.

Szczególną aktywnością „Wrot” wykazał się w pozyskiwaniu dla organizacji broni i amunicji od niemieckich żołnierzy stacjonujących w Niepołomicach i w Staniątkach. Szczepański kupował uzbrojenie za własne pieniądze lub alkohol. Sfinansował również zakup radioodbiornika. Bywało, że pijani Niemcy płacili Joannie należności w restauracji bronią lub amunicją, ale zasadniczo transakcje były realizowane w innych, umówionych miejscach.

Oprócz obojga Szczepańskich, do AK należeli również ich córka Danuta ps. „Emilia” oraz syn Tadeusz ps. „Wąż”. Byli łącznikami, a także przenosili broń i amunicję pozyskane przez ojca. Działalność konspiracyjną Szczepańskich potwierdzili również po wojnie dowódca „Pstrąga”, żołnierze placówki i inni zeznający świadkowie.

Armia Czerwona wchodzi do Niepołomic

W styczniu 1945 r. czołówka Armii Czerwonej weszła do miasta od strony wschodniej. Nie odnotowano większych walk, a jedynie potyczki z nielicznymi niemieckimi maruderami. Po ucieczce (opisanej we wstępie artykułu) Szczepański wrócił do magistratu, gdy już dniało.

Wcześniej wszyscy ze służby obywatelskiej (oprócz dyżurnego Michała Chyry) uciekli z budynku. „Wrot” pokazał Chyrze sporządzone odręcznie w języku rosyjskim pełnomocnictwo, otrzymane dwa dni wcześniej od oficera wojsk sowieckich, które upoważniało go do noszenia broni i ochrony koszar opuszczonych przez Niemców. Stanisław pokazywał je również pijanym żołnierzom sowieckim, gdy odbierali mu pistolet, ale ci nie chcieli nawet spojrzeć na papier.

Szczepański powiedział Chyrze, że został zobowiązany do zorganizowania pochówku kilku żołnierzy sowieckich poległych w drodze do Podłęża. Jeden z nich, bardzo młody, zginął w Staniątkach w trakcie przeczesywania domostw w poszukiwaniu Niemców. Kule z niemieckiego karabinu maszynowego dosięgły go, gdy podchodził do drzwi. Pozostali zginęli przy torach kolejowych. Polegli żołnierze mieli zostać pochowani przed magistratem, przy plantach. Nadzorowanie kopania mogił Szczepański powierzył swoim podwładnym, tj. Bączkowskiemu i Nowakowskiemu. Sam poszedł do domu po biało-czerwone opaski, które Joanna Szczepańska uszyła dla ludzi, z którymi miał tworzyć w mieście uzbrojoną milicję.

Sąd polowy?

Gdy Stanisław wrócił pod magistrat, dowiedział się od Chyry, że obaj nadzorujący kopanie mogił zostali rozbrojeni, pobici i odprowadzeni przez patrol sowiecki w kierunku kościoła (za nim, w zabudowaniach Trzosa, ulokowała się wojskowa komendantura). Wcześniej zostali rozpoznani przez dwóch niepołomiczan jako byli żołnierze Wehrmachtu i wskazani Rosjanom. Bączkowskiemu i Nowakowskiemu chciano rozstrzelać na miejscu, ale ubłagali dowodzącego patrol, żeby ich nie zabijał. Okazali żołnierzom dokumenty na fałszywe nazwiska. Ci już jednak wiedzieli, że zatrzymani służyli w Wehrmachcie. Zapytani przyznali się, że dokumenty, broń i cywilne ubrania dał im Szczepański. Oficer przystawił pistolet Chyrze do skroni, gdy ten próbował ich bronić.

Obu zabrano do komendantury, dokąd udał się również Szczepański, by wstawić się za swoimi towarzyszami. Na miejscu, gdy tylko zorientował się, że sam jest zagrożony aresztowaniem – natychmiast zbiegł. Według relacji córek Szczepańskiego, Danuty i Joanny, Rosjanie ostatecznie aresztowali ojca w domu (pewnie schronił się w nim po ucieczce). Towarzyszący żołnierzom Antoni S., który przyznał, że sam ich tam przyprowadził,

Budynek na rynku Niepołomic, w którym mieściła się restauracja Szczepańskich w czasie II wojny światowej (aktualnie siedziba placówki banku PKO BP). Fot. Miasto i Gmina Niepołomic

miał krzyknąć do Stanisława: „Każe cię rozstrzelać!”, a do jego żony: „Po ciebie też przyjdziemy!”.

Jak zeznała Helena Pikulska, do jej mieszkania (zamieszkiwała wówczas u Stanisława Piskorza) Rosjanie wprowadzili trzech nieznanych jej mężczyzn. Oficer notował, co każdemu zostało odebrane. Po rozmowie oficera ze Szczepańskim w języku rosyjskim, ten powiedział do współzatrzymanych: „Uważajcie koledzy, grozi nam rozstrzelanie”. W przypadku Bączkowskiego i Nowakowskiego wystarczyło, że byli w Wehrmachcie. Szczepański miał być posądzony o postrzelenie Franciszka S. i współpracę z Niemcami. Postrzelenie (niegroźne zranienie ramienia i przedramienia) faktycznie miało miejsce na terenie koszar po wyjściu Niemców, gdy Szczepański miał przyłapać F.S. na kradzieży mienia koszarowego.

Po jakimś czasie do mieszkania przyszedł mąż Pikulskiej, Władysław Pikulski – syn ówczesnego burmistrza. Zapamiętał, że na stole leżały jakieś papiery. Bączkowski i Nowakowski płakali. Szczepański miał powiedzieć do Pikulskiego: „Czeka mnie kula w łeb”. Poprosił, aby przekazał żonie portfel z zawartością oraz by przyszła się z nim pożegnać. Syn burmistrza spełnił prośbę, ale Szczepańska nie przyszła. Najwidoczniej bała się. Była w ciąży, a pod opieką miała małe dzieci: trzyletniego Antosia, czteroletnią Marysię i siedmioletnią Joasię.

Egzekucja

Po 75 latach nie sposób ustalić, czy w Niepołomicach faktycznie odbył się sąd polowy nad aresztowanymi, czy też postanowiono przekonwojować ich do dowództwa, które stacjonowało za Wisłą w Wolicy i tam osądzić. W każdym razie wszyscy trzej byli widziani na furmance przemierzającej się wraz z kolumną wojsk sowieckich w kierunku uszkodzonego mostu na Wiśle. Jeden z mieszkańców

Wolicy miał widzieć próbę ucieczki Szczepańskiego tuż za Wisłą (Stanisław nie był skuty). Próbując zbiec Rosjanom po raz trzeci, został postrzelony. Następnie wszyscy trzej zostali zabici strzałami w głowę. Sowietki nakazali miejscowym pogrzebanie ich. Zwłoki Szczepańskiego były bez butów, z obrączką na palcu.

Na drugi dzień po egzekucji do domu Szczepańskich, w którym przebywała tylko pomoc domowa i najmłodsze dzieci, przyszedł sowiecki oficer. Pokazał służącej szczyryk, który dobrze знаła, bo widziała go wcześniej u pracodawcy. Oświadczył kobiecie, że zachowa go na pamiątkę. Czy był to oficer, który dał Szczepańskiemu pełnomocnictwo? Czy egzekucja odbyła się bez jego wiedzy? Tego już się nie dowiemy.

Po dwudziestu latach przeprowadzono ekshumację zwłok trzech rozstrzelanych mężczyzn. Dokonano oględzin i sekcji sądowo-lekarskich. W każdej z trzech czaszek stwierdzono po jednej przetrzeliźnie. Otwory wlotowe miały średnicę około 8 mm, co może świadczyć o kalibrze 7,62 mm użytej broni – a takie posiadały pistolet TT-Tokariewa i rewolwer Nagant, będące na wyposażeniu m.in. Armii Czerwonej i NKWD. Czaszki Bączkowskiego i Nowakowskiego miały więcej połamanych kości oraz połamane siekacze, co mogło świadczyć o tym, że przed rozstrzelaniem zostali pobici.

Ucieczka z Niepołomic

Gdy Joanna Szczepańska dowiedziała się o rozstrzelaniu męża, najwidoczniej musiała obawiać się spełnienia groźby, że „po nią też przyjdą”. Jej strach był tym większy, że zdawała sobie sprawę z wcześniejszego zatargu, jaki miał mąż z mężczyzną kierującym ku nim groźby.

Ówczesny komendant posterunku milicji w Staniątkach, Władysław Ciupiński (kolega Szczepańskiego z wojska, AK, AL), zaproponował wdowie schronienie się u Klimów, w przysiółku Zagórza – Jeruzalu. Dzień później służąca Szczepańskich dowiozła jej trójkę najmłodszych dzieci. Z domu w Niepołomicach uciekło również starsze rodzeństwo – Tadeusz i Danuta. Po kilku dniach pobytu na Jeruzalu i rozmowie Ciupińskiego z matką księżną sióstr Benedyktyn, zostali umieszczeni w staniąteckim klasztorze.

Gdy uzyskał od nowego burmistrza Niepołomic zapewnienie, że wdowie po Stanisławie Szczepańskim nic nie grozi, kobieta wróciła z dziećmi do domu.

Kolejna egzekucja

Kilka dni po powrocie Szczepańskiej do Niepołomic, 21 lutego 1945 r. w godzinach wieczornych, do miasta przyjechało bryczką trzech funkcjonariuszy z Komendy Powiatowej Milicji Obywatelskiej w Bochni, w tym komendant i jego zastępca. Polecili miejscowym milicjantom zaprowadzić się do domu Szczepańskich. Ponieważ Joanna nie chciała im otworzyć, przetrzelili z „pepeszy” zamek i weszli do środka. Pobieźnie przeszukali dom i pomimo błagań, aby nie zabierali jej od małych dzieci i zapewnień, że zgłosi się sama na drugi dzień, wywlekli ją siłą z mieszkania. Wcześniej, silnie pchnięta w kierunku drzwi, uderzyła w nie głową, z której połała się krew.

Joannę doprowadzono do magistratu, w którym byli m.in. burmistrz i komendant posterunku. Z zeznań świadków wynika, że bocheńskim funkcjonariuszom okazano wspomniany wcześniej list Szczepańskiej do administracji niemieckiej w sprawie restauracji. Miała się przyznać i przeproszać. Zapadła decyzja o zabranii kobiety do Bochni. Burmistrz miał oponować i usłyszeć: „To nie jest wasza sprawa, burmistrzu”.

Funkcjonariusze odjechali ze Szczepańską w kierunku Bochni. Po przebyciu około dwóch kilometrów, w Puszczy Niepołomickiej, kobieta miała rzekomo zeskoczyć z bryczki i uciekać w las po północnej stronie drogi. Milicjanci mieli zareagować strzałami i ranić ją śmiertel-

Szkic miejsca rozstrzelania i pochówku Stanisława Szczepańskiego, Klemensa Bączkiewicza i Jana Nowakowskiego w Wolicy. Fot. z akt śledztwa (Wojciech Wójcik)

nie. Trudno uwierzyć, że młodzi, dwudziestokilkuletni funkcjonariusze nie byliby w stanie dogonić uciekającej kobiety, będącej w szóstym miesiącu ciąży (nawet gdyby faktycznie zdecydowała się na tak desperacki krok). Późniejsze ustalenia pozwalają twierdzić, że było to zaplanowane morderstwo.

Milicjanci zostawili ciało i odjechali. Zwłoki zostały odnalezione przez przypadkową osobę. Gdy niepołomicki komendant zadzwonił do Bochni z pytaniem: „Co mam zrobić z tym fantem, coście go nam zostawili?”, najprawdopodobniej kazano mu zwłoki zakopać w lesie. Były złożone na głębokości zaledwie około pół metra. Za kilka miesięcy ktoś powiadomił milicję o rozwleczonych przez dzikie zwierzęta szczątkach ludzkich. Ponownie je zakopano i już nigdy nie zostały odnalezione.

„Przypadkowo” zastrzelony

Jeszcze przed ujawnieniem zwłok Szczepańskiej, jej syn Tadeusz, który wówczas był milicjantem w Staniątkach, został wezwany do Komendy Powiatowej Milicji Obywatelskiej w Bochni. Obawiał się jechać sam, więc udał się tam wraz z Ciupińskim. Bocheński komendant powiadomił Tatkowi, że jego matka uciekła do puszczy w czasie transportu, oraz że prawdopodobnie została ranna w wyniku postrzału. W drodze powrotnej próbowali odszukać kobietę (lub jej zwłoki), ale bez rezultatu. Ciupiński, zdając sobie sprawę, że Tadeuszowi grozi niebezpieczeństwo, poradził mu, aby wstąpił do wojska. Młody Szczepański posłuchał rady. Złożył podanie do szkoły oficerskiej.

23 marca 1945 r. milicjant przekazał Danucie, aby jej brat Tadeusz stawił się na posterunku w Niepołomicach. Gdy przyszedł, został poinformowany, że jest zatrzymany w celu przekazania do Bochni. Umieszczono go w pomieszczeniu magistratu. W tym samym dniu, za zgodą dozorczy Chyry, siostrze udało się z nim porozmawiać. Chłopak płakał, że przyszedł dobrowolnie, a oni go aresztowali. Obawiał się o swoje życie i modlił się.

Gdy na drugi dzień młodsza siostra Joasia przyszła z jedzeniem, brata już nie było. Tadeusz został zabrany z magistratu w godzinach wieczornych poprzedniego dnia przez miejscowego milicjanta, który oświadczył dozorczy z nocnej zmiany, że po zatrzymanym przyjechali funkcjonariusze z Bochni. W rzeczywistości, to jednak ten właśnie milicjant wraz z drugim i powożącym bryczką odjechali z Tadeuszem niby do Bochni. Zamiast udać się najkrótszą, utwardzoną drogą, skręcili w Piaski. Po chłopaku ślad zaginął. W nocy miał zostać „niechcący” śmiertelnie postrzelony w głowę podczas rzekomej próby ucieczki. Ciało wrzucono do Wisły.

Gdy komendant z Bochni zadzwonił na posterunek w Niepołomicach, by dowiedzieć się, dlaczego nie doprowadzili Szczepańskiego, wysłano milicjanta do funkcjonariusza odpowiedzialnego za konwoj. Ten, pijany, spał w domu. Nie był w stanie stawić się na posterunku, a poproszony o potwierdzenie przekazania zatrzymanego, miał odpowiedzieć: „Ch...a, popłynął za wodą. Jaką mu dam kartkę, jak już popłynął za wodą?”. Z kolei

woźnica zapytany o to, gdzie odstawił Szczepańskiego, miał odpowiedzieć: „A g...o cię to obchodzi”.

Znowu uciezka i tułaczka

Zaraz po zaginięciu Tadeusza gminny agronom doradził Danucie, aby wyjechała z Niepołomic. Z dorosłych członków rodziny Szczepańskich tylko ona ocalała. Mężczyzna ukrył dziewczynę u znajomej w Węgrzcach Wielkich. Po miesiącu Danuta wyjechała do Torunia.

Grób wojenny Stanisława Szczepańskiego, Klemensa Bączkiewicza i Jana Nowakowskiego na niepołomickim cmentarzu. Fot. Wojciech Wójcik

W 1947 r. przyjechała do Bielawy, gdzie podjęła pracę. Po jakimś czasie kobieta, u której mieszkała, ostrzegła Szczepańską, żeby wyjechała, bo jakiś mężczyzna czynił groźby pod jej adresem. Potem okazało się, że to mógł być jeden z niepołomiczaniek, którzy zabrali Tadeusza. Gdy Danuta po około czterech latach przyjechała do Niepołomic uregulować sprawę domu, A.S., będący pod wpływem alkoholu, miał się wyrazić do znajomego: „Jak jeszcze raz tu się pojawi, to pojedzie do mamy i taty”. Ostatecznie wyjechała do Sopotu i tam wyszła za mąż.

Nieletnim rodzeństwem Szczepańskich przez jakiś czas zajmowała się kuzynka matki. Mieszkańcy Niepołomic widząc, że jej opieka nad dziećmi pozostawiała wiele do życzenia, umieścili je w sierocińcu prowadzonym przez siostry zakonne, które przybyły do miasteczka ze wschodu. Potem wraz z podopiecznymi zostały przeniesione na Śląsk.

Maria, już jako dorosła, wyjechała do Niemiec, Danuta – do USA, dokąd ściągnęła Antoniego. W kraju pozostała tylko Joanna. Antoni, wspierany przez Danutę i wielu mieszkańców miasta i gminy, przed wyjazdem stoczył wieloletnią batalię o ustalenie motywów, inspiratorów, sprawców zabójstw i ich popleczników oraz o ukaranie winnych śmierci rodziców i brata. Przebieg śledztwa i jego rezultaty to jednak temat na odrębny artykuł.

WOJCIECH WÓJCİK

pasjonat i badacz lokalnej historii, mieszkaniec Staniątek
wojciech.wojciech@interia.eu

Dowództwo i podoficerowie 2. Dywizjonu Pociągów Pancernych w Niepołomicach. Pod dowództwem, pierwszy rząd od góry, od lewej: 1. chorąży Józef Jekiel, późniejszy dowódca placówki „Pstrąg” AK w Niepołomicach; 6. starszy sierżant Władysław Ciupiński; 2. od prawej starszy sierżant Stanisław Szczepański. Fot. Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej

SPOJRZENIE W NIEBO

Luty 2021

Gdy luty z błyskawicami, prędką wiosna przed nami – staropolskie przysłowie daje nadzieję na wczesną wiosnę, chociaż z wieloletnich obserwacji wiemy, że trzeba się jednak przygotować na lutowe kaprysy aury. Natomiast możemy nieco precyzyjniej powiedzieć coś o „pogodzie kosmicznej”, czyli o nas czeka w tym miesiącu na firmamencie niebieskim

Wprawdzie od samego tytułu „luto-
we niebo” każdemu robi się zimno, a przysłowiowe ciarki przechodzą po plecach. W czasie pandemii pozostaje nam, na szczęście, optymistyczne spojrzenie na nieboskłon. W tym najchłodniejszym, a zarazem najkrótszym miesiącu roku, w Małopolsce, przybędzie dnia ponad półtorej godziny. Przynajmniej Państwo, że brzmi to bardzo optymistycznie. Słońce, chociaż jeszcze nadal przebywa na południowej półkuli nieba, to mimo wszystko systematycznie pnie się po Ekliptyce coraz wyżej i wyżej, przez co dnia nam znacząco przybywa. Zatem byle do astronomicznej Wiosny.

Z początkiem tego miesiąca, Słońce w Krakowie wschodzi o godz. 7.13, a zachodzi o 16.34; czyli dzień będzie trwał 9 godzin i 21 minut. Natomiast ostatniego lutego, wschód Słońca nastąpi o godz. 6.25, a zachód o 17.20; zatem długość dnia wyniesie już 10 godzin i 55 minut; dzień będzie zatem dłuższy od najkrótszego grudniowego dnia roku o 2 godz. i 50 minut. Ponadto w czwartek, 18 lutego Słońce wstępuje w znak Ryb, które w tym miesiącu wykazywać będzie nieco podwyższoną aktywność magnetyczną w 25 cyklu. Dlatego, trzeba się liczyć z możliwością pojawienia dużej, aktywnej grupy plam na jego tarczy, lub też zjawiskiem nagłego wyrzutu plazmy w przestrzeń międzyplanetarną, szczególnie zaś w ostatniej dekadzie lutego. Będzie to zatem wdzięczny obiekt obserwacyjny w tym miesiącu.

Ciemne, bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych, wystąpią na przełomie pierwszej i drugiej dekady miesiąca. Kolejność faz Księżyca będzie następująca: ostatnia kwadra 4 II o godz. 18.37, now 11 II o godz. 20.06, pierwsza kwadra 19 II o godz. 19.47 i pełnia 27 II o godz. 9.17. W perygeum (najbliżej Ziemi) znajdzie się Księżyc 3 II o godz. 20.00, a w apogeum (najdalej od Ziemi) będzie 18 II o godz. 11.00. Ponadto warto tu odnotować, iż Księżyc w swej wędrówce po nieboskłonie zbliży

się 20 II do Aldebarana, najjaśniejszej gwiazdy w Byku, a 26 II do Regulusa, najjaśniejszej gwiazdy w Lwie. Co ciekawsze, iż obie koniunkcje wystąpią w dobrym czasie obserwacyjnym, bo około godz. 21.00.

Jeśli chodzi o planety, to Merkury kryje się w promieniach Słońca i będzie go można dostrzec dopiero w drugiej połowie miesiąca, nisko na porannym niebie. Wenus, również zażywa kąpieli w promieniach Słońca, by nam się pojawić dopiero w połowie maja na wieczornym niebie. Natomiast czerwony Mars widoczny będzie przez cały miesiąc na zachodnim niebie, w pierwszej połowie nocy, goszcząc w gwiazdozbiornie Byka. Jowisza wraz z jego gromadką księżyców, oraz Saturna z pierścieniami, będzie można obserwować na porannym niebie dopiero od połowy miesiąca. Pod koniec lutego, obie planety będą poprzedzać wschód Słońca, wspólnie z Merkurym, prawie o godzinę. Zaś wieczorem, nad południowo-zachodnim horyzontem, w gwiazdozbiornie Barana, możemy dostrzec przez lunetę planetę Uran. Neptun goszczący w Wodniku, już w połowie lutego zniknie w promieniach zachodzącego Słońca, aby pojawić się nam na porannym niebie, ale dopiero z końcem marca.

Warto też pamiętać, jak przystało nie tylko na miłośników astronomii, iż w piątek 19 lutego, przypada 548 rocznica urodzin Mikołaja Kopernika. Z tej okazji zawsze zapraszałem, na specjalne czwartkowe pokazy uruchomienia wahadła Foucaulta, połączone z prelekcją, do kościoła św. Piotra i św. Pawła w Krakowie, a poświęcone Jego osobie. Niestety, z powodu pandemii COVID-19, jak na razie, te pokazy od 12 marca 2020, są wstrzymane do odwołania.

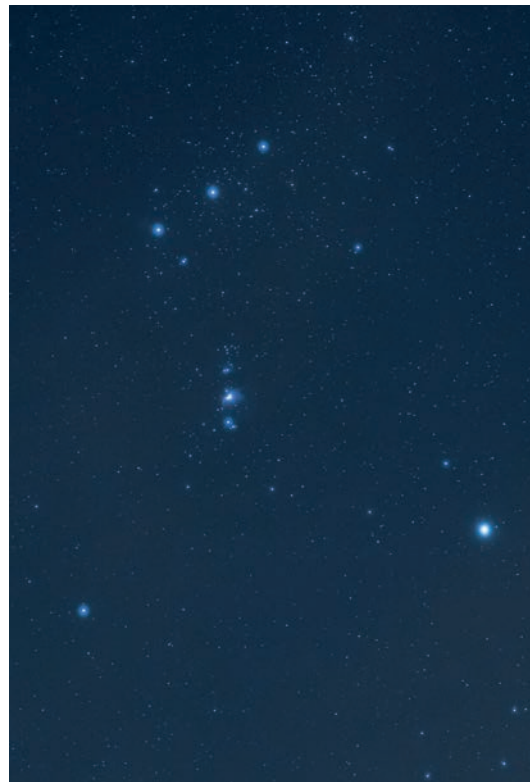

foto. Pascal Debrunner (Unsplash).

W tym miesiącu nie „przewiduje się” bogatych deszczy meteorów, chociaż 24 lutego przypada maksimum mało aktywnego roju, promieniującego z okolicy „delt” w gwiazdozbiornie Lwa. Księżyc podążający wtedy do pełni, będzie nam w tym czasie przeszkadzał w nocnych obserwacjach. Jak z powyższego opisu nieba widać, luty – choć krótki – będzie dość interesujący dla miłośników obserwacji nieba.

Dysponując zaś wolną chwilą, zachęcam gorąco do wieczornych lub wczesno porannych spacerów, a przy okazji środy popielcowej 17 lutego, spójrzmy w niebo, pamiętając jednocześnie o staropolskim przysłowiu: Czasem luty tak się zlituje, że człek na bosaka w pole wędruje.

DR ADAM MICHAŁEC

Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne

Lutowy podbój Marsa

Czerwono-ceglastego Marsa, goszczącego od stycznia w konstelacji Barana, a pod koniec lutego w gwiazdozbiornie Byka, możemy obecnie obserwować wieczorem, przez ponad dwie godziny po zachodzie słońca. W marcu zaś, z początkiem wiosny (26 III) zbliży się do Aldebarana najjaśniejszej gwiazdy w Byku. Warto zatem przygotować się do Jego obserwacji

Jak może pamiętamy, w połowie października 2020r. Mars był w opozycji, czyli najbliższej Ziemi, w odległości zaledwie 63 mln km. Momenty największego zbliżenia Marsa do Ziemi są wykorzystywane do wysyłania doń ekspedycji – jak na razie – automatycznych. Przypomnę, a raczej podam Państwu jakie misje automatyczne obecnie trwają, po ich wystrzeleniu w kierunku, bliższego nam niż zwykle, Marsa. Bowiem z końcem lipca ubiegłego roku było dobre tzw. okno startowe dla takich misji i zostało ono w miarę ukończonych przygotowań, wykorzystane. Otóż

z kosmodromu w Japonii, wystartowała pierwsza misja międzyplanetarna Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Sonda Al Amal (Nadzieja) wystartowała 19 lipca 2020 w kierunku Marsa, która stanie się jego sztucznym satelitą w lutym 2021. Głównym zadaniem tej sondy, będzie badanie marsjańskiej atmosfery. Cztery dni później, 23 lipca 2020, Chiny z sukcesem wystrzeliły przy pomocy rakiety Długi Marsz swoją sondę marsjańską Tianwen-1, która też w lutym tego roku dotrze do Marsa. Misja chińska ma bogaty program, który obejmuje: orbiter, lądownik i łazik. Już obecnie prześle zdjęcia z tej podróży. Natomiast Amerykanie, z kosmodromu na Przylądku Canaveral na Flo-

fot. Luca Ruegg (Unsplash).

rydzie, 30 lipca wysłali, przy pomocy rakiety Atlas V, w kierunku Marsa łazik Perseverance (Wytrwałość), który wyposażony jest w narzędzia (m. in. w helikopter) do poszukiwania śladów dawnego życia na Czerwonej Planecie. Na powierzchni Marsa, łazik ten wyląduje już 18 lutego 2021, a za miejsce jego lądowania obrano krater Jezero, w którym kiedyś, przed 3 mld lat była woda.

Wobec tego, z pogodną miną – nie marsową, zachęcam wszystkich do pilnego śledzenia, szczególnie w drugiej połowie lutego, w codziennej prasie i TV, informacji na temat udanych – mam nadzieję – lądowań ww. sond marsjańskich, a następnie wstępnych wyników badań powierzchni Marsa.

DR ADAM MICHAŁEC

Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne

WinLink

poczta elektroniczna bez Internetu

Jak wysłać wiadomość mailową z terenu klęski żywiołowej, gdy nie działa żaden środek przekazu elektronicznego? Sprawdźmy, co mogą w takiej sytuacji zrobić krótkofalowcy

Packet Radio

W drugiej połowie lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku, kiedy sieć internetowa jeszcze raczkowała i była przeznaczona tylko dla wojska, radioamatorzy z powodzeniem przesyłali pliki i wiadomości tekstowe systemem Packet Radio. Tak zwane węzły packetowe, czyli komputery pośredniczące, porozumiewały się ze sobą za pomocą fal radiowych. Aby wysłać dane należało posiadać radiotelefon UKF ustawiony na częstotliwości pracy lokalnej sieci packetowej, komputer osobisty (zwykle Atari lub Commodore) z odpowiednim oprogramowaniem oraz interface (tzw. modem TNC), łączący radio z komputerem i zamieniający sygnał cyfrowy na dźwięki. Wysłany plik wędrował drogą radiową pomiędzy węzłami aż do odbiorcy z zawrotną prędkością 1200 bitów na sekundę. Pomimo tej niedogodności, transfer informacji był niezawodny i niezależny od profesjonalnej struktury telekomunikacyjnej.

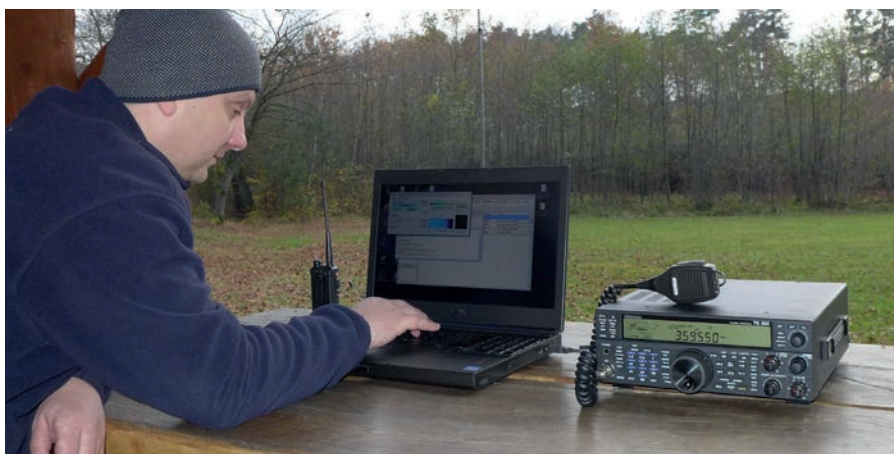
Rozwój Internetu wyparł Packet Radio, stopniowo likwidowano węzły a w chwili obecnej czynne są jedynie fragmenty sieci na falach ultrakrótkich.

WinLink

W ostatnim czasie nastąpił powrót do idei przesyłania poczty elektronicznej drogą radiową, ale już na falach krótkich. Tak powstał system WinLink, dający ogromne możliwości dostarczania wiadomości na duże dystanse, dzięki właściwościom tych fal, odbijających się od jonosfery. Wystarczy kilkadziesiąt węzłów radiowych (których ciągle przybywa), aby pokryć zasięgiem sieci cały świat.

Zastosowanie

Z doświadczenia wiemy, że krótkofalowiec przebywający na obszarze klęski żywiołowej zawsze uruchomi prowizoryczną stację radiową przy użyciu radiotelefonu, prostej anteny i źródła zasilania np. akumulatora samochodowego.

To zapewnia kontakt radiowy w pierwszych godzinach po katastrofie, zanim przybędą profesjonalne służby ratunkowe wyposażone w łączność satelitarną. Teraz dodatkowo wykorzystując laptopa i sieć WinLink, radioamator może wysłać pocztę elektroniczną praktycznie z każdego miejsca na Ziemi, a więc zapewnić kontakt ze służbami i instytucjami nie mającymi bezpośredniego dostępu do amatorskiej sieci radiowej.

Nasze działania

Niepołomicki Klub Krótkofalowców w ramach projektu wspartego finansowo przez Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, zakupił nowoczesną radiostację Kenwood TS590 z wbudowanym modemem emisji cyfrowych. Transceiver ma możliwość bezpośredniego sterowania przez komputer za pomocą kabla USB. Wystarczy więc laptop z odpowiednim oprogramowaniem, aby prowadzić łączności radiowe emisjami cyfrowymi oraz, co najważniejsze, przesyłać wiadomości mailowe w sieci WinLink.

Testy terenowe

Jesienią ubiegłego roku przeprowadziliśmy próby radiowe na terenie Puszczy Niepołomickiej (brak zasięgu GSM i WiFi). Podczas testów wysłaliśmy kilka

wiadomości, m.in. do OSP Niepołomice, Straży Leśnej i UMiG w Niepołomicach, otrzymując informacje zwrotne. Nasza radiostacja łączyła się z węzłem pocztowym w centrum Polski, odległym o 254 km. Testowo łączyliśmy się również z bułgarskim węzłem, odległym o ponad tysiąc kilometrów. Potwierdza to skuteczność radiowego systemu poczty elektronicznej WinLink i możliwość wykorzystania go w każdych warunkach terenowych.

Film z naszych prób dostępny jest pod adresem <https://youtu.be/4TxND-DZLSY> (kod QR↓).

Wszystkich zainteresowanych nie tylko łącznością kryzysową, zapraszamy na nasz profil Facebook „SP9MOA”.

73!

MARIUSZ CIELUCH SP9HSQ
sekretarz Niepołomickiego Klubu
Krótkofalowców

FELIETON W PASTYLCE (3)

O uczeniu się języków

Wszyscy uczymy się przez całe nasze życie. Z reguły umysły dziecięce są niezwykle chłonne i potrafią błyskawicznie coś zapamiętać, ale z wiekiem nasza pamięć staje się coraz mniej doskonała. Biorąc pod uwagę fakt, że pamięć polega na utrwaleniu ścieżki połączeń między neuronami w mózgu – konieczne jest kilkukrotne powtórzenie formuły, którą chcemy zapamiętać (czyli na przykład wiersza lub piosenki), przy czym kolejne powtórzenia powinny oddzielać sen. Dlaczego? Dlatego, że to właśnie podczas snu mózg decyduje, które informacje z poprzedniego dnia należy nieodwracalnie usunąć z naszego mózgu, a które należy uznać za ważne i przenieść do pamięci trwałej.

Jednym z najtrudniejszych zadań dla ludzkiego mózgu jest nauczenie się języka obcego. Specjaliści, którzy opanowali wiele języków, a teraz uczą innych, z reguły zachęcają do stosowania następujących praktycznych zasad:

- nauka będzie szybsza wtedy, kiedy istnieje silna motywacja. Może to być zamiar zamieszkania w innym kraju, zakochanie w kimś, kto mówi danym językiem lub każda podobna sytuacja;
- metoda nauki powinna być dobrze dopasowana do celu, a zatem jeśli myślimy o czekającej nas rozmowie z ukochaną osobą, to raczej nie zaczynamy od kursu dla biznesmenów;
- absolutnie podstawową sprawą jest danie sobie prawa do błędów i potknięć. Trzeba śmiać się razem z innymi ze swoich językowych gaf, ale wciąż próbować konwersować w nowym języku pozwalając innym na poprawianie nas;
- warto próbować „myśleć” w nowym języku, i wykorzystywać każdą wolną chwilę (np. podczas podróży, podczas gotowania lub na spacerze) do powtarzania słów i zwrotów w celu ich utrwalenia. Cieszymy się tym, że umiemy słońce, zupę lub buty nazwać po nowemu;
- nie należy się stresować, że w pół godziny po poznaniu nowego słowa nie umiemy go powtórzyć, bo każda wiedza musi się „uleżeć”.

Skoro dla kogoś, kto uczy się gry na instrumencie niewątpliwą radością jest prawidłowe zagranie kolejnych piosenek, to dla osoby uczącej się języka radością jest stwierdzenie, że opanował kolejny zwrot lub jakąś sekwencję słówek (liczebniki, nazwy dni tygodnia, miesięcy itp.). I warto dzielić się tą radością z bliskimi.

MARCIN URBAN

Herbata to najbardziej popularny napój na świecie

Ze względu na swój smak, aromat i właściwości lecznicze powinniśmy sięgać po nią każdego dnia

Herbata to napar przyrządzony z liści i pąków roślin nazywanych tą samą nazwą należących do rodzaju *Camellia*. Jednak jej odkrycie było przypadkowe. Chiński cesarz Shennong, którego imię oznacza „boski rolnik” przez przypadek zaparzył pierwszy napar herbaciany. To zdarzenie przypisuje się na około 2737 rok p.n.e.

Rozróżniamy wiele gatunków i rodzajów herbat.

Herbata zielona stosowana jest w medycynie chińskiej już od ponad tysiąca lat. Ten napój o delikatnej zielonkawej barwie pochodzi z Chin oraz Japonii. Poza tymi krajami jej największe uprawy znajdują się w Indonezji, Turcji oraz Indiach. Zawiera mnóstwo cennych dla zdrowia składników. Możemy wymienić: witaminy C, B, E, K, aminokwasy, garbniki, mikroelementy, polifenole. Wspomaga organizm w walce i zapobieganiu schorzeniom wielu narządów. Obniża ciśnienie krwi, poprawia pamięć i ułatwia koncentrację.

Herbata czarna to zdecydowanie najpopularniejsza z gatunków herbat. Pochodzi z plantacji chińskich, cejlońskich i indyjskich. Może być sprzedawana w postaci liściastej, która jest najlepszej jakości, jak również pylistej, łamanej i proszkowej. Najbardziej wyjątkowa pochodzi z Darjeeling, z północnych Indii. Znane i cenione są również herbaty Assam i Ceylon. Zawiera kofeinę inaczej zwaną teiną, która wzmacnia procesy trawienne, dzięki zawartości przeciwutleniaczy opóźnia procesy starzenia. Ma dobroczynny wpływ na metabolizm wątroby.

Herbata Pu Erh to jedna z tzw. ciemnych herbat uprawiana w Chinach. Swoje właściwości lecznicze posiada dzięki procesowi fermentacji. Jej działanie zdrowotne jest skuteczniejsze im dłużej podlega procesowi dojrzewania. Napar posiada właściwości zwalczające nadwagę, wspomaga pracę wątroby, obniża poziom cholesterolu, oczyszcza organizm z toksyn, pobudza trawienie i wzmacnia nasz organizm. Cechuje

fol. pixabay.com

ją aromatyczny, gorzki smak i wyraźny, ziemno-korzenny aromat.

Herbata biała, jedna z najbardziej cenionych herbat produkowanych w Chinach. Jej zbiory odbywają się wczesną wiosną a w czasie swej produkcji poddawana jest tylko procesowi wędnięcia i suszenia. Ta herbata to nierozwinięte pączki i liście krzewu herbacianego. Wśród rodzajów białych herbat rozróżniamy Pai Mu Tan White produkowana w prowincji Fujian o delikatnym i świeżym aromacie. Yin Zhen, co oznacza srebrna igła, to herbata szlachetna o bardzo lekkim wręcz aksamitnym smaku. Herbata biała pobudza i orzeźwia organizm. Dzięki zawartości antyoksydacyjnych opóźnia efekty starzenia. Posiada działanie antymutagenne, które przeciwdziała powstawaniu zmian nowotworowych. Zawiera polifenole, które chronią organizm przed szkodliwymi substancjami powodującymi zmiany w naszych komórkach. Orzeźwia i relaksuje. Jak wszystkie białe herbaty wspomaga koncentrację i ma działanie antystresowe.

Herbata żółta jest najrzadziej spotykanym rodzajem herbaty, w Polsce mało znanym. Uważa się, że ta wyjątkowa herbata po raz pierwszy została

wyprodukowana podczas panowania dynastii Qing. Nazywana jest również herbatą cesarską, ponieważ początkowo była zarezerwowana wyłącznie dla cesarza Chin i jego najbliższej rodziny. Ze względu na ograniczony czas zbierania i skomplikowane wytwarzanie, ten rodzaj herbaty jest drogi i rzadko spotykany. Jest herbatą niezwykle szlachetną, co sprawia, że jest poszukiwana wśród koneserów z całego świata. Najbardziej znane to Meng Ding Huang Ya oraz Junshan Yinzhen. Smak herbaty cesarskiej jest subtelny i delikatny. Dzięki zawartości dużej ilości przeciwutleniaczy posiada wiele właściwości zdrowotnych. Ze względu na niską zawartość kofeiny jest lepiej tolerowana przez żołądek niż inne odmiany herbat. Ma wpływ na układ trawienny, pomaga oraz korzystnie łagodzi objawy związane z chorobami układu kostnego. Obniża podwyższone ciśnienie krwi, chroni serce i cały układ krążenia.

Yerba Mate, czyli suszone liście ostrokrzewu paragwajskiego. Plantacje yerby znajdują się w Argentynie, Brazylii i Urugwaju. Nazwa yerba mate pochodzi od łaćnińskiego słowa *herba* (zieleń) i *mati* (tykwa). Yerba Mate podnosi sprawność fizyczną i intelektualną.

Dzięki zawartości mateiny (kofeiny) pobudza i stymuluje układ nerwowy. Posiada wiele substancji odżywczych i witamin z grupy; A, B1, C, E. Oprócz tego zawiera magnez, cynk, fosfor, potas i krzem. Yerbę warto pić przy odczuwalnym zmęczeniu, wyczerpaniu, słabej kondycji psychicznej i fizycznej. Należy pamiętać, że mate uznawana jest za używkę i zawiera kofeinę dlatego nie powinny jej pić dzieci, osoby ze schorzeniami żołądka oraz wysokim ciśnieniem. Poszczególne gatunki, rodzaje yerba mate mają różne właściwości, różnią się między sobą składem, smakiem, aromatem oraz sposobem suszenia.

Herbata Oolong to herbata częściowo utleniania. W dużym uproszczeniu można powiedzieć, że to herbata pomiędzy zieloną a czarną. Nazywana herbata turkusową, jej nazwa oznacza w dosłownym znaczeniu „czarny smok”. Wytwarzane są głównie w Chinach i na Tajwanie. Podczas produkcji dopuszcza się wprawdzie do fermentacji, jednak zostaje ona przerwana w określonym momencie. Oolong jest herbata o wiele bardziej wysublimowaną w smaku i delikatniejszą w aromacie gdy porównamy ją do herbaty czarnej, pozbawiona jest goryczki herbaty zielonej, w zamian za to posiada lekko wyczuwalny ślad słodczy. Herbata

oolong jest cennym źródłem antyoksydantów, witamin z grupy A, B, C, E i K. Chroni przed rozwojem groźnych chorób układu krążenia, reguluje przemianę materii, przyspiesza spalanie tłuszczu, zmniejsza stres, opóźnia efekty starzenia i wzmacnia system odpornościowy.

Rooibos jest herbatą rosnącą w południowej Afryce. To roślina czerwono-krzewu uprawianego na naturalnych terenach, co sprawia, że nie posiada nawozów sztucznych ani środków owadobójczych. Dzięki temu Rooibos jest naturalny nie posiadający żadnych związków chemicznych. Zawiera wiele witamin i minerałów. Herbatka rooibos ma łagodny, słodkawy smak i bursztynowy kolor. Wykazuje szerokie zastosowanie lecznicze głównie dzięki obecności przeciwutleniających. Nie zawiera także kofeiny, dlatego może być pity bez ograniczeń przez dzieci oraz przed snem. Dzięki zawartości żelaza, potasu i wapnia pomaga przy problemach związanych z żołądkiem i trawieniem. Działa antybakteryjnie, antywirusowo, obniża poziom choleste-

fot. pixabay.com

rolu. Herbatka rooibos posiada działanie uspokajające, pomaga w depresjach i nerwowości i problemach ze snem.

BOGUSŁAWA CHMURZYŃSKA

Herbaciarnia Prowansja
ul. 3 Maja 3, Niepołomice

Okruszki w kuchni

święteczno-karnawałowe przepisy
dla dzieci i rodziców

Premiera 1 lutego 2021

do kupienia na arsarti.pl

Patronat

Patronat medialny

Lokalne, czyli jakie?

O Słowiańskim niespiesznym gotowaniu w rytmie natury

Ostatnie miesiące uwidoczniły tęsknotę za tym, co naturalne, swojskie, której przejaw obserwować mogliśmy w masowym exodusie z miasta na wieś. Szukając na nowo własnej tożsamości w nagle odmienionym świecie, wielu znalazło ją w alternatywnym sposobie na życie: w otoczeniu natury, w uprawie warzyw czy doglądaniu zakwasu na chleb. Wieś urosła do rangi miejsca niemal mitycznego, stała się synonimem krainy mlekiem i miodem płynącej, odtrutką na zastane powietrze pomieszczeń zamkniętych w miastach ludzi. Czy naprawdę jesteśmy gotowi na ponowne życie w rytmie natury? I od czego zacząć? Tysiącletnia tradycja kulinarna Słowian to powód do dumy, ale też skarbnica wiedzy i inspiracji

Człowiek vs. Natura

Człowiek oddalił się od natury. Nie tylko często nie wiemy, skąd pochodzą czy jak rosną owoce i warzywa, które codziennie jemy, ale też nie ma w nas ciekawości, by taką wiedzę zdobyć. Hanna i Paweł Lis, w swojej książce *Kuchnia Słowian*, o poszukiwaniu dawnych smaków zauważają, że:

Obecnie wszyscy doskonale rozpoznajemy logotypy i marki różnych firm, w tym spożywczych, nie rozpoznajemy natomiast podstawowych roślin, z których zrobione jest jedzenie. Ufamy produktom sterylnie zapakowanym w plastikowe opakowania i przetworzonym w wielkich fabrykach, boimy się natomiast zjeść roślinę zerwaną na łące.

Jesteśmy też coraz mniej świadomi wpływu, jaki nasze wybory żywieniowe mają na środowisko. Profesor Jarosław Dumanowski nazywa nasze czasy czasami gastro-anomii: tracimy wiedzę i zasoby, klimat się ociepla, produkcja żywności jest coraz bardziej zindustrializowana, liczba gatunków roślin uprawianych przez człowieka drastycznie maleje, a z nią ginie bioróżnorodność. Poprzez powrót do natury, rozumianej też jako ponowne przystosowanie się do życia zgodnie z jej rytmem, mamy szansę odbudować swój związek z jedzeniem.

Lokalnie, naturalnie

Świat roślin jadalnych to niesamowita różnorodność. Dlaczego więc nasza die-

ta oparta jest w większości na jedynie pięciu gatunkach? Z lasu, łąki, sadu, ogródka i targu uciekliśmy do sterylne-go supermarketu, gdzie czekają na nas uporządkowane rzędy zapakowanych w plastik produktów. Bezzapachowy, prześwietlony i odrealniony supermarket nie wywołuje w nas refleksji o tym, że każdy jadalny produkt na półce jest związany z łańcuchem pokarmowym, który zaczyna się od konkretnej rośliny rosnącej na konkretnym kawałku ziemi gdzieś na świecie.

Jadłeś dzisiaj? Podziękuj rolnikowi – bo bez ziemi, w której rosną warzywa i inne rośliny jadalne, i bez rolnika, który tą ziemię uprawia, nie mielibyśmy co jeść. Wendell Berry, amerykański poeta i prozaik, napisał kiedyś, że 'Jedzenie to akt rolniczy' ('Eating is an agricultural act'). Dlaczego? Jako konsumenci możemy, przez nasze świadome wybory wesprzeć lokalne rolnictwo i ekonomię.

Wszyscy na wieś?

Od kilku lat rozkwit przeżywa alternatywne rolnictwo (farmy miejskie, ogrody społeczne), pszczelarstwo (np. w miastach, na dachach budynków), serowarstwo, przetwórstwo, a także zbier-

actwo. Wielu z nas zaczęło piec chleb na zakwasie, pokochaliśmy na nowo kiszonki, przypomnieliśmy sobie, że jeść można ciekawie, a przy tym zdrowo i smacznie.

Trendem, który powrócił w zeszłym roku jest życie w rytmie slow: niespieszne gotowanie, docenianie codzienności, odkrywanie lokalnych potraw i produktów, ponowne budowanie więzi z natu-

ra. Ten trend nie jest nowy: ruch Slow Food narodził się w 1986 roku we Włoszech, gdy Carlo Petrini z grupą ludzi zebrali się, by zaprotestować przeciwko otwarciu restauracji McDonald's w centrum Rzymu. Slow Food, teraz ogromna organizacja zrzeszająca ponad 100,000 członków i działająca w 150 krajach, postuluje, że jedzenie powinno być: dobre, czyste i sprawiedliwe ('good, clean and fair').

Kuchnia jako dziedzictwo kulturowe

Jednym z postulatów ruchu Slow Food jest ochrona tradycyjnych, lokalnych produktów oraz technik kulinarnych. Według profesora Dumanowskiego, ludzkość co 50 lat traci około połowę wiedzy dotyczącej żywienia – współczesna córka nie dziedziczy już po matce rodzinnych przepisów, a i matka często nie wie, jak zrobić zakwas na żur czy kiszony ogórek.

Nie chodzi jednak o to, by przywrócić porządek świata sprzed kilku pokoleń, na powrót uwięzić kobietę w kuchni, zamknąć supermarkety i wyrzucić ze spiżarni wszystko, czego nasza prababka nie знаła. Chodzi o refleksyjność: o zagłębienie na własne podwórko, gdy szukamy inspiracji kulinarnych, o danie szansy składnikom postrzeganym przez

nas zwyczajowo jako nudne lub nieciekawie, o świadomą konsumpcję dobrego i sprawiedliwego jedzenia.

A mamy z czego czerpać! Okazuje się, że dieta wczesnośredniowiecznych Słowian zamieszkujących tereny dzisiejszej Polski nie różniła się diametralnie od tego, co jemy dzisiaj. Polewki, kasze, bryje, kiszonki – choć nie jesteśmy w stanie w stu procentach stwierdzić, jakie dokładnie potrawy spożywali nasi przodkowie, wiemy, jakich używali produktów do przygotowania posiłków – i wygląda na to, że spiżarnia Piasta niewiele różniła się od wiejskich spiżarni naszych babć.

Co jedli Słowianie?

Hanna i Paweł Lis jako pierwsi w Polsce podjęli się próby odtworzenia słowiańskiego jadłospisu z wczesnego średniowiecza bazując na własnych eksperymentach przeprowadzanych w Grodzisku Żmijowiska, jak i opracowaniach naukowych. Nie zachowały się do naszych czasów resztki gotowych dań, ani przekazy o preferencjach kulinarnych czy przepisy. Jednak nowoczesne metody ustalania składu chemicznego mikropozostałości w glinianych garnkach, czy analiza zębów i kości pod kątem częstotliwości spożywanych produktów, pozwoliły

z dużą pewnością ustalić, co jedli nasi przodkowie.

Dość powszechny jest stereotyp, że kuchnia wczesnośredniowiecznych Słowian była przaśna, nudna i uboga. Nic bardziej mylnego. Bryje, polewki i kasze gotowane były z dodatkiem warzyw, które dobrze znamy dziś: marchew, pietruszka, seler, kapusta, rzepa. Jadano też grzyby, których dostarczał las. Smak kwaśny osiągnięty był w kuchni za pomocą kiszonek: Słowianie byli mistrzami tego sposobu konserwacji żywności. Cukru wówczas nie znano, świeże czy suszone owoce takie jak śliwki, gruszki, jabłka, czereśnie, wiśnie dostarczały słodczy. Mięso jadano rzadko, raczej jako okrasę do kaszy czy polewki niż danie główne.

Dawni Słowianie to przede wszystkim rolnicy i zbieracze dzikich roślin: w przydomowym ogródku sadzili pietruszkę, rzepę czy bób, pola obsiewali prosem, pszenicą, żytem czy jęczmieniem, hodowali zwierzęta, szczególnie świnie, i znali bardzo wiele dzikich roślin jadalnych, których używali do przyprawiania potraw – nie było wtedy jeszcze na ziemiach polskich pieprzu, a sól była droga i służyła raczej do konserwacji mięsa czy ryb. Ibrahım ibn Jakub tak opisuje ówczesnych Słowian w przekazie z X wieku: „Oddają się za szczególną gorliwością rolnictwu i po-

szukiwaniu środków do życia, w czym przewyższają wszystkie ludy północy”. Wykopaliska wskazują na aż 150 gatunków dzikich roślin wykorzystywanych do celów spożywczych przez dawnych Słowian, w tym słynna manna polonica – dziko rosnące zboże.

Nasi przodkowie mieli naprawdę dużą wiedzę o jadalnych roślinach. Ziola dawały możliwość nadania potrawom odpowiedniego smaku. Najpopularniejsze to kolendra, kminek, mięta, macierzanka, jałowiec, chrzan, czosnek, czarnuszka. Słowianie nie znali pieprzu, co jednak nie znaczy, że nie jadaliby pikantnie. Zastępowali go chrzaniem i rdestem ostrogorkim, który ma moc pieprzu kajeńskiego. Aby uzyskać smak kwaśny, używali szczawiu i octu – pisze Hanna Lis o słowiańskiej miłości do dzikich ziół.

Słowiańskie niespieszne gotowanie

Wyobraźcie sobie prostą, kurną chatę. W rogu palenisko, w którym cały czas pali się ogień. Obok ognia lub bezpośrednio w popiele ustawione gliniane garnki z polewką czy bryją, które gotują się powolutku, od czasu do czasu dogładane przez domowników. Pod sufitem wiszą owoce czy sery, wędzone dymem z paleniska bez komina. W piecu lub na kamieniu na ognisku piecze się chleb lub podplomyk.

Na śniadanie polewka lub reszta bryi z dnia poprzedniego, garnek, z którą celowo zostawiony został przy ogniu, by przez całą noc delikatnie się ogrzewał. Po zjedzeniu, garnek był uzupełniany nową bryją czy polewką, która w popiele lub na palenisku gotowała się sama, podczas gdy domownicy pracowali na roli.

Gotowanie to był proces ciągły, nigdy się nie kończący. Zamiast pilnować garnków, obserwowała się pogodę: chmury, wilgotność powietrza, kierunek wiatru, temperaturę – wszystkie zmienne, które mogły wpłynąć na powodzenie kuchennych przedsięwzięć. Autentyczny slow food?

Czytając o zwyczajach żywieniowych dawnych Słowian, nie mogłam oprzeć się wrażeniu, że historia zatacza koło: ostatnie trendy, jak życie w rytmie slow, zainteresowanie potrawami lokalnymi i tradycyjnymi, rosnąca popularność rzemieślniczej produkcji jedzenia czy wzrastające zainteresowanie zarówno własną uprawą roślin, jak i zbieractwem, wskazują na tęsknotę za tym, co bliższe naturze.

Archeologia codzienności

Odkrywając na nowo lokalne rośliny, zarówno dzikie, jak i uprawne, szukając inspiracji na przetrwanie długich zimowych miesięcy warto sięgnąć do własnej tradycji kulinarnej. Tradycja kulinarna ma to do siebie, że jest bardzo związana z ziemią i bardzo trudno ją przerwać – dieta, techniki kulinarne, składniki i sposoby przyrządzania potraw powstały w wyniku przystosowania człowieka do środowiska, które go otacza w sposób taki, by zapewnić sobie możliwie najwięcej energii, która gwarantowała przetrwanie.

Ogromna wiedza ludowa ukryta w tradycji kulinarnej to coś, z czego każdy z nas może czerpać. Dzisiaj las już nie jest naszą apteką, a zrobienie kapusty kiszzonej przerasta umiejętności kulinarne wielu. Zwyczajnie nam się nie chce, nie musimy się trudzić. A szkoda, bo, jak pisze Hanna Lis:

Po 10 latach eksperymentowania z kuchnią Słowian widzę wyraźnie piramidę żywieniową zalecaną dziś przez lekarzy, która – jak się okazuje – jest po prostu powrotem do tych proporcji, które stosowali nasi przodkowie przed tysiącem lat.

Już dawni Słowianie musieli zauważyć, że jedzone w zimie kiszonki nie tylko ubarwiają monotony zimowy jadłospis, ale wspomagają też zdrowie.

Z pomocą książki Hanny i Pawła Lis możemy spróbować odtworzyć smaki sprzed tysiąca lat w domu: na nowo odkryć kasze i warzywa korzeniowe czy zrobić zakwas na żur. I nawet gdy na zewnątrz zima, w lodówce niewiele

poza światłem, a sklep daleko – możemy wybrać się w kulinarną podróż w czasie. Do zrobienia podplomyków potrzebna nam tylko mąka i woda; i może szczypta chęci.

Bibliografia:

- Bessière, J. (1998) *Local development and heritage: traditional food and cuisine as tourist attractions in rural areas*, Sociologia Ruralis, 38 (1): 21-34.
- Dumanowski, J. Kasprzyk-Chevriaux. M. (2018) *Kapłony i szczeżuje. Opowieść o zapomnianej kuchni polskiej*. Wydawnictwo Czarne.
- Krasna-Korycińska M. (2015) *Słowianie i Wikingowie przy stole*. Wydawnictwo Triglav.
- Lis, H. i P. (2015) *Kuchnia Słowian, czyli poszukiwaniu dawnych smaków*. Nasza Księgarnia.
- Mintz, Sydney (2006) *Food at Moderate Speeds*. In: Richard Wilk (ed.), *Fast Food/ Slow Food: The Cultural Economy of the Global Food System*. Lanham, MD: Altamira Press.
- Petrini, Carlo (2003) *Slow Food. Collected Writings on Taste, Tradition and the Honest Pleasures of Food*. Grub Street. London.
- Wilk, Richard (2006) *From Wild Weeds to Artisanal Cheese*. In: Richard Wilk (ed.), *Fast Food/Slow Food: The Cultural Economy of the Global Food System*. Lanham, MD: Altamira Press.

IZA BAWÓŁ-LLOYD

antropolożka jedzenia, blogerka kulinarna, członek Stowarzyszenia Jaruna

ZIMA W PUSZCZY NIEPOŁOMICKIEJ

w obiektywie Patrycji Wąsikowskiej

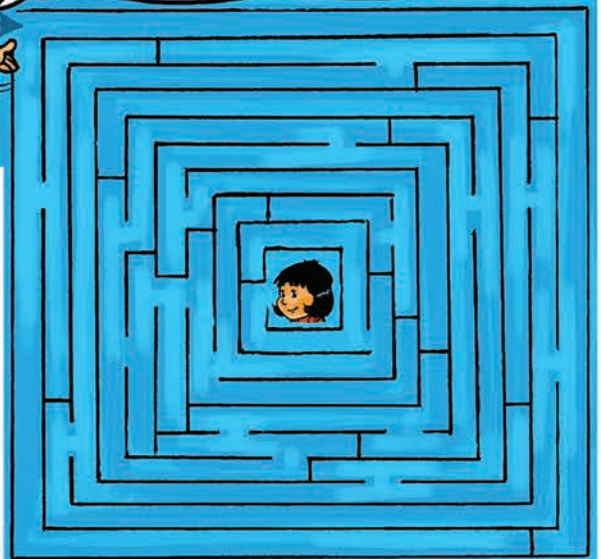

RUSZ makówką z Trzoskiem

ILE BRAKUJE OLIVEK NA PIZZIE?
ROZMIEŚĆ NA KAWAŁKACH CIASTA,
W ZAZNACZONYCH MIEJSCACH CYFRY 1, 2, 3, 4.
ZRÓB TO TAKI SPOSÓB, ABY W KAŻDYM
RZĘDZIE, KOLUMNIE I KAWAŁKU PIZZY
ZNAŁAZY SIĘ WSZYSTKIE CYFRY.

KTÓRĄ DROGĄ MAM PÓJŚĆ, ABY JAK NAJSZYBCIEJ SPOTKAĆ SIĘ Z JUSTYNKĄ?

REBUS

Tacy ludzie jak Ty zdarzają się raz na dziesięć lat!

Trwa nabór na rachmistrza spisowego!

Zgłoś się do urzędu gminy i weź udział w rekrutacji!

Zostań rachmistrem w Narodowym Spisie Powszechnym
Ludności i Mieszkań 2021.

Nabór przeprowadzamy

w Urzędzie Miasta i Gminy w Niepołomicach

w dniach od 1 lutego do 9 lutego 2021r.

Szczegółowe informacje znajdziesz
na stronie spis.gov.pl

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2021